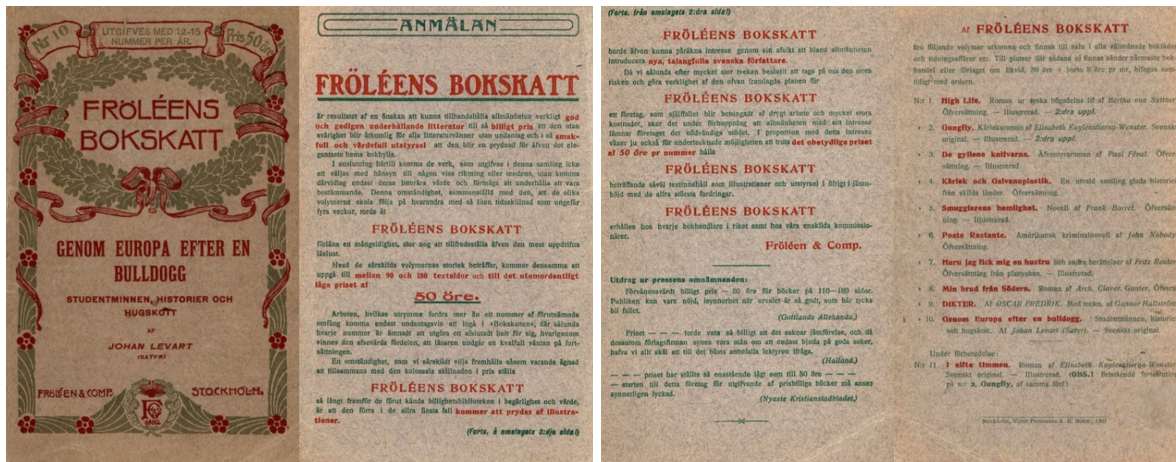

FRÖLÉENS BOKSKATT NR 10

GENOM EUROPA EFTER EN BULLDOGG

STUDENTMINNEN, HISTORIER OCH HUGSKOTT

AF *JOHAN LEVART* *(SATYR)* ------------------- STOCKHOLM FRÖLÉEN & COMP.

STOCKHOLM VICTOR PETERSONS TR. A.-B. 1907.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken digitaliserades direkt från original och anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i maj 2014 av Bert H.

FÖRORD.

Älsklige läsare!

Om denna bok någonsin skulle råka bli klassisk, så skulle ingen däröfver bli så förbluffad som jag. Men ingen vet hvad en fåvitsk framtid kan få för sig.

Då en aktad förläggare för någon tid sedan sporde mig, om jag ej ur mitt flydda lefvernes diktning kunde leta fram ett finare urval lämpligt för bättre familjeläsning, så svarade jag genast: Jo vars!

Jag satte mig sålunda neder att leta och kom underfund med att jag under årens lopp fabricerat närmare 4,000 (fyratusen) tidningsartiklar. Men allt detta handlade om hvad som hade skett i går och i förgår, hvadan det icke vidare torde kunna glädja en finsmakande mänsklighet. Det är med en tidningsman som med en skådespelare. Då han viker från spalterna eller tiljorna blir han glömd. Hans uppgift var att lefva med midt upp i lifvet, det okonstlade eller konstlade. Och glömd blir all den uppfostran han gifvit till dygder eller odygder.

Men jag hittade i alla fall några bitar, som möjligen kunna hjälpa till att fördrifva dina lediga eftermiddagsstunder.

Titeln Genom Europa efter en bulldogg har egentligen ingenting att göra med det hela. Men det låter bra. Ochen

bra och pikant rubrik är understundom lika bra som halfva verket.

Denna fras torde äfven med fördel kunna användas af mer än en illasinnad kritiker. Så har han lättare att bli kvick. Var så god!

Aktningsfullt

Satyr.Min vän glasätaren

eller

En besynnerlig vinternatt på taket af Lunds domkyrka.

Detta hände under den vildaste ungdomstiden, då ännu lifvet dansade sin ystra cancan på en skönt sviktande lina.

Bland alla de mer eller mindre besynnerliga figurer, jag träffade under hägnet af Alma Mater Carolina där nere i den sydsvenska universitetsstaden, minns jag denna gång särskildt Kalle Bjällberg. Han var norrlänning, d. v. s. han var egentligen från Södermanland, men alla, som rullat ned till Lund från Uppsala, kallades på den tiden där nere för »norrlänningar». Han var en ståtlig yngling, bred öfver axlarna och beryktad för sin kroppsstyrka. Då han skrattade, hvilket han gjorde ofta, såg man ett par rader af så bastanta tänder, att man i sitt stilla sinne undrade hvarför han inte blifvit tandatlet. Nu läste han emellertid i stället nordiska språk, geografi och statskunskap samt annat tillbehör på lediga stunder, hvilket måhända kan vara lika bra för en bärgad framtid.

Poliskonstaplarna voro på den tiden i Lund mycket feta och godmodiga, men Kalle Bjällberg var deras fasa. Icke så att han på något sätt bråkade eller mockade gräl, tvärtom var han mycket respekterad och hade lagt bort titlarna med hela kåren. Denna respekt hade börjat på det sättet, att två af de fetaste konstaplarna en gång, när Kalle Bjällberg var nykomling och okänd, velat taga honom »till vara» en stilla midnattsstund. Men det gick inte.Att tala om »våldsamt» motstånd mot polis är dock oriktigt, ty den lefnadsfriske ynglingen tog dem bara helt enkelt som små barn en under hvardera armen och bar dem sakta och varligt till »kontoret». Efter den stunden blandade sig poliskåren sällan i Kalle Bjällbergs förehafvanden.

En dag midt på blanka förmiddagen hoppade han öfver planket till gården till en flickpension — det var hans specialitet att hoppa öfver plank — och ville vara med och leka. Han ville dansa ringdans och hjälpa till att springa »sista paret ut». Ty han var så lekfull af sig till naturen. Flickstackrarna blefvo naturligtvis vettskrämda vid åsynen af denne långe gentleman i hög hatt och började gallskrika. Lärarinnorna blefvo inte fullt så vettskrämda, men de gall-skreko ändå. Så småningom infann sig den fetaste bland konstaplarna, n:r 6 Pärsson. Men då han fick se hvad det var fråga om, så gjorde han bara honnör och sa’ på ett tryggt sätt:

— Jaså, är det bara kandidat Bjällberg, ja, då gör det ingenting.!

Min vän Bjällberg hade nog sina små egenheter. En af dessa visade sig oftast kl. ii om kvällarna, då vi, som unga män för sed hafva, sutto samman i ett lag på en lokal. Då Bjällberg så där dags sade skål, så drack han inte bara ut, utan bet merendels en stor bit af glaset. Och så tuggade han, så att glasskärfvorna yrde omkring honom. Det kunde hända, att han på det sättet kunde söndertugga ett halft dussin glas på förfärligt kort tid. Mången skall måhända tycka, att detta var ohyggligt och ohälsosamt, men karlen var tränad, och hela hans ganska breda muninrättning tycktes vara fodrad med hållbart läder. Naturligtvis spottade han ut alltsammans efteråt, ty Kalle Bjällberg var en praktisk karl, som insåg, att det fanns ringa näringsvärde i glaset.

Jag mins särskildt en kväll, då vi sutto tillsammans på en yngre teologikofilares lokus. Bjällberg hade råkat stöta omkull lampan, så att vi sutto i mörker och dödens skugga. Vi måste tända stearinljus. Och Bjällberg, så-som varande gentleman, ålade sig själf ögonblickligen botgörarstraff. Han tuggade sönder både lampglaset och kupan. Med samma vällust som om han smort sig med sparris och mycket smör.

Men han hade i alla fall en liten ovana, som vi i allmänhet inte tyckte riktigt om. Han brukade då och då bjuda hem till sig sina goda vänner. Man blef rikligen trakterad, men då Bjällberg blef sömnig och ville gå och lägga sig, så sade han god natt på ett litet egendomligt sätt. Han kastade oss allesammans utför trappan. Plötsligt och

utan att säga ifrån på förhand eller någonting. Trappan var brant och mörk. Och vi voro bara oroliga öfver hvem som skulle kastas ut först. De sista föllo nämligen mycket mjukare. Och i känslan häraf voro vi mycket artiga och vänliga mot vår älskvärde värd. Jag lagade alltid så att jag kom sist.

* * *

Men det är ett särskildt minne, jag vill berätta, och det är därför som jag för dessa ungdomsminnen slösar bort bläck och papper.

Det var en vinterkväll, en förskräckligt kall vinterkväll. Jag vet inte hvad som flugit i vederbörande, men ett beslut hade fattats, att domkyrkan skulle repareras. Lunds domkyrka skall alltid repareras. Lunds domkyrka, så färdig den än är, kan nämligen aldrig bli riktigt färdig ändå. Hvarför? Jo, därför att det finnes så stora fonder till detta tempels underhåll, och dessa fonder måste man väl för skams skull använda på något sätt. Som det inte vore riktigt juste att utdela kofvan till vice pastorsadjunkter eller andra behöfvande, har man sedan gammalt träffat en tyst öfverenskommelse att bara bygga och bygga. Skulle man använda alla åtkomliga medel på detta sätt, skulle man snart hinna ända upp till himmelriket. Men dit vill inte domkapitlet, och därför afväger man så noga dessa den världsliga mammons nådemedel.

Domkyrkan skulle sålunda repareras, och till denna andäktiga ända hade man rest upp ofantliga byggnadsställningar.Jag och min vän Kalle Bjällberg kommo en aftonstund förbi domkyrkan. Vi betraktade byggnadsställningarna.

— Det är högt, sa' Bjällberg.

— Det är mycket högt, sa' jag. Och tänkte som hastigast på, att Stockholms Storkyrka måste vara en leksak mot detta.

— Jag har lust att försöka, sa' Bjällberg. Vill du vara med?

— Nej, sa' jag, jag har aldrig klättrat på byggnadsställningar, allra minst på Skandinaviens värsta domkyrka

— Du är en stöfvel, sa' kandidat Bjällberg. Har du intet vikingablod i dina ådror?

— Håll klaffen, Bjällberg! sa' jag. Jag har mer vikingablod än du nä'nsin sett. Jag är en riktig bärsärk, sa' jag.

— Då börja' vi, sa' Bjällberg.

— Kyss till, sa' jag och bet ihop oxeltänderna.

Vi började verkligen, men jag ryser ännu, när jag tänker därpå, isynnerhet som jag nu blifvit gammal och förståndig och inte egentligen kan fatta allt detta ungdomliga öfverdåd och lättsinne.

Där stod en smal stege. Jag klef först, dumt nog. Efter mig klef gladeligen atleten, glasätaren och bärsärken Bjällberg. Vi klefvo omkring fem minuter under tystnad. Det var en stjärnklar vinternatt, och alla himlens stjärnor glimmade ironiskt. Jag hade aldrig tänkt mig, att dessa rymdernas fribrytare kunde skratta så strålande och intensivt. Då jag kommit till ungefär hälften af stegen — stegarna vill jag säga, ty de voro naturligtvis byggda litet så där på sidan om hvarandra — så tittade jag som hastigast ned på staden.

Jag har aldrig sett en universitetsstad se så liten ut. Den rent af försvann inför mina häpna blickar. Både gamla Stadshotellet och Gleerups bokhandel och hela Klostergatan och alltsammans, som eljest brukade inge respekt.Men jag fick ingen tid att reflektera eller stanna på stegpinnarna. Ty efter mig kom bärsärken och den eljes godmodige och vildsinte glasätaren Bjällberg. Och han knackade mig med knytnäfvarna på ryggknotorna och skrek: — Upp, upp, upp, yngling! Tror du jag har tid att vänta med sådan här vanlig bondgymnastik, hvasa?!!

Och uppåt bar det. O, o!! Jag kände hur byggnadsställningen gungade i nattens timme, men uppåt bar det, och bakefter mig hade jag en ständigt uppiggande knyt-näfve. Jag har aldrig sedermera i mitt lif känt något så skoj friskt.

Jag hade nästa redan uppgifvit allt hopp om att få återvända till den glada, sköna jorden, då vi nådde taket af den väldiga domkyrkan.

Iklädd hög hatt, tjock vinterrock och bastanta ga-loscher, lade jag mig framstupa på taket och fattade spjärn med föttema mot kopparrännan, beredd att sälja mitt lif så dyrt som möjligt. Ty att det var såldt, därom var jag redan lifligt öfvertygad. Skåda nedåt vågade jag inte, och betrakta himlens stjärnor ville jag inte heller. De hade skrattat ut mig tillräckligt förut.

Rent ut sagdt, visste jag inte hvad jag skulle ta mig till.

Då hör jag i mitt öra Bjällbergs röst:

— Upp med dej nu, nu skola vi börja klättra!

Själf var jag ganska stark, men Bjällberg var starkare. Och som jag led af svindel, brydde jag mig inte vidare om att brottas med honom. Utan han tog mig i kragen, kastade upp mig på sina axlar och började en fasansfull klättring uppför det glatta och isbelupna koppartaket. Men klättring var, som sagdt, hans specialitet.

Jag har glömt hvilka tankar som vid detta tillfälle snurrade genom min hjärna, men jag vill minnas, att jag kände mig som ett ganska fromt barn. Då vi hunnit så långt vi kunde komma, satte han mig grensle tvärt öfver taket, alldeles invid ena tornet.

— Här sitter du bra, kära bror, sa’ han. Nu pillrar jag mig hem och läser litet isländska!Därpå hasade han sig nedför taket, försvann som en vig babian nedför stegarna och återvände till sin studerkammares långsamma mödor.

Hur blef det med mig själf?

Ja, det tycker jag du kunde begripa med ditt sunda förnuft, min gode läsare.

Jag ramlade inte ned, ty jag satt där jag satt, ömt omfamnande den gamla domkyrkans torn. Jag pressade det så ömt till mitt hjärta, att jag tror t. o. m. tornet skulle kunnat börja blöda. Jag satt där och lät stjärnorna i himlens höjd hånskratta åt min egen dumhet, bäst de ville. Nedåt vågade jag inte, ty öfversta stegen hade glidit undan. Och för öfrigt var min vinterrock så tjock med rimfrost, så jag liknade en isbjörn.

Hur jag egentligen kom ned, minns jag inte riktigt, men jag vet, att arbetets söner kommo klättrande på mor-konkulan och jag slapp in genom någon sorts lucka — midt in bland de väldiga domkyrkoklockorna.

Och så vardt jag åter räddad till denna syndiga värld.

Nu frågar du, förstås, nyfikne läsare, hvad det blef af min vän bärsärken och atleten Bjällberg. Jo, han har redt sig utmärkt och har ännu inte alls fått straff för sina originella synder.

Han är numera en framstående extra lärare vid ett mycket fint läroverk här i staden. Han lär sköta sin befattning på ett sätt, som står öfver allt beröm, och då och då möter jag honom med en packe rättskrifningsböcker under armen. Han vet sitt värde, och han hälsar mycket snäft. Det gör jag också, ty jag vet, att han är en bra karl och att jag inte behöfver skämmas för honom.Min besynnerligaste frukost,

Jag hade således ändtligen blifvit student.

Ja, ändtligen» ville väl, strängt taget, ej säga så värst mycket, alldenstund jag nyss var sjutton år fyllda, men hvilken spleen kan icke ofta uppfylla en sjuttonårig själ!

Nu gällde det att ägna sig åt vetenskapen på skarpen, att mogna och åldras i visdom och kunskap och glömma alla gamla pensionsflickor, som ännu, helt fräckt gingo och klatschade med ögonen åt dessa omogna skolpojkar, som vi numera knappast en gång gitte nicka åt.

Dessa pensionsflickor i Wittska pensionen vid Järnvägsgatan i Helsingborg — jag minns dem ännu, än halft som i dröm, än klart och tydligt. Den värsta af dem alla var skön Helena med sitt ramsvarta hår, sina hvita rof-djurständer och ögon glänsande som en zigenerskas. Hon bligade och log åt alla, hon hade de mest välsvarfvade

ben, något som hon mycket väl visste, alldenstund hon städse gick med allt för korta kjolar och alltför röda strumpor, ett par ben, som hon ej var snål att visa, ty i hvarje gathörn gjorde hon ett högt och gladt krumsprång.

Och efter trafvade en lång falang af svärmiska öfre sjundeklassister med floretterna å la d'Artagnan chevalereskt instuckna under vänstra armen till stor förtrytelse för öfriga passerande medborgares näsor och öron, ett oskick som också fick en efter vårt tycke högst orättmätig skrapa i gubben Borgs Öresunds-Posten.

Men längre gick icke skön Helena. Hon storskrattade åt hvarje det blygaste försök till närmande, dansade helst för sig själf på de mordäma skolbalerna i gynastiksalenoch var dessutom upp till sin lilla söta mun full med allehanda fula odygder. Hände det exempelvis att hennes florettbeväpnade riddare i samlad skara tågade förbi på Järnvägsgatan och chevalereskt kikade upp mot flickpensionen — nog hängde hon i fönstret alltid. Men ej var det rosor, violer eller liljekonvaljer hon nedströdde för deras fötter. Nej, i hvardera af sina små knubbiga hvita händer höll hon en rymlig vattenkarafin, hvars innehåll hon samvetsgrannt och svalkande tömde öfver de svärmiske kavaljererna.

Ja, nu är skön Helena med zigenarögonen och vatten-karaffinen sedan många år en välbeställd ryttmästarfru med en orimlig massa barn — många, många år innan den minnesrika dag, då jag och ett par kamrater packade in en blekröd septemberdag för att i Saxos uråldriga stad förkofra våra intellektuella instinkter.

Hur de andra hade det vet jag egentligen inte, men jag för min del hade åtminstone en bastant skånsk matsäck, alldenstund min omtänksamma moder var en högst veritabel matgumma, som lifligt ansåg, att en ung man, speciellt i detta Sodom och Gomorra, som kallades Lund, samvetsgrant borde undvika allt utelif bland »dåliga kamrater». För att inte reta Er aptit alltför mycket vill jag hälst underlåta att räkna upp alla de skånska, hemmalagade delikatesser, som doldes i denna vidlyftiga matkoffert — beräknad att räcka en half termin, för att sedan naturligtvis påfyllas efter samma bastanta matsedel — men nog kan jag i förtroende omtala, att det hvarken saknades inkokt ål eller gås, hvarken rullepölsa, rökt gåsa-bröst, gåsaflott, torkadt fåralår, skinka, refbenspjäll, sylt, saft samt allehanda småsaker. En stor flaska dansk Aalborgs akvavit var äfven undanstucken, men den hade bestämdt kommit med af misstag.

Se, det fanns många studenter, speciellt representanter från den rama skånska landsbygden, som hemifrån utrustades med dylika försvarliga förråd, hvaraf de, enligt beräkning, skulle njuta långliga tider till frukost och kvälli den stilla studiekammaren, under det att de lika praktiskt inackorderades i någon hushållsskola i middagen. Men det gick väl det flesta som det gick mig. Matförrådet, det för en half termin beräknade, räckte knappast tre veckor, alldenstund de äldre, de »dåliga» kamraterna strö-vis infunno sig, märkvärdigt nog på samma klockslag, som jag utsett till mina ordinarie frukostar och supéer. Och hvem kunde väl neka? Man var väl ingen »dålig kamrat» heller?

Jag bodde en termin olyckligtvis på nedre botten, och fönsterna voro lättare att öppna utifrån än inifrån. Följaktligen kunde jag ibland förskräckt vakna midt i natten vid att fem å sex »dåliga kamrater» sutto rundt kring mitt välförsedda matskåp tysta som möss och mumsade af hjärtans lust både på rullepölsa, fåralår, inkokt ål och refbenspjäll och gåsaflott. Allt under det de då och då sneglade mot mitt enkla läger för att se om jag var vaken. Skulle denna eventualitet inträffa, slängde de alltid bort på sängtäcket en half pilsner under det glädtiga tillropet:

— Där har du, ädle wohlthäter!

Och därmed fick man sig nöja. Ty man var väl ingen »dålig kamrat».

* * *

Men nu skola vi komma till kärnan i den här historien — den besynnerliga frukosten.

Det var en af de första kvällarna jag kommit till bisp Absalons och häfdatecknaren Saxos gamla visdomsstad. Det är nu nära femton år sedan.

Jag minns när jag första kvällen kom dit.

Enligt gammal god tradition sköflade vi förstås så många förfriskningsställen vi orkade med och gingo sedan ut för att redigera om en del af staden. Vi flyttade ett afsevärdt antal skyltar, vi klättrade som apor i lyktstolpar, och då en af gossarna råkade fastna däruppe och tittade ner, så stod där Skånes fetaste poliskonstapel n:r 2 Andersson.

— Den här lyktan är inte släckt, sa' ynglingen däruppe.— Nääå gu' ä den så, sa' n:r 2 Andersson.

Därpå lämnade vi nämnda herrskap att fortsätta konversationen och vandrade vidare till oväntade öden. Bortåt morgonkröken upptäckte vi någonstans i östra stadsdelen, som då ännu icke hunnit bli så fin som nu, ett litet stenhus, som såg ganska fallfärdigt ut. Det huset föreföll mycket aptitligt. Beslutet var snabbt fattadt, och med ungdomlig energi grepo vi oss an att rifva ned det. Det gick mycket bra, och då efter cirka tre timmar den omorgnade solen så småningom stack ett rödgult och nyfiket ansikte upp öfver Skånes vida slätter och Saxos uråldriga, ännu sofvande stad, upptäckte den till sin förbluffelse dessa friska ynglingar, som efter välförrättadt värf torkade svetten ur lockarne och skådade sig omkring i väntan att något skulle inträffa. Då inträffade verkligen något.

Ur ett närliggande, nästan lika litet hus klef en liten snäll gubbe med glasögon och hvitt skägg. Han försökte lyfta så smått på en liten svart kalott, så log han ett olympiskt leende, talade och sade:

— Tack ska' alla herrar kandidaterna ha! Det här

huset skulle rifvas i alla fall, och nu har jag gudskelof sparat ihop två dagsverken för handtlangarne, och de' ä rätt dyra nu för tiden. Kanske herrar kandidaterna vill stiga på och ta en liten enkel frukost?--------

Detta hade vi egentligen icke väntat oss, men ännu förvarar jag minnet af en bland de mest animerade frukostar jag varit med om.En frisk vilja.

Härom dagen fick jag syn på en liten tidningsnotis, som ögonblickligen försatte mig femton år tillbaka till den första trefliga ungdomstiden.

Jag minnes en dag från slutet af oktober. I ett par veckor hade man haft hög, klar och kylig luft, och löfven från Lundagårds kronor hade dalat ned i färgrika massor. De vackra dagarna hade man användt till ströftåg på Slättens breda landsvägar, för så vidt man inte rent af slösat bort dem med bevistande af föreläsningar och kollegier uppe på Alma mater Carolina. Det hade varit en sådan där tid med klang af vandringslusta och äfventyr i luften, men nu hade moder jorden plötsligt förändrat sitt lockande anlete och antagit en surmulen uppsyn. En tjock dimma låg tyngande därute öfver Slätten, kring de hvita gårdarna, de långa raderna af betplockerskor på fälten och alla dem som gingo bak plogen och plöjde svarta fåror i de stubbiga åkrarne. Hela Lund såg mycket rått och ruskigt ut, man kunde inte se tydligt tvärs öfver gatan, och domkyrkans mäktiga torn försvunno däruppe i den grå luften.

En sådan dag träffade jag första gången mångårige fil. stud. Nils Flodén på en lönnkrog vid Grönegatan. Han bestod till det yttre af ett par korta, något hjulformade ben samt en trind och välmående öfverkropp, på hvilken utan halsöfvergång satt ett hufvud, som skulle kunnat påminna om Napoleons, såvida man rakat bort mustascherna och något förbleknat den röda färgen på näsa och kinder. Han var iklädd en något fläckig, ljusgul bonjour, ett alster afnågon skånsk byskräddares högsta estetiska begrepp, och för att beteckna sina mycket frisinnade åsikter hade han knutit en eldröd halsduk kring sin något dunkelfärgade krage.

För öfrigt voro omgifningama följande:

En ganska vanlig biljardsal, och rundt kring biljarden hade man genom mångårigt trafvande urhålkat gropar i golfvet. Midt på det gröna klädet mörknade en stor fotogenfläck, resultatet af någon konstboll, hvilken i ett kritiskt ögonblick krossat oljehuset i den något medfarna belysningsapparat, som dinglade öfver biljarden. Innanför denna sal låg lokalens allra heligaste, »gröna kaféet». Det egentliga prydnadsföremålet här utgjordes af en billig gipsfigur, föreställande vishetsgudinnan Minerva, men i stället för spjutet höll hon sedan många år i sin hand ett halffylldt punschglas.

För att totalt förjaga den trista dimmiga höststämningen därute voro rullgardinerna neddragna, en brasa sprakade i kakelugnen, och midt på bordet tronade en stor koppargryta. På ett galler öfver grytan låg ett sockerblock, innehållet var en glittrande klar vätska, och små blå lågor hoppade upp och ned som lyktgubbar.

I det dunkla skenet skymtade man en ring af anleten, några ungdomliga, runda och skägglösa, nyss komna från hyggliga föräldrars lugna tjäll, andra med mer eller mindre dystra grubblarminer eller pussig, rödbrusig frodighet, frukter af många års öfverliggarlifs vidrigheter eller ljuflig-heter. För att slå ihjäl höstdimman och tiden bryggde man en förmiddagsbrylå.

»Riddarne af runda bordet» kallades detta besynnerliga kotteri, som gjorde så anmärkningsvärda ansträngningar att förspilla sin ungdom.

I väntan på brylån gick kotteriets hedersledamot Nils Flodén därute och spelade biljard med skänkjungfrun Selma.

Det var en smärt ståtlig gestalt af mycket solidt virke. Jag minns hur hon med ena handen fattade tag i den tunga biljardens kortsida och ledigt lyfte den högt i luften. Skådade man endast hennes ovala ansikte med de stora bruna ögonen, det ramsvarta håret och de fuktiga röda läppame,bakom hvilka lyste en rad hvassa rofdjurständer, kom man att tänka på någon favorithustru i ett österländskt harem. Men öppnade hon dessa läppar för att tala, förflyttades man mycket snabbt till Skånska slätten någonstans mellan Ystad och Trelleborg.

Det fanns många som älskade denna flicka, och hon hade den lilla ovanan att för hvarje ny lägga två fingrar på bibeln och svärja att han var den förste. Jag tror bara att det var Flodén som utgjorde ett undantag, men han gjorde sig heller intet besvär att skjuta till måls med Amors pilbåge. Som praktisk karl visste han, att hans yttre inte var anlagdt för dylikt, och hyste han några platoniska känslor, så dolde han dem med stor samvetsgrannhet och förskingrade hellre enbart sin ungdom kring en brinnande brylå.

Hvad han lefde af var en gåta för mig och alla andra och troligen också för honom själf. På lediga stunder hade han i många år idkat studier inom naturvetenskapen och ansågs ganska solid i diverse fack.

Men någon fast bostad hade han troligen aldrig haft, ty kinesning var på den tiden ett mycket vanligt bostads-system. Jo, det var sant, en enda gång hade han hyrt sig en egen kula. Och den historien måste jag rädda.

Han hade flyttat in i en liten vindskupa, tillhörig en förmögen bankkamrer, och som Flodén höll styft på den sociala utjämningen i ekonomiväg, föraktade han djupt att betala någon sorts hyra. Han gjorde inte ens en min härvidlag, trots både kamrern och kamrerskan från sina fönster dagligen betraktade honom med stränga blickar, då han kom ned för trappan till sin vindskupa och gick öfver gården.

Då alla allvarliga föreställningar och uppmaningar från Flodéns sida endast bemöttes med öfverlägsna småleenden, tyckte kamrern slutligen att det gick för långt. Och då Flodén sent en aftonstund kom hem, fann han en bräda spikad för dörren. Detta generade honom ingalunda, ty brädan satt där ganska primitivt, hvadan han bröt loss den och låg kvar som vanligt.

Då han på morgonkulan sökte smita ut till dagens

Bokskatt X. 2strider, stod kamrerskan på gården, och följande replikskifte gick ganska snabbt af stapeln:

— Hör nu kandidaten! Det var inte riktigt rätt gjordt af kandidaten att bryta upp dörren då den var spikad. Min man hade själf spikat den!

— Ja, jag kunde tro det. Det var mycket dåligt spikadt. Gomorrn, gomorm.

Nästa natt var dörren naturligtvis bättre spikad, men Flodén hade beredt sig på eventualiteten och lånat en hammare och ett stämjärn. Dessa redskap bar han sedermera på sig en längre tid, och kamrerns krafter räckte inte till att en enda kväll spika dörren så hårdt, att inte Flodéns verktyg omintetgjorde hans bemödanden.

Kamrerns energi förslöades så småningom, och en vacker morgon stod han i egen hög person på gården och önskade ett samtal med Flodén, då denne i sin gula bonjour och röda halsduk kom ned från trappan. Flodén stod

till tjänst med största nöje:

— Jag skall säga kandidaten, att jag tål inte längre det här gycklet. Jag står inte ut med att hvar kväll spika igen dörrn för kandidaten, yttrade kamrern förgrymmad.

— Det skall inte kamrern säga, svarade Flodén med trygg tillförsikt. För kamrem, som har ett stillasittande arbete dagarna i ända, torde lite motion och kroppsarbete vara ganska nyttigt.

— Ja, det är förstås inte värdt att resonnera med kandidaten. Ni får flytta nu på stund, men hyran ska' jag ha!

— Ja, i så fall flyttar jag naturligtvis med detsamma.

Det blef en liten paus. Kamrern hickade efter andan

och var nära nog askgrå i ansiktet. Då och då gjorde han små piruetter på gården. Mångårige fil. stud. Nils Florén stod emellertid bredbent och tryggt och smålog med öfver-seende godmodighet. Och så sa' han plötsligt.

— Jag tycker det är synd om kamrern.

— Synd?!!!

— Ja, jag har verkligen då och då kastat mina ögon lite smått på kamrerns dotter Alice. (Alice var en firad skönhet och en stjärna på studentbalerna på Akademiska föreningen). Jag hade verkligen tänkt göra henne lyckligoch sörja för hennes framtid. Men kamrern har ju själf så velat! Gomorrn, kamrern.

Och Nils Flodén vandrade dädan med sin hammare och sitt stämjärn, kvarlämnande på gården en ganska förstummad kamrer.

Men bort flög ungdomen, och »riddarne af runda bordet» äro förskingrade som agnar för vinden för femton år sedan.

Den notis jag läste häromdagen, handlade om familjenytt, och bland andra lyckligt vigda stod där äfven: läroverksadjunkten Nils Flodén och fröken Selma Nilsson, Falköping.

Underliga äro kärlekens vägar, och ännu har jag inte förlorat min tro på att mänskligheten kan stadga sig. Men hvad månde det ha blifvit af Alice?Min vän anarkisten.

Detta är historien om då jag blef anklagad för mordförsök första och sista gången med, hoppas jag.

Fil. stud. Axel Kallander var kalmarit och hade varit fil. stud. redan i många år, innan vi träffades. Han hade haft många hungersdagar och andra vidrigheter att kämpa med innan han lyckats eröfra detta hederstecken, som kallas den hvita mössan, och tryggt kan man säga, att den hade han skaffat sig så godt som på egen bekostnad.

Han hade en spänstig gestalt, smal som en telegrafstolpe, ett hår som en igelkott i ilska och ett par små grå ögon, som städse kisade ut i fruktan och misstro mot en värld, den han städse trodde full af mer fulhet och ondska än där egentligen fanns. Det var en högt begåfvad men ganska underlig man, hvilken, som sagdt, genom en serie af strider och försakelser själf arbetat sig fram till studentexamen och fortfarande utan något som helst understöd skötte sina studier så godt han hann och försörjde sig med att plocka ihop gamla ord till det stora kända nordiska språkforskningsarbetet. Och härvidlag arbetade han på ett fullt medvetet mål, som han väl vid det här laget torde ha nått. Men den saken hör ju egentligen inte hit, ty detta är ingalunda några personalia.

Första gången vi träffades var på en kyrkogård. Det var en höstens dag. Där stodo idegranarne i sin eviga grönska med stålglans på spädaste grenar, där viftade mångfärgade Chrysanthemum sina täta, tofviga vimplaroch tysta, allvarsamma som Egyptens präster stodo pressade, mörkgröna cypresser på vakt likt stela drömmare öfver gömda och glömda marmorsarkofager.

Vi sutto tillsammans på en bänk mellan cypresserna. En försenad, mörkröd sammetsros lutade sin lena kind trött mot min vän »anarkistens» något solkiga knä, blekröda Chrysanthemum vajade för höstvinden, och några uppskrämda talgoxar fladdrade småkvittrande bort öfver de dödes vårdar.

Då grep mig stämningen, ty jag var ung den tiden:

— Hör du, Kallander, sa' jag, du är ju anarkist?

— Ja, så sägs.

— Nå, hvad tycker du om dynamiten då?

— Den är dålig.

— Du tycker förstås bättre om nitroglycerin?

— Ja.

— På hvem tänker du använda den då?

— Helst på mig själf.

Samtalet afstannade. Den mörkröda sammetsrosen böjde sig tillbaka från »anarkistens» knä, Chrysanthemum viftade filosofiskt som förut i denna höstens tidiga vind, och självfva cypresserna syntes blekna.

* * *

En kväll voro vi församlade hos vår gemensamme vän, »anarkisten». Vi voro fattiga den tiden, och då intet annat stod till buds att få brukade vi skramla till en tvättkorg öl.

Vi sutto sålunda kring denna ganska stora tvättkorg med öl, diskuterade Plato, Leibnitz och Spinoza samt diverse möjligheter för den blifvande samhällsutvecklingen, då plötsligen fil. stud. »anarkisten» m. m. utan någon synbar anledning utbrast:

— Du Levart är min själ inte så stor skald som Goethe!

— Är jag inte, sa' jag. Det måtte väl vara självfve phan!

Vid denna öppna och ärliga självfbekännelse blef fil. stud. »anarkisten» m. m. högligen förgrymmad, fattadeen ouppdragen halfva af Lunds bryggeris bästa lageröl och slungade den rakt mot min ännu obekrönta skaldepanna.

Men jag var vig på den tiden, kastade mig snabbt undan och hade sekunden därefter fil. stud. »anarkisten» m. m. under mig på golfvet. Som han förhöll sig jämförelsevis lugn fick han stiga upp rätt snart under den församlade ungdomens enhälliga bifall. Men då skulle ni ha sett! Han rusade bums på dörren och försvann som en ekorre nedför de ganska branta och högljudt jämrande trätrapporna från vindskupan i studentkasernen.

Han gnodde iväg dit han inte bort och klef in på — polisstationen, gamla »finkan».

Det var en mycket hygglig och hemtreflig finka, och som jourhafvande satt ofvannämnda Skånes fetaste konstapel, den genomhygglige n:r 2 Andersson. Han satt där såsom en Slättens prost vid sin mårtensgås, djupt försjunken i studiet af Lunds Veckoblad. Då fil. stud. »anarkisten» klifvit in, tog det ganska lång tid innan konstapeln hunnit lägga ifrån sig litteraturen, taga sig en grundlig pris snus i hvardera näsborren, betrakta den anlände samt säga:

— Hva' är fraugan oum i kväll, kandidaten?

— Jo, sade snabbt den anlände, jag skulle bara härmed vilja anmäla kandidat Levart, Helsingborgs-Lands-krona nation, för mordförsök!!!

Denna hiskliga anklagelse förmådde inte rubba fete konstapeln n:r 2 Andersson ens en half millimeter. Han lade bara in två prisar till i hvardera af sina näsborrar, betraktade ytterligare fil. stud. »anarkisten» en god stund, och så sa' han till sist:

— Hörruu ja' känner kandidat Läääivart. Han ä ute och springer hvar kväll, men han begaur min lif och knif inga mourdförsög!

Hvarpå fil. stud. »anarkisten» m. m. »togs till vara» och insattes öfver natten för fylleri.Ett karnevalsminne.

Ja, så var det en gång vi hade karneval på vårsidan.

Karnevalerna äro alldeles för sällsynta. Det är något som både ungt och gammalt folk behöfver, det sätter en sprittande lust i sinnena, och det går en skön lefnadspust genom en stor del af Skånes bygder.

Det blef karneval, och det skulle bland annat handla om boerkriget. Diktaren af dessa rader utnämndes af höga kommitterade till boer, skrudade sig i en rödrandig flanellblus, stoppade benen i ett par tvetydiga mollskins-byxor — hyrda af farbror Malmros* — klef i ett par lång-stöflar icke borstade på sju år, och hyrda hos samme farbror, spände på sig ett par långsporrar, som skulle kunnat komma en kobent giraff att sätta krokben för sig själf, likaledes ett anskrämmeligt skägg och en högst vanvettig slokhatt. En väldig muskedunder från 1600-talet med kaliber som en modärn pansarbåtskanon hängdes öfver axeln, i bältet stuckos pistoler och en knif, som ganska fort kunde ha gjort kallops af alla Skånes tattare och Hallands med förresten. Och så — stego vi till häst.

Detta hade vi egentligen icke beräknat, men hästarne väntade i sällskap med ett halft dussin stallknektar, och så bar det i väg. De flesta voro högst sedesamma, men min var bestämdt en gammal aflagd husarkrake, ty så fort han hörde den smattrande musiken började han dansa boston som en pensionsflicka. Som födda skåningar kunde

* Farbror Malmros behöfver sitt extra kapitel som dock torde bli oskrifvet.naturligtvis hvarenda en hänga på en hästrygg — det resonnerades inte en gång om den saken — men sällan hafver jag varit med om en sådan ridt. Den gamle husarkraken lugnade sig dock så småningom. Bakom mig gick en man som skulle föreställa doktor Jameson, han som gjorde det första engelska infallet i boerlandet, Vi voro gamla kamrater, men han hade just i dag retat mig kraftigt, hvadan jag från början fick klart för mig att här måste tagas en ljuflig hämnd.

I mina tidigaste pojkår hade jag på cirkus Busch i Helsingborg af ett par sioux-indianer lärt mig kasta lasso lika bra som de självfva. Denna konst kom mig nu väl till pass. Jag hade fått med mig en lasso och kastade den bakom mig så fort jag hade tid. Hvarenda gång drogs doktor Jameson i den ganska smörjiga gatan, så han till slut såg ut, som hade han blifvit dragen upp direkt ur någon af gödselhögarna vid de hvita gårdarne därute på slätten. Allt folket, som stod packadt som sardiner på trottoarerna, där tåget drog fram, trodde att det hörde till pjäsen och vrålade af vällust.

Jag minnes inte hur och när tåget slutade, men en sak minnes jag:

När fil. stud. »Grundis», alias Bjällberg, häktade en god del af skånska landtbefolkningen.

Bemälde unge man var, som jag redan nämnt, den muskelstarkaste studenten på sin tid, och då han var ute om kvällarna gingo vanligen poliskonstaplarne hem och lade sig. Han var ju bror med hela kåren, och eftersom denna kår hade en högt uppodlad kåranda, så ville de naturligtvis inte genera en broder! Nej, det kan man väl tänka sig.

Nu fogade emellertid ödet inte bättre, än att i karnevalståget fanns ett par utklädda konstaplar, ja, kanske det var karnevalen förut, det är inte så noga — och som sådan fungerade äfven fil. stud. »Grundis». Då tåget var slut hade han emellertid börjat trifvas så bra med sin befattning, att han beslöt omedelbart fortsätta med yrket.Hvadan han klef in i staden och började patrullera och inspektera, under det den öfriga delen af studentkåren fortsatte det sedvanliga lifvet utanför Akademiska Föreningen.

Fil. stud. »Grundis» tog sitt nya yrke på fullaste allvar, med kläm och kraft. Han var nerrullad från någon trakt i öfre Sverige och tyckte i själ och hjärta inte om skånska landtbefolkningen. Följaktligen började han på försök företaga ett par häktningar, och som detta gick alldeles utmärkt, så fick han blodad tand och blef nitisk i sitt ämbete. Inom en halftimme var hela den gamla »finkan» full med skånska bönder! — — —

Nu skulle måhända någon tro, att det inträffade någon katastrof från riktiga ordningsmaktens sida. Ingalunda. De häktade bönderna, som intet ondt hade gjort, släpptes så småningom ut igen, och då det på kvällssidan verkligen var af behofvet påkalladt att en massa inburningar skulle företagas, så skrattade hela den nu ganska glada skånska landtbefolkningen åt den verkliga ordningsmaktens ansträngningar. Så fort en konstapel dök upp fick han höra:

— Hörnu stadsfiskalen, vi ser nock att det inte ä stadsfiskalen själf, det är bara en kandidat! Lefve kandidaten !

Häröfver blefvo de i lifvets strider bepröfvade kon-staplarne så smickrade, att de gjorde honnör och tyckte det var bra som det var.

Och lifvet blef ännu gladare. Jag och fem andra boers hade fattat en viss smak för den ädla ridkonsten, och då tåget tog slut vill jag visst minnas, att vi svängde helt om och till stallknektarnes stora förskräckelse sprängde utåt skånska landsbygden. Vi hamnade på Lomma gästgifvar-gård med muskedundrar, pistoler, lassos och allt, mottogos på ett underbart sätt, härjade i dagar tre, så folket i den landsändan fick lägga ner jordbruksarbetet och mangrant infinna sig till beskådande. Men därom skall jag skrifva en annan gång.

Måhända säges, att detta var pojkaktigheter och dåraktigheter. Det är jag den första att skrifva under på, och skulle icke göra om det. Men roligt var det, och jag tror att ingen enda ångrar denna dåraktiga ungdomsvår.Må man betänka, att vi sedan vi voro små under den strängaste lineal suttit på skolbänken, att vi regelbundet på kommando bevistat högmessogudstjänsten hvar söndag, då och då aftonsången, samt att vi ändtligen då den skrattande solen sken kände oss som flygande vilda fåglar.En materialist,

Första gången jag träffade gubben Hans Olsson, satt han på ett tredje klassens hotell i Lund — vi kunna ju kalla det Hotell Svensson — och drack toddy. Han satt tillsammans med tre studenter, som för en obestämd tid tagit sig ledigt från studierna. Under tystnad och stilla begrundan spelade de domino, och brickorna slamrade entonigt mot bordet. Gubben Olsson bjöd på trakteringen. Det gjorde han för det mesta.

Denne gubbes yttre var en särskildt gemytlig företeelse. Hans hufvud var nästan klotrundt och skalligt och blankt som en af de bollar, hvilka dansade för konststötarne i biljardsalen utanför toddy- och dominorummet. Midt i ansiktet satt en liten rosenpotatis, som kunde kallas för näsa, och rundt hakan gick en krans af stubbigt, hvitt skägg. På ömse sidor ofvanför rosenpotatisen sutto ett par vattenblå ögon, fulla af trygg godhet. Då toddarne regelbundet hvarje kväll blandats några gånger blef rosenpotatisen ännu rödare och de vattenblå ögonen ännu godare.

Gubben Hans Olssons lefnadssaga var ganska enkel, men säregen dock. Han var en vanlig, skånsk torparpojke, som i sin tidigaste ungdom varit »vaktepåg». Sedan han på kyrkgången läst sig fram till tukt och herrans förmaning, hade han satt sig till skomakarlästen. Och där hade han suttit i nära 40 år och pliggat och sytt och halfsulat och klackat åt hela byn. Han bligade sällan åt jäntor, aldrig gick han på dansgillen, han stekte sitt fläsk själf och lagade sin egen ölsupa. Redan från sin tidiga ungdom ansågs han för en ohjälplig stofil. Han var som en af dessa gamlapilestubbar vid landsvägen, hvilka visserligen då och då kunna skjuta ett grönt skott till husbehof, men eljes i skrof-lig resignation sluta sig inne i allfarvägens damm till skydd mot himlens skurar och vilda väder.

Skomakare blif vid din läst,

Där pliggar du mest och bäst.

Men de gamla pilstubbarna vid landsvägen äro understundom oberäkneliga. Ett spädt skott då och då, och så en vår efter många år morska de upp sig och bära ett helt grönt fång till alla de förbifarandes förundran.

Och då Hans Olsson i 40 år klackat och halfsulat åt hela byn, då han började bli gammal, skallig och grå, reste han sig en dag från sin låga stol vid fönstret. Han spände ifrån sig förskinnet, lade läst, läder, hammare och pligg på hyllan, kl ef ut på förstugukvisten utanför sin röda stuga och fann att luften var varm och att det var vår. Krusbärsbuskarna grönskade så ljufligt och häggen blommade.

Gubben Hans Olsson hade pliggat ihop 15,000 kronor och beslöt att njuta af lifvet. Det var därpå han tänkt i 40 år under klackningen och sulningen.

Han sålde stugan med rubb och stubb, packade sin lilla kappsäck och for till Lund. Hvarför han icke lika gärna reste till Malmö, Ystad eller Trelleborg, Skanör eller Falsterbo har jag aldrig lyckats utreda. Troligen törstade gubbens själ efter kunskaper, ty på lediga stunder hade han under många år studerat Corvins världshistoria och sålunda fått blodad tand. Dessutom hade han fått för sig, att det i nämnda samhälle skulle gå jämförelsevis lätt för sig att göra ända på de hopknogade 15,000. Gubben hade visserligen en svag aning om pänningens

obestämdhet ute i det brusande världsvimlet, men hade dock räknat ut, att de skulle räcka till hans döddagar. Hvarom icke, så------------

Gubben flyttade sålunda in på Svenssons hotell. Och si där var allt ganska godt. Där fanns ett stort lag studenter, som på obestämd tid uppskjutit studierna och Hans Olsson fick snart fullt med bekanta bland dem. Där fanns äfven fullt med ädle borgare med trinda magar och näsor som fyr-båkar och med alla blef Hans Olsson god vän och bror. Detär bra att vara god vän med den, som ideligen kostar på fyllda krus.

De flesta rummen på gamla hotell Svensson voro små och nedrökta under tidernas lopp, endast biljarden var stor och präktig som sig borde i denna biljardernas stad. Gubben Olsson tyckte han var för gammal att lära sig detta ädla spel, men han tittade gärna på och betalade partierna som en ringa ersättning för detta nöje.

Det bästa på Svenssons hotell var i alla fall smörgåsbordet. Det var af anständiga dimensioner. Intet plock på småtallrikar, utan stora fat med väldiga skinkor och stekar, svinhufvuden, hela smågrisar, jätteomeletter, långa korfvar, fågelvingar, gåsflott samt alla andra tänkbara skånska läckerheter. På detta rikliga slagfält trifdes gubben Olsson utmärkt, och från morgon till kväll lockade det med underlig makt hans håg. Dessutom var Svenssons rejält folk, som aldrig räknade suparne.

I denna doft af god mat och mycken mat, af toddy-ångor och tobaksskyar, i detta glam och surr framlefde nu den gamle skomakarn ett saligt lif. Hans lilla rosenpotatis till näsa blef röd som ett vinteräpple, och hans anlete sken blankt af idel belåtenhet som julskinkans feta svål.

Då blef det vår och sommar och himlen hängde ljum öfver skånska slätten kunde han visserligen fattas af en obestämd längtan efter gröna fält och vångar. Men på Svenssons hotell fanns äfven resurser att njuta af sommarens behag. På gården fanns en konstgjord berså, så djupt inbäddad i murgröna och blomsterkrukor, att man knappast märkte, att den låg midt emellan stallet och soplårarne. Här sken solen varmt ned mellan tegeltaken, man såg en flik af himlen högst däruppe, och i den bersån tyckte gubben det skönt att vara. Här satt han ofta och bjöd på punsch efter frukosten, den lilla ovanan hade han lagt sig till med. Dock aldrig mer än en halfva i stöten. Ty gubben hyste den sunda principen, att man kan förfriska sig så mycket som helst med dryckjom, bara man stack emellan då och då med en bit mat.

En gång talade jag allvarligt med gubben:

— Hör nu, Olsson, sa' jag, tänker Olsson aldrig på någotädlare och högre? Tänker Olsson aldrig exempelvis på kärlek?

— Nä då! — De lönar sej inte när man ä för gammal

te å få ongar. Hilma på biljarden ga' ja' en klocka, men hvar kväll springer hon ju mä kandidat Kölberg. Hilma lilla, pulla lilla, pulla lilla---Nä, di bara lurar å bedrar en —-------------------------

Men på höstsidan kom ett sjunde klassens varietéband till sta'n och tog in på hotell Svensson, där man spikade upp en tribun i ena ändan af stora salen och annonserade » extra -vaganta galapremiärjubelföreställningar». I detta band fanns en berömd kontinental skönhet, som var beundrans-värdt väl målad och mycket förförisk i fotogenlampornas förtrollande rampljus. Hon kvittrade härligt som en förkyld kråka och sparkade ganska högt.

I denna eteriska varelse vardt nu gubben Olsson blixt kär. Han stampade sina hemmagjorda klackar i golfvet och dunkade hvar kväll sina gamla skomakarnäfvar i de väldigaste applåder, så hotell Svenssons väggar skakade. Och hvar kväll bjöd han »mademoiselle Antoinette» — så kallades divan — på hummer och finfint portvin. Längre sträckte sig inte gubben Olsson, han hade i alla fall en hel del sparsamhet och bondförnuft.

Så en vacker förmiddag fick man se den gamla skomakaren vandra öfver torget sida vid sida af mademoiselle Antoinette, klädd i frasande siden och en svajig hatt, stor som ett vagnshjul. De vandrade direkt till sparbanken, där gubben i sin öfversvallande godhet satte in jämt ioo kronor på en bok åt sin mamsell Netta. Ett par dar efter var hon och hela bandet försvunnet.

Och Hans Olsson satt åter vid hvardagstoddame och suckade:

— Ack min lilla mamsell Netta, mamsell Netta, pulla

lilla, pulla lilla, pulla --

Men det kom flera varietéband med väl målade made-moiseller. Det var mademoiselle Elvira, Carmen, Fiametta m. fl.

Och Hans Olssons hjärta vardt såsom en fladdrande fjäril.

Hvarenda en fick hummer och finfint portvin — gubbenhöll sig fortfarande till sparsamheten. Och då Svenssons en gång illfundigt föreslogo champagne höll han en ljungande nationalekonomisk straffpredikan i två timmar. Men regelbundet spatserade han öfver torget med mademoisel-lerna Elvira, Carmen, Fiametta etc. Och alla fingo de spar-banksböcker.

— Jag tänker på deras framtid, sa’ Olsson. Ack, min

lilla mamsell Vira, min lilla Kama, min lilla Metta, pulla lilla, pulla lilla, pulla----

Och så foro de sin väg.

En dag beslöt jag åter att tala allvarligt med Olsson:

— Hör nu, Olssson, sa’ jag, har Olsson aldrig tänkt sig något allvarligt? Har du aldrig tänkt på döden?

— Jojominsann, min unge vän, de har jag visst du, min sann, jojomen. Men dör jag, så gräfver di ner mej, å så äter maskakräkena opp mej, å så bler jag mylla. De ä bara synn å slöseri att di ska gräfva ner en på kyrkegårn. Di kunna ta å gräfva ner en ute på vången, så man kunne göra lite nytta för sej. Så spara di in några kilo superfosfat och annan konsti gödsel! Jojominsann, min unge vän!

Därmed traskade gubben Hans Olsson i väg till smörgåsbordet och började härja med förskärarknifven bland de väldiga skinkorna och stekarna.

Han var tydligen oförbätterlig.

Kort därefter lämnade jag Saxos stad. Efter ett år fick jag höra, att gubben Hans Olsson dött fridfullt en morgon i sin säng af slag. Då man letade i hans kvarlåten-skap fann man 2,50. Gubben dog i en behaglig tid.

Men någonstädes ute på en bykyrkogård står ett litet enkelt hvitt kors. Därunder sofver Hans Olsson. Gamla pilestubbar stå däromkring. Ett grönskande spädt skott då och då, och så plötsligt en vår efter många år morska de opp sig och bära ett helt grönt fång till alla de förbifaran-des förundran.Min vän fakiren.

Han var en man för sig, den gode Falstaff Fakir. Hur han hittat på denna underbara benämning är fortfarande en hemlighet, som han ogeneradt tog med sig i grafven, och som ännu ingen af de efterlefvande lyckats utforska.

Men det passade bra. En ståtlig karl var det, lång och axelbred, med ett i trä skuret ansikte, som städse såg synnerligen förvånadt ut öfver detta jordelifvets gåta. Han gick städse snyggt och ordentligt klädd, ty han hyste en sträng lifsprincip att aldrig betala någon skräddare. En gång hade han af gammal ful vana beställt sig en ny sommarkostym. Skräddaren, den nedrige handt ver karen, ville ha 75 (sjuttiofem) kronor för mästerverket, men Fakiren ansåg att 50 (femtio) kronor kunde vara nog. Som skräddaren var en buse och ökänd gnidare gick Fakiren naturligtvis som klok karl en medelväg — och betalte honom ingenting.

Denne underbare diktare kom så en gång till Stockholm, där han inte kände en enda själ. På grund af sitt förtroendeväckande ansikte lyckades han dock få en månads hyreskredit af en likkistfabrikant, som skam till sågandes lefde tillhopa med en fet och treflig hushållerska, som han aldrig blifvit riktigt gift med. I den familjen trifdes Fakiren utmärkt, synnerligen som han snart nog fått inteckning i den feta hushållerskan, som hvarje morgon bjöd på pilsner och porter.

Fakiren skref flitigt i skämttidningar och lurade då och då Jeurlingen i den då ganska nya Stockholmstidningen

på8,so för historier, som aldrig hade händt utom i Fakirens egen fantasi.

Hände sig så, att den gode Fakiren före afresan från Lund under ett förhastadt löfte om snar återbetalning lyckats aflocka sin värderade kusin redaktören Waldemar en summa, stor tjugo kronor. Dessa pänningar ansåg Fakiren så godt som förvärfvade och egnade inte den blekaste tanke åt återbetalning utan förskingrade gladeligen hvart enda öre på gamla Rosberg vid Norrmalmstorg, där flickorna voro litet si och så. Och det tyckte Fakiren om, ty han älskade ingalunda preludier, så snart det gällde kärlek.

En vacker dag på höstsidan satt emellertid den gode redaktör Waldemar och studerade med en misstänksam uppsyn sina anteckningar och räkenskaper. Han hade nämligen lyckats för en billig pänning komma öfver en mindre landtgård och tänkte nu bredvid journalistiken egna sig åt en mera rationell svinafvel. Och visst behöfde han pängar. Då får plötsligt hans grymma öga skåda en post: »20 kronor, Falstaff Fakir.»

Ett ljus gick då för honom opp, hvadan han ögonblickligen satte sig neder att författa ett skarpt björnbref, där han i ampra ordalag förehöll Fakiren det orättfärdiga och trolösa i dennes uppförande.

Som detta bref naturligtvis lämnades utan allt afseende från Fakirens sida tog redaktören och kusinen följaktligen och stämde den tredskande gäldenären till Stockholms sjätte afdelning, där han äfven blef dömd.

Nu voro goda råd dyra. Då fick Fakiren en idé. Sådana hade han oftast på lager. Gemensamt tågade vi opp till öfverståthållarembetet och lyckades efter en hel mängd palaver ändtligen få ett vederhäftighetsbevis för den tredskande gäldenären. Detta afsändes också mycket riktigt till Lund jämte ett något ovettigt bref till redaktören, där han fick veta, hvad han egentligen gick för. Det kunde rent af kallas »smädligt skrifsätt».

Bokskatt X.

3Bortåt höstsidan fann emellertid den gode Fakiren att Stockholm var en alldeles för dyrbar stad att lefva i. Sedan han noga beräknat chancerna och lyckats lura en lättfärdig boktryckare, som blifvit besatt af högfärdsdjäfvulen och ville bli bokförläggare, på närmare 900 kronor, längtade han åter till sitt kära Lund och afreste en stilla aftonstund med samma allvarliga uppsyn, hvarmed han en gång gjort sitt entré i Birger Jarls stad.

Framkommen till Skåne tog han naturligtvis enligt gammal vana och på grund af principfasta sparsamhetsskäl in hos sin kusin, den ädelmodige redaktör Waldemar, som helt och hållet tappade kontenansen inför all denna varma släktkärlek.

Det åts många och goda frukostar, middagar, supéer, det dracks många och ädla viner, det röktes fina och goda cigarrer och förtärdes en myckenhet starka dryckesvaror.

Och det festades och fördes ett rackarlif i nära fjorton dar. Konsistorium höll extra sammanträden, alldenstund religionen var i fara, och de allvarligare Göteborgsteolo-gerna af den schartauanska riktningen infunno sig regelbundet i samlad trupp hvarje aftonstund på Pariser-salongn i Malmö, där de rikligen trakterades af redaktören och den ädle Fakiren, som äfven lagt denna gamla sjö-och stapelstad under sitt skräckregemente.

Men så en dag hände något.

Redaktören och Fakiren lågo en skön morgonstund i sina varma sängar i Lund, då det plötsligt knackade på dörren, Ordningsmakten infann sig i skepnad af två af Lunds fetaste poliskonstaplar, som ville till fängelset afhämta den glade Fakiren i och för af sittning af de 20 kronor, hvartill han i Stockholm blifvit dömd för det smädliga skrif-sättet till kusinen — redaktören.

Nu blefvo naturligtvis bägge herrarna mycket ledsna, men som redaktör Waldemar enligt vanan var stadd vid god kassa, så tog han helt enkelt och — betalte böterna! För att få behålla Fakiren.Jo, så reste förstås Fakiren till Berlin, där han träffade en vacker polska, förälskade sig till döds och bl ef lagder uppå bår. Redaktör Waldemar reste efter, fick betala både polskan och begrafningskostnaderna och sköta om den sedvanliga urarfva konkursen.

Och så var den sagan slut.Skulle den man, som är den s. k. hjälten i nedanstående historia ännu lefva, så hoppas jag att han förlåter, att jag blottar detta kapitel ur hans dolda lif i andevärlden. Trampar han fortfarande denna

syndiga jord och andas han ännu samma luft som vi, så hoppas jag äfven för hans egen skull, att han kommit till en klarare insikt angående de dunkla makter, som drifva sitt spel »under medvetandets tröskel» eller att han åtminstone numera skådar dem i skönare och ädlare gestalter än på den tid han bjöd mig göra sällskap in på spökeriernas dimhöljda vildmarker.

Han var ganska axelbred med starkt framskjutet bröst och en för öfrigt mycket själfmedveten hållning. Han hade ett stort lockigt hufvud och ansikte, som ömsom hvi-lade i olympiskt lugn, ömsom bredde ut sig till en clowns omfångsrika skratt, men ofta drog sig tillsamman till en mörk, veckrik klump med en Othellos hela hemska dysterhet. Han bar visst ett hederligt, mycket borgerligt namn, som jag aldrig riktigt kunde minnas, ty han presenterades som Papageno, och under någon annan benämning kände vi sällan igen honom.

Han var gammal student, fil. kand. t. o. m. med nordiska språk och de gamla isländska kämpasagorna som hufvudämne. Han hade emellertid för många år sedan slutat upp med studierna och ägnade sig nu åt en mera närande sysselsättning, hvars art och beskaffenhet dock ingalunda hör hit. Han betraktade sig dock fortfarande som en liber studiosus, fast högfärdsgalenskapen stundom flög på honom i form af griller att flytta till någon mindrefjärran belägen stad, där ingen kände igen honom samt där så småningom svinga upp sig till stor ära och stadsfullmäktigskap. Men åt dessa funderingar logo alla som kände honom.

* * *

På den tiden rådde ganska stor förbistring i bostadsförhållandena bland studenterna i Lund. Kinesning var ett mycket vanligt system bland alla dem, som trafvade fram sitt lif något utanför skakloma. Och det var sannerligen understundom inte så lätt att skaffa sig en liten fridfull studiekula, då man inte med detsamma kunde upp-svara med kontant hyra.

Jag minns en fattig yngling, som vid slutet af en termin »glömt> att betala en resterande tia, och gick inte den snikne värden i början af nästa termin omkring och varnade alla andra värdar och rumuthyrande prästänkor i hela stan för den ynglingen! Jag minns äfven en fördomsfri hof-rättist, som på två år saknade fast bostad, utan flyttade från den ene kamraten till den andre endast medförande Sveriges rikes lag som hufvudkudde.

Efter denna lilla orientering i bostadsfrågan torde det ej anses som något vidare märkligt om jag beslöt att för någon tid kinesa hos Papageno, fast jag nu inte gärna vill minnas de närmare orsakerna.

Papageno bodde i en gammal beryktad studentkasern vid Sanct Petri Kyrkogata. Uppför en rankig trätrappa kom man till en lång och mörk korridor, som var så godt som kolmörk till och med midt på den ljusaste dagen. I de små låga rummen här uppe bodde en flock sällsamma individer ur studentkåren, och hvar och en af dem skulle vara värd ett utförligt kapitel.

Där bodde den gamle, något rubbade medicine kan-ditaten, som glömt att taga licentiaten medan han ännu var ung och i tagen, utan i stället flackat några gånger öfver Atlanten som läkarebiträde. Jag minns de små kalla gråögonen, de tunna, linfärgade mustascherna, den lilla barnsliga, leende munnen, som med vällust berättade cyniska historier, samt hela den nervösa gestalten. Han låg på rygg från morgon till kväll på en flottig gammal soffa, half-sofvande och drömmande, rökande en snarkande snugga som surrogat för frukost, middag och supé. På det sättet höll han visst på i åtskilliga år, tills han en dag uppgaf hoppet att nå de högre tinnarne inom den medicinska vetenskapen och i stället »i ett anfall af sinnesförvirring» tog en knif och gjorde ett par djupa snitt i halsen på de anatomiskt riktiga ställena.

Midt emot bodde den lille magre, rödhårige teologen, som visserligen inte ännu tagit teologico-filen, men ändock kväll efter kväll öfvade sig med högljudda, salvelsefulla predikningar för sitt framtida, andliga kall.

Bredvid dvaldes en vadmalsklädd yngling, som nu i fyra år förgäfves sökt komma underfund med godkänds-kursen i estetik, men till honom stod ofta de bägge andras förtröstan. Han förvarade nämligen i sina byrålådor en större fläsksida samt några svarta runda limpor af det solida, skånska slaget. Då teologen dessutom var i besittning af ett passabelt fogogenkök kom det sig, att dessa tre understundom sågo lifvet i något så när dräglig dager.

Papagenos rum var det största i kasernen. Det kunde nästan kallas en liten sal. Möblemanget var hvarken storartadt eller elegant, men Papageno var som sagdt, den som ej fäste sig vid yttre prål och fåfänglighet. En liten trälåda till säng, en bred soffa där stoppningen här och där grinade fram, en rankig kommodinrättning, som ständigt var läck samt ett skrifbord, som man lika gärna kunde hacka korf som skrifva dramer på. Lägg härtill en rygglös stol, som tjänstgjorde som nattduksbord med en stearinöfverdragen ölbutelj till ljusstake, en bokhylla i ett hörn med sorgliga rester af ett fordom — enligt Papagenos utsago — blomstrande bibliotek samt ett gammalt, nedrökt oljefärgstryck föreställande ett arkadiskt landskap på väggen. Och inredningen i denna sällsamma kula är så godt som fullständig.— Det är ett spökhus det här, yttrade Papageno med graflik stämma då vi inträdde i hans bostad natten till en dag efter ett stilla pokulerande. Ja, jag skall säga, att det spökar här på allvar och inte på skämt.

Efter denna trösterika inledning började han under djup tystnad ett försiktigt letande efter tändsticksasken, som han slutligen framdrog ur en springa på stoppningen af soffan.

Jag yttrade några ord med anledning af det egendomliga förvaringsstället, men han höjde darrande sin hand i luften:

— Ts, ts, ts — tomtarna kunde höra oss. Jag brukar gömma tändstickorna på dagen, ty då se de ingenting. De ha röda ögon. Men visste de hvar de voro skulle de säkert stjäla dem och låta mig traska här i mörkret.

Han fortsatte att hviska och återtog inte sin vanliga ton förrän han fått eld på en sticka och tändt ljuset i ölbuteljen. Därpå framplockade han ur en annan af sina gömmor ett billighetsexemplar af Nya testamentet, som han placerade bredvid ljuset på »nattduksbordet».

Med tigande förvåning åskådade jag denna manöver, men Papageno låtsade om intet, utan började klä af sig med långsamma gravitetiska rörelser i det matta, obestämda skenet, allt under det hans uppsyn mer och mer fördystrades. Och så började han tala i korta, afbrutna satser med allvarlig, beslöjad stämma:

— Det måtte ha begåtts stora och gräsliga mord och

andra brott i det här gamla kyffet, eljes skulle inte tomtar och andar kunna föra ett sån't jäkla regemente som di gör. Det flyger och susar i luften kring väggarne här, det trampar med tunga fötter och rasslar med kedjor här uppe på vinden, det tisslar och tassar i vrårna och knarkar och knirkar i bjälkarna, och ibland är det något hvitt som glider fram härute i korridoren. Jag har mött'et flere gånger.-----------

Jag tyckte verkligen det började bli obehagligt, ty omgifningen var allt annat än förtroendeingifvande. Stearinstumpen lyste endast upp en liten del af rummet, och i dess matta ljuscirkel satt på sängkanten denne halfnakne karl med sitt lurfviga hufvud och mörka uppsyn och talade med en stämma, som blef allt mera graflik. I trädgården påandra sidan gatan rasslade löfven i nattvinden, månen kastade några darrande hvita strimmor öfver golfvet, men invid väggarna och i krokarne lågo skuggorna svarta och gledo fram och tillbaka, precis som de varit mörksens andar, tvekande om de skulle träda fram eller ej.

Papageno studerade mig noga för att söka upptäcka hvad verkan hans berättarkonst månde åstadkomma. Till min förargelse syntes han ganska belåten med resultatet, ty han fortsatte oförtrutet i samma allvarsamma och högtidliga ton som förut, i det han slog upp Nya Testamentet, noggrant vek några blad och åter lade boken på sin förra plats.

— Jag skall säga dig, min unge vän, att jag är så gammal och har bott här så länge, att jag känner andame här.

Jag visste sannerligen inte hvad jag skulle tro. Visserligen hade Papageno alltid förefallit mig något konstig i knoppen så fort han började anlägga Othellofysionomien, men i vanliga fall var han en karl med ganska klar och skarp intelligens och med sitt väsen kryddadt af goda portioner skepsis och ironi såsom det höfdes en något så när försigkommen yngling i sekelslutet.

Jag stirrade dumt på honom, men han lät sig intet bekomma.

— Titta på bokhyllan där! Där sitta de som oftast om nättema, och i natt vet jag särskildt, att de skola sitta där! Hvilka? Ja, du stirrar, du! Det är mina hustomtar, mina ordinarie beskyddare och sparlakansläxläsare. Jag vet inte för huru längesedan de kommo i min väg. Jag har aldrig bedt att bli bekant med dem, understundom tycker jag att de alltid varit mig nära, och då jag kom hem en kväll, sutto de där på hyllan, och se'n ha de egentligen aldrig velat gå sin väg. Det är nog ett par osaliga andar, som till straff för sina synder blifvit dömda att vakta och hålla reda på mig och sitta och blåsa in eld i mitt samvete.

— Jojo, det kan nog behöfvas, vågade jag suckande invända.

— Tyst! Intet skämt i sådana där saker. Jag har sökt vagga in dem i förtroende på sista tiden, och akta digför att reta upp dem! Jag har döpt dem till Jakob och Johannes.

Hans mörka Othellouppsyn hade med ens försvunnit, han hade i stället fått ett blidt, leende uttryck i anletet, och om jag inte misstog mig rullade ett par stora tårar nedför de fårade kinderna. Hans röst tycktes till en början stocka sig i halsen då han fortsatte:

— Ibland kommer det för mig som om det skulle vara samma tomtar, som vi hade på gården därhemma, och hvilken jag brukade sätta ut risgrynsgröt till om jularna då jag var en liten en. Ja, jag kan nästan svära på, att det är desamma. Och det är ju snällt och hyggligt af dem att vilja lämna den varma goda lagårn och de hvita mjölkkannorna för att hålla reda på mig, fast jag har det så här.

Han gjorde en paus och frågade med en halft tacksam, halft misstänksam blick:

— Ja, du har väl hört min historia?

Det hade jag visserligen, åtminstone antydningsvis, men jag skakade i alla fall på hufvudet.

— Jo, det är en mycket vanlig historia. Vi hade en stor och ganska fet gård, och jag var äldste sonen och skulle som sådan rätteligen ha löst ut syskonen, blifvit bonde och odlat fädemetorfvan, hvilket kanhända varit det klokaste. Men gubben och jag själf och många därtill ville prompt ha mig att studera, och.så skickades jag till Lund. Ja, och så var den saken klar. Pengar ärö gjorda att rulla. Examen fick jag förstås, men i sista draget då så godt som allt var slut. Och hvad skall man förresten med examen? Nu sitter jag här, som du ser, och på många herrans år har jag inte kännt igen mig själf. Och den lilla befattning jag har tror jag inte mången skulle vilja byta sig till.

Han yttrade detta senare i en lugn och undergifven ton, hvadan jag nästan hoppades att han åter tagit sitt förnuft till fånga.

Han drog af ena strumpan och beskrifvande ett korstecken med plagget i luften fortsatte han i liviskande ton:

— Vi voro särdeles goda vänner i början, tomtarne och jag, men på sista tiden ha de blifvit mer och mer kitsliga af sig och unna mig hvarken rast eller ro. Men nu har jagbeslutit att knäppa dem. Jag skall lära dem, hvem de ha att göra med, och det så det hvisslar om öronen på dem.

Och Papageno gjorde en betecknande åtbörd åt Nya Testamentet.

Konversationen afstannade. Jag för min del kände, uppriktigt sagdt, ingen lust att fortsätta, och den andres mystiska satser började mer och mer öfvergå till ett otydligt mumlande. Han försjönk tydligen allt mer och mer i själslifvets dunklare schakter.

Så småningom försvann han under täcket, och jag rullade ihop mig så bekvämt som möjligt på den något uppsluppna och skräpiga soffan samt inslumrade ganska snart med ungdomens fria sorglöshet.

Efter en obestämd tidrymd vaknade jag dock åter och skådade mig omkring med förbluffelse. Omgifningen föreföll mitt sömniga öga sällsam och obekant, och det dröjde en god stund, innan jag fått klart för mig hvar jag egentligen befann mig.

Nattvinden tycktes ha stillnat af, och endast svagt förnams löfvens prassel på andra sidan gatan. Månskenet flöt i

rika floder in i det stora rummet, lekte i blida strimmor öfver det enkla bohaget och bildade en sällsam gloria kring det lurfviga hufvudet på kudden därborta i träsängen.

Jag vände mig på andra sidan på mitt enkla läger och försökte somna på nytt, men det gick inte. Det var kallt i rummet, ty min värd var af den åsikten, att människan borde ha så pass mycket värme inombords, att hon slapp slösa bort för mycket pengar på den dyrbara veden. Jag huttrade och frös ordentligt, jag gick upp på upptäcktsfärd efter något extra plagg att hölja öfver mig, fann intet, kröp åter ihop på soffan och började huttra ånyo.

Genom min hjärna gledo ånyo de underliga sagorna om Jakob och Johannes, som brukade sitta på bokhyllan och blåsa eld i min värds ömtåliga samvete. Jag spejade mig omkring mycket noga för att upptäcka dem, mitt öga letade i taket, på väggame, i alla de skumma vrårna, där skuggorna lekte sin mystiska lek, men jag fann intet. Då slöt jag ögonlocken och konstruerade upp dem i min fantasi. Jag såg två mycket små och mycket bredaxlade män, knappast en aln långa. De buro röda lufvor och långt, gråttskägg. De hade små, listiga ögon, jackor af fårskinn med skinnet inåt och bastanta långstöflar, som voro alldeles rödslitna, ty de hade inte blifvit borstade på hundrade år. De nickade förstående mot hvarandra, blinkade och små-myste, de stampade och gestikulerade, knöto händer och räckte långa näsor, skrattade så deras små magar hoppade som gummibollar, skakade hufvud, så håren flögo på ända och skäggen svängde som vispar i mjölkbunkar.

Jag såg de små männen så lifligt, att jag nästan kände mig frestad att ge mig i samspråk och skaka hand med dem, jag kände mig så vänlig att jag ville le, nicka, blinka, små-mysa, stampa, gestikulera med dem, skratta, skaka hufvud, knyta händer, räcka lång näsa som de. Jag fick en så stark förnimmelse af att de verkligen sutto där borta på hyllan, att de just nu fattade tag kring sina knän, skuttade ned på golfvet och började hoppa kråka fram mot min soffa, att jag förskräckt åter slog upp ögonen och stirrade ut i rummet — — —

Det låg tyst och månbelyst som förut, och bortifrån det lurfviga hufvudet i träsängen hördes de mest fromma och redbara snarkningar, så att förmodligen både Jakob och Johannes ansågo det föga lönt att börja spöka i denna natt. Trots att jag själf kände mig mer än lofligt kuslig till sinnes blef jag smått förargad på min värd öfver detta hans brutala sätt att störa stämningen.

Då hörde jag plötsligt en röst ur fjärran. Det lät som om den kunde kommit både från himlen och underjorden, och jag behöfde en god stund för att räkna ut, att den måste härstamma från något rum i andra ändan af byggnaden. Det var en röst, mycket släpande och enformig, men på samma gång skar den i örat på ett enerverande sätt: Jag lyssnade och lyssnade, och efter en kort

stunds öfning förmådde jag uppsnappa lösryckta meningar:

— Sannerligen, sannerligen säger Herran, att saliga varda de, som icke se och dock tro. — Tecken och under ske dagligen och stundligen i det tysta. — De ses icke, de höras icke, men Herrans utvalde förnimma dem i sina hjärtan. — O, I förstockade och förtappade, hvi viljen I icke komma till de utvalde, hvi viljen I förblifva slagne med blindhet och förhärdade bröst? — Hvi viljen I icke låta den gode,outtröttlige herden uppsamla de förvillade fåren i den ende sanne faderns sköte! — O, I belackare och I dumdristige?

— I sen intet och I hören intet. — I vandren förtappelsens stigar, och I sen icke afgrunden vid edra fotter. — Tecken och under tron I ej mera, ty barnahjärtat är vordet till sten. — O, I elända och beklagansvärda, dem djäfvulen har satt brand i köttet och blodet, att själarna skola förtorka och Sarons liljor vissna. — Si de klara vattubrunnar, si de starka Herrans läglar som aldrig skola gå sönder, ty de föra lifvets vatten. — Saliga, saliga, säger Herran, äro de som icke se och dock tro. — Salige äro de enfaldige, salige äro de fåkunnige, som lefva i Herran, salige äro de, som aldrig fått smaka otrons gift. — Och lagen, du skall hafva, den gafs på Sinai bärg, och ristad är den på koppar-taflor. — Följa skall du i änsglan och svett dessa bud, ty Herran din Gud är en stark hämnare, och inga andra gudar skall du hafva för mig, säger Herran. — Och Herren är en molnstod och en eldstod, och han vandrar före oss i öknen.

— Och hans tecken skola vi följa, och hans under skola vi tro. — Ja, säger Herren, salige äro de som icke se,

salige äro de som se med barnaögon. — Salige äro de som se med barnaögon, dem världen och djäfvulen icke förblindat. — Ty för dem skola Sarons liljor åter dofta och blomstra. — Si Sarons vattubrunnar. —

Jag låg länge och lyssnade i stum andakt till den rostiga, släpande stämman utan att få klart för mig hvad detta egentligen månde vara. Det föreföll mig som en röst ur det okända, ur de tjocka outgrundliga molnen kring Sinai bärg.

Plötsligt dök ett ljus upp för mig, och jag började verkligen småskratta, trots jag fortfarande låg och huttrade af köld. Det var ju ingen annan än den där lille rödhårige teologen, som bodde här i studentkasernen. Samme lill-gamle teolog, som ännu inte på långt när tagit teologikofilen, men ändå hvar natt öfvade sig med ljufliga predikningar.

Hans röst domnade bort så småningom, och full af medömkan drog jag knäna upp till hakan och försökte åter inslumra.

Då hörde jag plötsligt en stark smäll som af en stor dörr, som springer upp. Och med detsamma började detsusa och hvissla ute i korridoren. Jag satte mig förskräckt upp i soffan, men allt i rummet förblef sig likt. Månskenet silade in sig genom de gardinlösa fönstren lika rikt och fridfullt som förut. Därutanför fortfor emellertid hvisslandet och suset i tjutande, klagande tonarter. Det lät som dofva rosslingar, det lät som späda barnskrik, det kom mullrande som en åska långt, långt i fjärran. Det var en rent af helvetisk symfoni, men efter någon stunds fruktan och bäfvan begrep jag, att det bara var den stora, knarrande ytterdörren som sprungit upp och det intensiva draget från gatan som spelade upp sin angenäma konsert i det gamla rucklets särdeles akustiskt lämpliga vinklar och vrår.

Det pinade öronhinnorna infernaliskt. Jag vände mig hit och dit och funderade rent af på att utföra hjältedådet och klifva upp och ut och med risk att möta hvita spöken i den svarta långa korridoren gå ned och stänga ytterdörren.

Midt under dessa funderingar inträffade emellertid något. Papagenos lurfviga hufvud på kudden därborta i träsängen började röra på sig, och plötsligt satt han vind-snabbt rakt upp i sängen.

Hans rörelser voro sömngångaraktigt afmätta och säkra, och jag stirrade häpen på hans förehafvanden. Utan att se sig om sträckte han högra armen mekaniskt snabbt snedt bakåt och grep det Nya Testamentet:

— Akta dig nu, Jakob! Nu börjar du, min själ, bli för fräck!

Och snabb som en åskvigg flög boken i riktning mot den tomma bokhyllan med sådan kraft, att innehållet stannade däruppe, under det att permarne lekfullt kommo dansande utefter golfvet.

Papageno förblef en stund i sin sittande upprätta ställning, tydligen i spänd afvaktan på resultatet, därpå sjönk han med en tung suck åter ned på kudden.-------------

Det fortfor att hvissla, tjuta, sucka och rossla därutanför, månskenet flöt lika silfverklart in i rummet, och som i en dröm hörde jag fortfarande ur fjärran:

— Saliga äro de som se med barnaögon dem djäfvulen och världen ännu icke förblindat. — Si Sarons vattubrunnar. — Si Sarons liljor. — — —Då jag vaknade på morgonen var värden redan försvunnen.

I min hjärna dansade ännu minnena af den sällsamma natten. Till en början föreföll mig alltsammans som en dröm, men då jag såg ut öfver rummet upptäckte jag pärmarna till Nya Testamentet, hvilka fortfarande lågo kvar midt på golf vet.

Jag kastade en blick ut genom fönstret och fann om-gifningen totalt förändrad sedan gårdagen. I täta flingor dalade snön till marken från en jämnmulen himmel, gatan var hvit, och träden i parken midt emot voro hvita. Vintern hade kommit, plötslig och oväntad.

Och med en huttrande känsla från allt detta hvita gick jag åter och lade mig för en stund på den rankiga soffan, ty det tycktes ännu vara mycket tidigt på morgonen.

Och med morgonsömnen kommo de vackraste dröm-marne:

Därute midt på den hvita slätten står den gamla gården. Halmtaket är försvunnet och förvandladt till ett par bländhvita, mjuka bolstrar, hvarur det öfvergifna storkboet sticker upp som ett svart utropstecken.

Där inne sofva de ännu i stugans och sängens värme och fred, men därute varslar det morgon. Månen mister sin citronglans och blir hvit i ansiktet som drifvan nere på jorden, skogen blir allt svartare mot himlens djupblå bakgrund, ty stjärnorna blekna därofvan, och det börjar strimma rödt öfver trädtopparna.

Men därinne i det gamla vagnslidret stå tvänne män. De äro småväxta, ty de äro sagans dvärgar. Deras långa hvita skägg böljas till deras krokiga knän, de slitna kläderna kring de magra gestalterna äro lappade, och de röda yllemössorna äro stoppade här och där med mörkare garn. Det är svåra tider nu för lyckans gamla hustomtar, folk tror inte längre på dem.

— Se, nu är det vinter igen, säger den ene. Nu ska de små människobarnen ut och åka igen på vägarna. Nu vilja de höra om klangen sitter kvar i de gamla bjällrorna, som de ärfde af farfarsfar. Nå, han var ju också en karsk och modern herre på sin tid och tänkte väl föga uppå, att ju renare hans själ var och fylld af guds godhet, ju härligareklingade bjällrorna i skogens inörka tempel, och högre och mera blå hängde himlen därute öfver Slättens snö.

— Jaja, sade den andre. Tiden är sig lik.

Och så suckade han något, strök sig om sitt skägg och tog ned äldsta bjällran.

Den var inte vidare fager att skåda. Det var en sådan där som ledkon har om somrarna och hösten — ett enkelt, doft ticktack, som inte gör någon människa glad. Men den bjällran hängde om vintrarne om halsen på den gamle raggige Pålle, då han drog hem riset från skogen eller då yngsta gräbban piskade i väg honom med mjölken till mejeriet borta i grannbyn.

Och den hvitskäggige snälle tomten putsade med sitt styfva förkläde den tarfliga gamla bjällran, så den sken som husmorans kopparkastruller.

— Men se här, sade den andre lille hvitskäggige, klef upp på hufvudsätet i gårdens gamla praktvagn och hämtade från en rostig spik ett mögligt lädergehäng, från hvilket åtta bjällror skramlade hest och doft. Se här, sade han, här äro bjällrorna som klinga när godsherrn reser till staden. Det är lätt att friska upp dem, så det här hesa från fjolåret går bort, och den gode mannen i den stora pälsen kan fara som honom ägnar och anstår.

— Håhåja, sade den äldste af de gamle och skuttade upp mot vagnslidrets tak. Här ha vi de gamla silfver-klockorna eller bröllopsbjällrorna. De se något medfarna ut, och illa anfrätta af tid och mögel äro lackering och gyllenbeslag.

De små gubbarne satte sig neder att putsa och polera och konversera.

— Ser du, sade den ene, ser du hur de glänsa, de små silfverbröllopsklockorna. Jag minnes hur de klingade därinne i den stora bokskogen för första gången för hundra år se’n. Då kommo herrar och bönder farande i ett långt tåg med skrål och hej, ty något hade de väl fått uti sej.

Men långt fagrare än i kyrkans torn klungo de små silfverbjällrorna kring frustande skimlars halsar. Likt dansande troll flögo skogens träd förbi, och glimmade en mila därinne, blef den till ett vänligt öga, som nickade ossett fredsamt godnatt. Hej, hej, så klinga ej bjällror annat än i skogen.

Och de två gamle, hvitskäggige putsade och polerade, myste och fnissade:

— Snart är den stora vintern här!

Men kring de gamla gårdarne small det i de röda knutarna, de hvita bolstrame på halmtaken fingo en blåaktig glans i skimret af denna måne, som leende stod på tre kvart, och den hemlighetsfulla skogen blef allt mera spöklikt svart.

Åtskilliga år ha försvunnit sedan jag vistades bland detta galleri af brokiga typer i Saxos stad. Jag förmodar att de äro skingrade åt alla himlens väderstreck och förankrats här och där vid mer eller mindre trygga befattningar.

De flesta ha bleknat i mitt minne, men ofta dyker ännu upp för mig skarp och tydlig denne egendomlige gamle student, som förskingrat sin fäderneärfda gård, men flyttat med sig sin barndoms tomtar och ställt dem på en hylla som representanter för sitt samvete. Jag har fått höra, att han, mot allas förundran, för längesedan lämnat vis-domsstaden, men det är min tanke, att, om han ännu lefver, han fortfarande har tomtarne Jakob och Johannes i sällskap. Jag hoppas att han kommit på allt bättre och bättre fot med dem, att han älskar och vördar dem, och att han insett det otjänliga i att använda Nya Testamentet som slående argument mot deras välmenande råd. 1Min morfar.

Af alla de figurer som skymta förbi i minnet, ser jag klart min gamle morfar.

Jag vet inte hur gammal gubben är nu, ty det är många herrans år sedan jag såg honom sist, men om jag inte misstager mig för mycket har han inte många år kvar till i ootalet. Och dock tycker jag det var som i går, då jag såg honom gå med lien i hand och slå råg . . .

Af en ödets nyck blef jag fostrad i en stad — till och med i utkanten af en stad — och den staden var gammal och berömd i historien, men den hade växt fram som en jättefrukt ur den feta idoga jorden, och stad och landsbygd voro ingalunda skilda åt, utan fastmera så innerligt förbundna med hvarandra, som en landtlig gammaldags moder kan vara med sin merkantilt bildade son.

Jag minns min morfar så långt en pilts minne kan sträcka sig tillbaka.

Han kom vandrande till fots till staden åtminstone första onsdagen hvarje månad, ty den dagen var det torgdag och småmarknad. Han kom klädd på ett mycket värdigt sätt — ty gubben var en gentleman — men den lilla svart skorsten han bar på hufvudet såg ut som hade den blifvit afsiktligen borstad baklänges i sex år, och hans re-dingote var verkligen en riktig redingote, fast den troligen blifvit förfärdigad på ett ärligt skånskt sätt af hemmaväfd, brungrå vadmal, som tålte att slita på. Galoscher var en sak, gubben aldrig lärde sig uppskatta förrän på äldre dagar. Men då blef han alldeles förtjust i dem. Han bar dem i en stor korg på armen hemifrån nära två gamla mil, och

Bokskatt X. 4då han kom fram till staden plockade han fram dem för att se riktigt fin och blank och snygg ut om fotterna.

Men det var en snäll gubbe i alla fall, jag minnes ännu med hvilken längtan jag emotsåg hans besök. På armen hade han alltid en liten korg, och i den hade han alltid hallon, smultron, björnbär eller buketter af markens och trädgårdens skönsta blomster, då det ej var bärskördetid. Men han hade som oftast något annat som jag skattade högre. Han älskade hemslöjd i trä, och esomoftast hade han med sig en liten träspade eller en rifva åt mig att kratta i sanden med. En gång hade han till och med en liten leksaksrullbör på ryggen en marknadsdag. Jag kunde tydligen inte annat än tycka om en dylik snäll morfar och längta efter hans besök.

Han talade inte mycket, den gubben, han smålog för det mesta. Folk som i hela sitt lif röj dt skog och mark och skött åker och äng samt trafvat allena dag ut och dag in, vår, sommar, höst och vinter under Guds klara himmel — de tala inte mycket, men de småle ofta. Och jag minns det leendet då jag som liten pilt klef upp på hans knä och lekte med en gammal besynnerlig urkedja, hvars förnämsta berlock var en nyckel af de bastantaste dimensioner, fullkomligt i stil med den stora silfverrofva, som pickade innanför vadmalsvästfickan, så det hördes lång väg.

Nils Johansson (på skånska Nejls Johansen) hette gubben, och far hans hade varit med Karl Johan, »då di skod opp Lepsi portar mä läntjekulor och katätjäser».

Men äfventyrslustan, som städse ligger förborgad hos skånska pojkar, till och med bakom de frommaste blå ögon, och den enfaldigaste uppsyn, hade aldrig fått någon vidare makt med honom. Han hade stannat vid torfvan och skött sin egen torfva själf i öfver ett halft hundrade år, och nu var han gammal vorden.

Då moran hans dött, hade han lämnat ifrån sig gården åt äldste sonen och själf flyttat ifrån storstugan till en mindre dylik bredvid logen. Han hade tagit sig pension, det vill säga, han lefde numera »på undantag», och det »undantaget»var, om jag minnes rätt, ganska rundligt tillskuret. Det var tre tunnor råg, två tunnor hvete och tre tunnor potatis om året, ett får och två svin vid slakttiden, tre skålpund smör och ett tjog ägg i veckan samt två gäss till Mårten. Så inte behöfde gubben svälta, och ingen kunde precis säga, att han var »hagalen», fast nog var han om sig.

Den första gången jag minns mig ha sett honom satt han redan i sin undantagsstuga. De möbler, som funnos, voro inte många, men solida. Det var först och främst tre stora kistor af det gammaldags bastanta slaget, med tunga, egendomligt utskurna järnbeslag och nycklar, som man ledigt kunde slå ihjäl oxar med — kistorna voro gröna och blå, och på deras framsida hade någon okänd bykonstnär i det flydda seklets morgon trollat fram högst brokiga rankor af blomster och änglahufvuden. De voro naturligtvis fulla med sängkläder allesammans — stora, sköna fjäderdynor, ty gubben var visserligen ingen sybarit, men anständigt med sängkläder skulle han i alla fall ha. Så fanns tre eller fyra skåp, som stodo och sågo ut som voro de fastväxta vid väggen. Jag har aldrig fått skåda hvad de inne-höllo, ty gubben öppnade dem aldrig, men så mycket oftare det lilla gröna hörnskåpet och i det stodo tre flaskor — en med kaffe, en med snus och en med Karl XIV Johans namnchiffer på.

Utanför fönstren låg hagen med krusbärsbuskar och jordgubbland och gamla, krokiga äppleträd. Där bortom böljade hveteåkern.

Den hveteåkern var gubbens stolthet, ty den var ett godt stycke af hans lifsgärning, en lifsgärning, som inte såg mycket ut för den flyktiga världens ögon, men som åtminstone jag för min del inte skulle vilja åta mig att göra om.

— Titta på den stora agern, sade alltid gubben, tog sig en pris och tittade ut genom fönstret. När ja’ kom hid va de bara steina, men nu gror där hvede —-Det var hela hans enkla berättelse om hans lefnads hjältesaga. Jag tänkte inte så värst mycket på den tiden, men sedermera har jag begripit, att detta var ett af de många tusen bladen i den historia, som gjort Skåne till hvad det är. Alla dessa bördiga sädesfält, som gå i långa rika vågor på slätterna mellan pilevallarna och bokskogarna, voro ursprungligen till stor del hedar, där mossbelupna stora stenar lågo lika tätt som vågryggarna på upprörd sjö. Men jorden mellan stenarna var lämplig och god, och därför började man någon gång i tidens morgon då den sista geologiska perioden var slut, detta jättearbete, som så småningom efter hundra och sinom hundrade år med svett och möda fullbordats. På det sättet skapades Sveriges brödkorg, och Skåne blef matens land. Människan är hvad hon äter. Det är det allra visaste någon filosof har sagt.

Men så gingo åren och tiden blef allt mera ny. De gamla dagarna då slagorna sjöngo på logen, voro längesedan försvunna, likaledes de tider då »hästvandringen» gick rundt på gården, och hvarje höst störde nu det surrande och brummande odjur, som kallades ångtröskverk, den landtliga friden.

Gubben visade sig allt mera sällan i storstugan hos sonen och hans mora och barnbarnen kring långbordet. Han kröp tillhopa som en liten mullvad inne bland sina skåp och kistor och gladdes han någon gång så var det när han åter hörde slagorna gå. Men de gingo numera så sällan. Det var bara när man behöfde långhalm för att täcka taket på nya ladugården och nya logen. Ty då åtminstone måste man tröska noggrannt och ordentligt.

Något af det värsta var emellertid det där med gamla bokskogen, där man till och med om hösten kunde göda svarta svin med ollonen.

Stor och präktig hade den skogen vaggat där borta där hveteåkern slutade. Om våren då de ljumma regnen föllo hade den glänst som ljusgröna sidenvåder, och då hösten föll på hade där alltid funnits så godt om ollon, som gödde svinen bättre än den fetaste gröpe, som ofvan omtaladt är.Och råbockarna, som kommo och hälsade på från de stora godsens stora skogar, voro ingalunda att förakta.

Men så en dag började yxorna sjunga och sågarna gnissla därborta bland bokarna. Skogens dag var all.

Att dock ta sig till att hugga ned den sköna gamla skogen med bofinkars kvitter och gökens löftesrika, melankoliska fanfarer, med alla sippornas hvita mattor i däl-derna och hackspättens glada snickrande mot de

gråhvita stammarna — att det var nödvändigt för ett fattigt hypo-teks skull, det kunde gubben morfar min aldrig riktigt begripa. Han stod vid fönstret till sin undantagsstuga bland alla sina kistor och skåp, snusade och snusade, såg hur stam föll efter stam, och hur stubbe efter stubbe kom fram likt en afhuggen hals på människobål. Och inte är det att undra på, att han skakade på hufvudet, gick bort till det lilla hörnskåpet, fylde sin dosa ånyo och nickade så vänligt åt flaskan med Karl Johans namnchiffer.

* * *

Men skogen kan väl växa opp på nytt, om det så skall dröja hundrade år. Värre var det väl, tyckte gubben, att sädeshögarna på logen blefvo mindre år efter år. Hvete-åkem bakom hagen framför stugofönstren var försvunnen, och i stället för dess böljande glada massor, som det var en sådan lust och fröjd att låta lien härja i, där växte nu ett fält af gröna blad öfver någon sorts rotfrukter.

Det var sockerbetor, hade gubben hört. Och sockerbetor skulle vara så bra, man betalade så bra för dem på fabriken. Men det gick långt öfver hans gamla förstånd. Aldrig hade han väl kunnat tro att man behöfde stora vackra hveteåkrar för att skaffa litet socker. Själf hade han aldrig behöft något socker. Inte använde han det i kaffet, möjligen en liten, liten bit efter en bäsk, då magen någon gång kändes krasslig, och det var sällan.

Det var väl därför som morfar min blifvit så krokig och tyst. Sista julen glömde han att gå in i storstugan och äta lutfisk med barnbarnen, han gladdes inte en gång som fordom då julskotten smällde längs de hvita väggarna.Han satt där som en gammal hopskrumpen, hvithårig tomte utan en ljusbit vid sin smala, mörka fönsterkarm och skådade med små skumma ögon hur de blåhvita stjärnorna tindrade mot snödrifvoma och den huggna bokskogens kala stubbar och den gamla frusna hveteåkern, hvarur den nya tidens sötma skulle växa.Min vän stensättaren.

En af de bästa vänner jag haft hette Pärsson, var sten-sättare till yrket och smålänning till börden. Jag ser ingen orsak hvarför inte en skald skulle få ha till vän en person, som fast han hette Pärsson, var stensättare till yrket och smålänning till börden.

Jag gjorde hans bekantskap under något egendomliga omständigheter, och redan första gången vi träffades gjorde han mig en tjänst, som kanske räddade mig från en tids fängelse,

Jag hade vistats en tid i kronans kläder, var vorden svårliga krank — ej blott skoskaf, som numera lär betraktas som disciplinbrott. På grund af denna krankhet hade jag blifvit forslad till vår kära hufvudstads garnisonssjukhus att i stillhet och lugn hvila ut några veckor från krigar mödor na. Sedan jag blifvit tvagen och borstad af en äldre dam i ett trängre badkar, befann jag mig liggande på rygg i en enkel järnsäng i en stor sal tillsammans med femton andra ynglingar. Intet ondt anande tände jag en cigarett och lät röken i fina blå ringar stiga mot det åldriga taket.

Då öppnades dörren, och i öppningen visade sig en äldre herre med barskt utseende. Denne herre var doktorn.

— Jaså, har ni rökt nu igen! Det här kommer att ta en ända med förskräckelse.

Så talade han och lät sina argusblickar sväfva kring salen. Lugn som alltid stack jag handen med den brinnande cigaretten under sängbottnen. Jag vet inte om det var på grund af draget eller någon annan orsak, men röken ringlade sig bort till sängen bredvid min och sväfvadedäröfver som en tjock sky. I den sängen låg Pärsson, sten-sättare till yrket och smålänning till börden.

Den bistre herrn i dörröppningen fortsatte, i det han, så mycket sig göra lät på det afstånd han befann sig, genomborrade Pärsson med sina blickar:

— Jaså, är det nu Pärsson igen. Akta sig bara, Pärsson!

Pärsson visste mycket väl, att jag var syndaren, men

han endast molstirrade på doktorn med sina stora, vattnigt blå ögon.

Det måtte ha varit något särskildt uttryck i dessa stora vattnigt blå ögon, ty den bistre doktorn svalde resten af

ovettet och retirerade med en parthisk pil:

— Låt det inte ske en gång till!

Sedan den bistre försvunnit stack jag min ännu brinnande cigarett i munnen och drog några djupa bloss i glädje öfver att ha sluppit undan fängelsestraffet, d. v. s. fem dagars arrest i ett litet kyffe till sjukrum på ännu hårdare madrass än jag nu låg. Den gode Pärsson hade räddat mig.

Jag betraktade honom nu något närmare. Han låg på ryggen och läste Berlins mysterier, en bok med svarta bof-var och hvita änglar, mord och blod och bedrägerier och annat smått och godt, som till en god och lättsåld bok hörer. Han hade ett trindt, rödlätt ansikte, något bredare nedtill än upptill, som det höfves en äkta son af Småland. Det lingula, stripiga håret var kammadt på ett snyggt och anständigt sätt med en bena midt i pannan, och de stora vattnigt blå ögonen stirrade oafbrutet på sidorna i Berlins mysterier, som han krampaktigt fasthöll med ett par stora, valkiga näfvar. Då och då flyttade han den högra af dessa näfvar till det för oss gemensamma s. k. nattduksbordet och begrof två af fingrarna i det bruna innehållet i en snusdosa af det gamla solida näfverslaget. Det var när han behöfde en ny uppsättning mellan underläppen och nedre tandraden, och det behöfde han ofta. Hela denna förnyelseprocess försiggick emellertid helt och hållet mekaniskt, och ögonen flyttade sig ej från de uppskakande scenerna i mysterierna.Den, som en gång legat på en sjukvårdsinrättning, glömmer troligen aldrig hur det känns. Till att börja med tar den i hvarje människonatur befintliga ansatsen till alla lasters moder, den frestande gudinnan lättja, ut sin rätt, och man ser med välbehag ett långt perspektiv af fridfullt framglidande dagar, under hvilka man ej har annat att göra än ligga på rygg och meditera.

Har man ej lyckats inslumra, faller redan efter ett par timmar en viss oro öfver en. Man kan snart på sina fem fingrar alla springorna i taket. Man har sökt sätta ihop dem till roliga fysionomier och gestalter, man har konstruerat ihop geometriska figurer och försökt erinra sig ur Euklides det konstiga beviset, att kvadraten på hypothenu-san är lika med kvadraterna på katheterna tillhopa. Så gör man samma experiment med väggarne, konstruerar gubbar och figurer, men tröttnar så småningom, förargad öfver att man glömt hela sitt geometriska vetande och öfver att ens fantasi har börjat slappna af.

Då ett par timmar äro gångna kommer en annan känsla. Det kliar i fingrarne, i ögonen och någonstädes inne i hjärnan, man känner ett obetvingligt behof eftertrycksvärta, ett behof som formligen öfvergår till en brännande törst.

Den som åtminstone hade haft en anständig roman, t. o. m. af Anna Maria Sophia Schwartz, Mathilda Roos eller Sigurd. Eller åtminstone en tidning, hvilken som helst, t. o. m. den lilla sämsta skandalvisa eller annonsblacka? Slutligen återstod mig intet annat än kasta mina blickar på Berlinermysterierna, som Pärsson i sängen bredvid, sten-sättare till yrket och smålänning till börden, slukade i så stora stycken som möjligt, kryddade med lämpliga portioner matsnus.

Boken hade ingen rygg. Det är många böcker, som icke ha det, men hos denna var ryggen genom trägen användning bortarbetad. Boken gick således att plocka sönder, hvilket jag efter en stund lyckades göra klart för Pärsson, och med hans goda minne fick jag min andel af rofvet.

*

*

*Efter en dag eller två voro emellertid mysterierna slut, och Pärsson och jag började estetisera öfver innehållet. När detta var undanstökadt, började vi tala om våra framtidsutsikter. Pärsson, som ända se'n den dag han lämnat Smålands bygder och kommit till hufvudstaden, egnat sig åt det hedervärda stensättaryrket, hade till att börja med varit stenplockare, men hade nu avancerat till »tryckare», d. v. s. han lifnärde sig med att stå och dunka ned stenen i gatan. Hans högsta dröm var att någon gång i framtiden avancera till stensättarbas.

Angående mitt lefnadskall kunde han ej riktigt få klart för sig hvad jag gjorde. Jag talade om för honom att jag var en rätt stor skald och tänkte bli ännu större. Därpå funderade han länge och väl. Slutligen utbrast han med en

ljnsning i sitt rödlätta ansikte:

— Jaså, skrifver du positiv-visor!

Då jag sedermera talade om, att jag äfven var tidnings-karl, hade jag något svårt att öfvertyga honom, att man mycket väl kunde skrifva en tidning — utan att själf be-höfva sätta och trycka den.

Emellertid blefvo vi under dagames lopp goda vänner, trots alla små missförstånd. Och så kom den dag då vi »fingo kläder», d. v. s. då vi befunno oss så pass krya, att vi fingo vistas oppe, iklädda blårandiga jackor och byxor och dito mössor. Då skulle vi bland annat hjälpa till med att sopa golfvet om morgnarne och bära opp matportionerna från köket. Vi följdes alltid åt, och var jag just ej så hemma i sopningskonsten, så var Pärsson så mycket styfvare och öfverskylde min svaghet. Då jag hunnit med en fjärdedel hade han redan sopat de andra tre fjärdedelarna af salen. Möjligen förklaras min senfärdighet däraf, att jag alltid roade mig med att klia olyckskamraterna i sängarne bredvid i magen med kvastskaftet, hvaraf plägade uppstå små uppfriskande skärmytslingar i den tidiga morgonstunden.

Så småningom fingo Pärsson och jag tillåtelse att vistas i det fria, d. v. s. i parken kring sjukhuset. Vi plägade sätta oss i det höga gräset under buskarna och betrakta den blå himlen med de seglande molnen. Under detta kontem-plativa lif uppstod hos mig ett begär att undervisa min vän stensättaren i grunddragen till filosofiens historia. Hednati-den med de gamla prissarne Aristoteles och Plato hoppade jag öfver, likaså medeltiden. Jag började med den gamle tviflaren Cartesius:

— Hör du, Pärsson, har du någon gång tviflat på att du finnes till?

Han blängde på mig frågande en lång stund med sina trinda blå ögon utan att komma underfund med hvad jag menade. Antagligen trodde han, att jag syftade på lifvet efter detta och kom med följande snusförnuftiga förklaring:

— Ja mej får di ta hvart di vill! Än tan te himmelen eller te Skam. Bara jag får snusdåsan må!

Jag insåg, att han något missuppfattat mig och tog saken från en annan sida:

— Hör du Pärsson, är du riktigt säker på, att det där kräket finns till? Härmed pekade jag på gamisonshunden Kalle.

— Ja, vesst fasen finns han te. Dra’n bra i rompan, så får du nock känna, att han finns te.

Jag lämnade Cartesius och alla de andra filosofgubbarne också. Hädanefter konverserade Pärsson och jag bara om mera lättbegripliga saker: om landtbruk, stensättning, samt äfven något om kärlek. Den senare tog Pärsson alltid från den mustiga sidan, skrattade, spottade och klatschade med tungan. Dessemellan drucko vi öl, som vi mutade gardister, som gingo förbi på gatan, att hämta från ett kafé och smuggla till oss genom staketet. Pärssons kassa var länge sedan tom, och jag höll honom gifmildt med både öl och snus. Att jag ej kunde lära mig förtära det senare föreföll honom gåtfullt. För honom egde lifvet tydligen ingen poesi, när han ej hade sin »dåsa» någorlunda fylld.

Ändtligen randades den dag då vi blefvo utskrifna. Beväringstiden var slut, och vi drogo åt hvar sitt håll. Pärson vardt åter stensättare, och jag återgick till skaldeyrket.

Jag skulle aldrig ha skrifvit denna historia, om ej långt därefter händt mig följande:

Med anlitande af hela min vighet och uppfinningsförmåga höll jag en sommardag på att praktisera mig öfverBrunkebergstorg sådant det, i likhet med alla våra större gator och öppna platser, ter sig under den varma årstiden med fallgropar här och där, på måfå uppkastade löpgrafvar och små pyramider af stenar.

Midt ibland stenarne stod en ung man i arbetskläder. Han hade ett rödlätt ansikte, något bredare nedtill än upptill, samt ett par stora, vattnigt blå ögon. Han hade nyss satt ifrån sig en sådan där apparat, som man använder att dunka ned stenar i gatan med och höll på att draga en rock utanpå sin skinnväst. Det var visst middagsrast.

Den unge mannen stod och molstirrade på mig. Jag tittade äfven på honom.

— Jaså, är det du Pärsson! Se goddag!

— Se godda', är det — du — hm — är det herm. Därmed togo vi hvarandra i hand och konversationen afstannade. Slutligen föreslog jag Pärsson att med en half öl fira återseendets glädje. Därpå gick han gärna in, och. . in stego vi på ett litet kafé i närheten. Jag bjöd och Pärsson bjöd. Som jag emellertid hade brådtom bröt jag snart opp. Dessförinnan drog emellertid Pärsson opp en gammaldags, stor portmonnä, hällde ut slantarne i sin valkiga näfve, talade och sade:

— Hör du, du la visst ut för mej förra sommaren te snus å bier för mej. De va femtiåtta öre. Här har du. Ja ä allti rejäl!Mänsklighetens förbistring.

Klockan lider bortåt half 12 på natten, och luften är så tjock af tobaksrök och punschångor, att man ledigt skulle kunna skära den i skifvor. På stolame kring de få borden och i de röda schaggsoffoma utmed väggarne sitta ynglingar och gubbar och dingla på ett slarfvigt sätt. De flesta äro röda som pioner i ansiktet, och i ögonen på en del tyckes förståndets ljus hålla på att slockna. Kassörskan vid disken, som i det längsta sökt se värdig och imponerande ut, börjar nicka till, och den långa, blonda, fylliga serveringsflickan, som står vid en dörrpost, och stirrar drömmande in i de tjocka tobaksskyarna, tycks bra gärna vilja gå och lägga sig. Dämte hvilar vårens sköna och halfskumma natt, men här är man rädd för våren och tränger sig tätt tillhopa att bedöfvas af söta och narkotiska ångor. Sådana äro många människor.

I ett af hömen sitta tre herrar. Det är Den Skallige med det blonda skägget, Den Blekfete med nackbenan samt Den Skranglige Anarkisten med de svarta hängmus-tascherna och de milda ögonen. På bordet tronar ett kraftigt batteri af »den gula faran», och de tre herrarne nalkas tydligen under raska ansatser den mänskliga lifflighetens höjdpunkt.

Den B lek fe te: Kienlientschung och Liaojang och Ho-

angho och Kilianhej och Singdudilandej — det är fan i mej namn, som det skall göra våra stackars barnbarn godt att stoppa i sig i skolan. Gudskelof, att man ä så gammal att man slipper. Men jag begriper inte hva allt det här ska tjäna till. Japanerna kunde hållit sig hemma och ryssarnedito, och så kunde norrbaggarne ha delat fredspriset mellan Alexejeff och Togo, så hade man sluppit att hvar dag sitta och tröska genom krigstelegram, som ingen människa begriper. Ett kronvrak ä jag, och fredsvän ä jag, men slåss kan jag, och jädrar i mej, om-----------

Den Skallige: Japanerna ä ett sabla styft folk, och ingen kan förneka dem rättigheten att vilja vara herrar i Östasien. Dessutom är ryska statskroppen full med unket blod, som behöfver tappas ur. Och därför bör mänskligheten vara japanerna tacksam att de benäget åtagit sig denna blodtappning. Det kommer hela världen att må godt af, och Ryssland icke minst.

Den Blekfete: Men alla de stackars ryssarne, som

få sätta lifvet till, ha nog lika friskt blod som både du och jag och alla här församlade.

Den Skallige: Jag sa' inte ryssarne utan Ryssland.

Det är en sabla skillnad mellan Ryssland och ryssarne. Ryssarna skulle jag gärna vilja hälsa som bröder, jo då------

Den Blekfete: Har du bli'tt Wicksellare?

Den Skallige: Jag har inte nämnt Bobrikoff. Och

hvad finnarne beträffar så måste jag erkänna min kallsinnighet. —

Den Blekfete: Intet ord om våra finska bröder!

Den Skallige: Finnarne våra bröder, hahaha! En

flock vildar, som vi och Erik den helige en gång kufvat och kristnat och sökt göra folk af! En samling gentlemän,

som springa till Bobrikoffs hejdukar och ange hvarandra för en mark pr styck! Jag betackar mig för broderskapet. Skål! Men jag ska inte vara orättvis. Det är skillnad på finnar och finnar. De som vi tro vara finnar äro inga finnar alls, fast vi råkat utplantera dem på andra sidan Botten-hafvet. De äro svenskar liksom vi, de äro svenska nybyggare i ett barbariskt land, de äro pioniärer, den västerländska odlingens väktare mot Östern. Men de andra med de utstående kindknotorna och långt mellan ögonen, Yrjö-Kos-kinens följe, hatame och förföljarne af den kultur vi sökt skapa, de äro inte värda annat öde än Rysslands öfriga horder.

Den blekfete (öfverlägset): Du sa' ju nyss att du

ville bli bror med alla dessa ryska horder.Den Skallige: Hm, jaha, i sinom tid förstås, ännu

så länge kan man ju nöja sig med de bildade ryssarne.

Den Blekfete: (fortfarande med öfvertag): Men om

nu kineserna sluta sig till japanerna och svämma öfver hela Sibirien och hela Ryssland och göra halfva Europa till Asien, hvad säger du då, min broder?

Den Skallige: Åh, så långt går det väl inte, Då

måste både vi svenskar och norrmän och danskar och tyskar och engelsmän och hela den andra flocken slåss till sista blodsdroppen för att frälsa vår kultur. Det fattas bara att gulingama skulle kommendera Europa, folket från Ariens land!

Anarkisten (han har suttit tyst och hopkrupen, men flyger nu upp som en stålfjäder): O, folk från Ariens

land! Hvad veten I om Arien, gamla punschtrattar? Japanerna lära ju också ha kommit från Arien, som den store forskaren sa' häromdan. Hvad han heter har jag glömt, det ä inte så lätt att hålla reda på alla stora forskare, som forskat i Arien. Japanerna ha blifvit lite småväxta under århundradenas lopp, men det kan ju bero på klimatet. De ha blifvit litet snedögda också. Det kan bero på att de vandrat genom Asien och beblandat sig med de ursneda mongolerna. Men det finns många bland dem, som närmast likna spanjorer och portugiser. Titta på amiral Togo!

Den Blekfete: Två halfvor till, fröken, innan klockan

blir 12. Si så där ja.

Anarkisten: Jag ska säga mina herrar, att mänsklig-

heten numera är så förbistrad och beblandad och hopsmoc-kad, så inte fan själf kan hålla reda på de sina. I Frankrike och Italien gå långa ljusa karlar och rödhåriga fruntimmer, och här oppe myllrar det af små svartingar. Hvilka äro svenskarne, eller hvilka äro stockholmar ne, om vi nu närmast skola tänka på oss själfva. Birger Jarl gaf staden murar och torn, men det töfvade inte länge, innan staden var full med tyskar. Och så kommo danskarne. Och så kommo valloner och nya tyskar och drottning Kristina drog sist hit hvad sorts patrask som helst. Och judar ha vi visst haft se'n världens skapelse. Det är en skön blandning, som bebor den här sta'n. Det skulle roa mig att veta hur en »äkta» stockholmare ser ut!Den Blekfete: Ja, du är förstås anarkist, det vet man

ju.

Anarkisten: Det är det klokaste, om man vill vara

hederlig karl. Då sviker man aldrig sina åsikter, ty man vräker sig inte med några dylika. Och ärlighet varar längst.

Den Blekfete: Drick ur, så går vi!

Anarkisten (med en röd fläck på hvardera kinden): Vänta mina herrar, jag ser en vision!

Den Skallige: Sup lagom då!

Anarkisten: Om några hundra år äro alla världens

folk sammangyttrade, och buschmäns och hottentotters blod flyter i våra ådror. Då finnes det inga svarta mer,

och de röda ha för längesen försvunnit. De gula ha blifvit något hvitare, och de hvita börjat gulna, och till slut bli de nog ganska grå i synen. Ja, så kommer man alldeles säkert att se ut i den eviga fredens rike.

Den Blekfete: Du glömmer judarne!

Anarkisten: Jag ber så mycket om ursäkt! På dem

biter nog ingen världskatastrof. Ja, dem glömde jag verkligen.

En kvart senare traskade tvenne män arm i arm uppför den halfskumma Drottninggatan, värjande sig så godt de kunde för behagens döttrar. Och månen sken vänligt på dessa söner af Ariens sällsamma land.Genom Europa efter en bullaogg.

Små expressbref från en underlig resa.

Jag hade bilfvit bekant med en konst målare vid namn Valdemarsson, en man med ett mycket lugnt och slät-kammadt yttre. Ej ens den vildaste fantasi kunde under denna yta ana någon sorts excentricitet.

Vi träffades då och då på Rydberg kl. se. m. vid kaffekonserten. Valdemarsson kom på slaget och gick på slaget, han var en ytterst punktlig man, ja, man skulle kanske ibland kunnat ställa sin klocka efter honom. Jag ansåg honom för ett mönster af ordentlighet.

Men så en dag for plötsligt jäkulen i Valdemarsson. Han satt en eftermiddag och drack kaffe, han drack aldrig annat än kaffe, under det diktaren af dessa rader förtärde en något starkare dryck.

— Följer du med till Sachsen i kväll, sa’ Valdemarsson

allvarsamt, precis som om han skulle ha sagt: Nu flytta

vi öfver till Berns ett tag.

Jag stirrade på honom frånvarande. På grund af hans måttliga vanor kunde jag svårligen misstänka honom för något anfall af storflugan. Därpå svarade jag sansadt:

— Hva’ ska’ du i Sachsen och göra?

— Köpa en hund. Jag känner på mig, att jag be-höfver en bulldogg. Och i Sachsen lär det finnas särdeles fina bulldoggar.

Hans min förrådde ingen öfverretning. Han såg lika lugn ut som vanligt och slog tryggt i en påtår.

Hvad som sedermera sades minnes jag inte riktigt. Men faktum var, att vi omkring en och en half timme

Bokskatt X.

5senare sutto på kontinentaltåget med hvar sin lilla, i all snabbhet inköpta resväska i hand. Valdemarsson har den lilla fördelen att vara ganska förmögen.

*

I Skåne.

Då man reser till kontinenten från Stockholm i en andra klassens sofvagn brukar man vanligen vakna i Skåne. Jag vaknade i Hessleholm och fann alla krusbärsbuskar gröna. Krusbärsbuskar i och för sig själfva äro ju egentligen ingenting, men första gången man får se dem grönska en vårens dag kännes det liksom en frisk tagg i själen.

Vi foro sedan genom den något tofviga snapphane-bygden, där de lössläppta bäckarna forsade i vild fart mellan gungande tufvor, där otaliga hvitsippor väft vackra dok. Min vän Valdemarsson kvicknade dock inte till förrän vi kommit in på Slätten, alldenstund han från sin målarsyn-punkt hittills saknat hvarje »motiv» att hålla sig pigg.

Hela Slätten med sina byar, hvita gårdar och kvistiga pilestubbar låg indelad i vackra rutor, gröna och svarta — gröna där vårsäden spirade frodig och frisk och svarta där äringen ännu grodde i myllan. Ringsjön var förstås isfri, och gäddorna viftade gladligt med stjärten vid vattenbrynet i vårsolens glans.

I Malmö fick Valdemarsson frid i sin morgonkulna själ på grund af ett extra godt kaffebröd å järnvägsrestaurangen, och jag för min del har sällan funnit en stad så stilla och fridfull som Trelleborg denna morgonstund.

Men vid kajen låg Trelleborg—Sassnitzroutens stora ångare »Svea» och frustade af vällust att få ge sig ut på det disiga, spegelblanka hafvet.

Jag gillar mycket denna route. Man äter frukost lugnt och bekvämt i en matsal, stor som halfva Operakällarens, och se’n har man intet annat att göra än att ägna sig åt långpromenader på däck eller svepa in sig i en pläd, sjunka ned i en hvilstol och studera himmel och haf. Ty den låga skånska Trelleborgskusten försvinner snart, ochendast en och annan fjärran skuta, som kommer glidande likt ett sagoskepp i disen, gör af brott i denna glimmande enformighet, hvaröfver himlens strömoln mot den ljusblåa bakgrunden stå som en jättelik solfjäder af hvita strutsfjädrar.

*

Iakttagelser från Rügen.

Ändtligen dyker Rügen upp ur det gråblåa diset.

Rügen är en ganska stor ö, som utvärtes mest består af branta, hvita kalkväggar och besvärliga sandreflar. Sassnitz består mest af badhus och hotell, som på afstånd se ut som näpna dockhus. Men den mannen, som i den lilla järnvägsstationens väntsal serverar dig den första välkomstbägaren tyskt bier, har mycket svårt att ge tillbaka. Och själf har man mycket brådtom, ty tåget står och gnäller. Kom ihåg det!

Så pusta vi då i väg.

På Rügen finnas många små gamla kyrkor, som se pittoreska ut. På taken till bondgårdarna bygga storkarna bo, och säden står vacker på åkrarna. »Stabba-mölloma» äro otaliga, små tåg kila i väg i diverse riktningar, och det hela påminner åtskilligt om Skåne, fast det inte verkar så gediget, förstås.

Att skälla på tyska järnvägsvagnar tjänar egentligen ingenting till. Dels ha så många gjort det före mig, dels biter det inte riktigt på tyskarna, hvad jag skrifver. Men jag iakttog dock följande:

På tåget funnos två konduktörer, som enligt min mening endast gingo där för att flå och skinna folk. Den ene, underflåbusen, anvisade oss snällt och gemytligt våra platser och se’n numrerade han oss på en lapp som om vi varit fästningsfångar eller preussiska beväringsrerkyter. Därpå infann sig den andre konduktören, öfverflåbusen, och ville ha två mark för att vi fingo sitta. Trots det vi ärligt på Stockholms Resebureau betalt hvardera 87,50, tur och retur, andra klass, Berlin.Vi betalade, förstås, utan att knorra i fruktan att begå någon sorts majestätsförbrytelse, men sedermera var mitt lugn stördt för hela dagen. Så fort jag fick syn på öfver-flåbusen gömde jag mig så fort jag kunde i den rättmätiga öfvertygelsen att han städse skulle äska två mark till! Han förhöll sig dock ganska lugn efter första bravaden.

Det fanns en restaurations vagn med tåget. Men köket måtte ha varit placeradt på något galet sätt, ty det luktade matos utefter hela linjen. Hvilket var kanske angenämt när man var hungrig, men särdeles oangenämt när man var mätt. Jag gjorde dock en iakttagelse. Det var mest främlingar som åto, de resande tyskarna självfva sutto mest och luktade och sågo mätta ut ändå. Det var kanske ur patriotiskt intresse, som detta ventilationssystem var in-rättadt.

För öfrigt infann sig då och då ett äldre fruntimmer med huckle på hufvudet och barsk uppsyn. I ena handen hade hon en kvast, i den andra en skurtrasa af jättelika dimensioner. Beväpnad med dessa utensilier klef hon gång på gång in i andra klassens kupé och mönstrade oss noga, förmodligen för att göra sig förvissad om att vi voro tillräckligt putsade att uppträda i hans majestät kejsarens stad.

Efter dylika små äfventyr anlände vi så småningom till

Stralsund.

»Af Sveriges forna besittningar återstod nu endast Stralsund med sönderskjutna murar» . . .

Det är då fanken, hvad gamle Odhner hänger kvar i kroppen på en, trots man blifvit jämförelsevis gammal karl.

Jag fann emellertid ingenting af de sönderskjutna murarna, endast små gröna vallar och trefliga trädgårdstäppor. Stralsund synes mig numera vara en mycket pittoresk och tilltalande stad, där man kan lefva i allsköns ro utan fara att »tvenne dammhölj da ryttare stanna utanför porten och den ene af dem är Karl XII» . . .

Blefve jag gammal och grå tror jag nästan jag skullekunna trifvas i den staden. En fläkt af historiska minnen som bakgrund, ett gemytligt hvardagslif och ett hopp om en lugnt blomstrande framtid.

Men här är ingalunda tid till funderingar, ty nu rulla vi in på den flacka pommerska landsbygden med sina otaliga väderkvarnar och gödselhögar som enda afbrott på de oändliga slätterna.

Här och där komma skutor seglande fram öfver de gröna fälten. Då vi komma närmare upptäcka vi dock att de ha något vatten att gå i, fast dock icke så värst mycket.

Jag vet inte om det här tåget har någon egentlig plan för sitt uppförande. Det flyger i väg med en vild fart genom de mest befolkade trakter, men plötsligt stannar det helt omotiveradt. Jag vet inte, om det är någon enkel landtman, som skall aflämna ett bref, eller lokomotivföraren, som skall gå af och tjudra om sina får. Då och då komma emellertid små söta råbockar fram och nosa med sant intresse på lokomotivet.

*

I Berlin.

Sedan vi hamnat på ett snyggt, men icke vidare pråligt hotell i den goda staden Berlin, sedan vi tvättat oss och något skakat af oss allt dammet, all kolröken och matosen från det besynnerliga tyska tåget, kände vi oss åter något så när som människor och sågo på klockan. Hon visade half ii på kvällen.

— Det är något sent, sade Valdemarsson, men tror du i alla fall inte att vi skulle kunna ge oss ut till Thier-garten och försöka få fatt i en bulldogg?

Det bör kanske upplysas, att Valdemarsson liksom jag aldrig förut varit i Berlin. Det bör äfven upplysas, att Valdemarsson har ett mycket ihärdigt lynne. Däraf kom det sig att jag måste resonnera med honom omkring tre kvart, innan jag lyckades öfvertyga honom om, att det var betydligt lämpligare att gå på Vintergartens varieté än att luffa omkring i Thiergarten och se på bulldoggar. Hanvek dock endast för skälet, att det var svårt att bestämma färgen utom vid dagsljus.

Vi kommo alldeles lagom till Vintergarten för att få skåda en konstvelocipedarie, som jag sett i Berns förut för åtskilliga år sedan, och höra en fröken, som jag hört på Sveateatern många gånger förut. Sedan vi dessutom besökt en massa af dessa »bierkällor», hvarpå Berlin är så sällsamt rikt, samt med undran beskådat de drastiskt målade buketter af föråldriga kvinnliga behag, som förevisades å kafé National, hvilket en god vän med dålig karaktär rekommenderat oss, ansågo vi oss mogna att återvända till hotellet för att sjunka i dvala.

I Thiergarten.

På morgonen följande dag ansåg jag det lämpligt att närmare skärskåda kejsarstadens märkvärdigheter. Men Valdemarsson sade:

— Vi ä’ komna hit för att skaffa en bulldogg och inte för att titta på skräp!

I »Unter den Linden» stodo träden i full grönska, men för öfrigt höll man på att böka i jorden, gräfva gropar och bygga barrikader precis som på Stockholms gator under högsommaren. Vi skådade stora gator och torg, flockar af ljudlöst framsusande spårvagnar, massor af bier, lif och rörelse och preusserofficerare, kungliga statyer och »Denkmal» — »Denkmal» och bier i hvarje krok — sköna kvinnor, eleganta toaletter, sommarhattar stora som hjul samt piff, paff och prosit. Men allt detta intresserade inte Valdemarsson, En bulldogg skulle han ha, och med detta enda mål i sikte vandrade han tryggt framåt.

Så småningom passerade vi Brandenburgerthor och kommo ut i Thiergarten. Marmorprissarna i Siegesallée lyste hvita mot den frodiga grönskan. Det var verkligen en uppfriskande syn. Stora flockar af ryttare på ädla, glänsande hästar, generaler och löjtnanter i strama uniformer, diplomater och sköna damer galopperade raskt afoch an på de breda stråkvägarna i skuggan under de gröna kronorna.

I Zoologischer Garten rådde denna morgonstund en idyllisk frid, endast störd då och då af en isbjörns morrande, kungstigerns rytande, steppåsnans hesa skri, mandrillens sakta gnolande och orang-utangens friska glädjetjut. Eljest var allt tyst och stilla.

Men detta imponerade föga på Valdemarsson. I tre timmar höllo vi på att leta efter bulldoggarnas speciella bur, men utan resultat. Då började jag ge honom vänliga råd:

— Köp en bisonoxe, sade jag. Den är lika vacker som en bulldogg och betydligt originellare! Eller lägg dig till med ett flodhästföl. Ett dylikt påminner ju något till skapnaden om en riktig bulldogg och lär med åren kunna bli riktigt troget och tillgifvet. Och tänk hvilken uppmärksamhet det skulle väcka i Kungsträdgården, när du kom ledande med ditt lilla flodföl! Och tänk så roligt att få taga det lilla nätta djuret med in på Rydberg och Operakällaren och alla andra ställen, där hundars medtagande är förbjudet.

#

Till Sydtyskland.

Intet inverkade. Då faktum var konstateradt, att inga bulldoggar existerade i Zoologischer Garten, och då Valdemarsson på därvarande förfriskningsställe förgäfves sökt göra begripligt att han äskade choklad och bakelser, men i stället erhöll en half meter medvurst och en kupa bier, stor som ett handfat, beslöto vi att låta Berlin sköta sig själf. En half timme senare sutto vi på ett tåg, som pustade i väg till det sydligare Tyskland.

Det är i alla fall ett ganska märkvärdigt rike. Det är nästan som att resa genom en regelrätt, välansad trädgård och en enda stor by, här och där förtätnande till en stad. Grönskan på fälten är frodig och rik, och neråt Sachsen har säden gått i ax. I stället för kala järnvägsvallarmed stela stängsel brusar tåget fram genom oändliga alléer af blommande aplar och körsbärsträd. Här synes mig godt att vara, om blott icke allt vore så regelrätt och själf-belåtet. Hvarenda oxe på åkern, hvartenda grässtrå på marken synes lifligt medvetet om sin egen värdighet.

Dresden tycks vara en nobel och hygglig stad med skötsamma och ordentliga invånare. Vi kommo dit en kväll vid ro-tiden, det var ovanligt tyst på gatorna, och nästan hvarenda människa hade gått och lagt sig. Vi hamnade lyckligt och väl bå Webers hemtrefliga hotell, det mest centrala åtminstone i hela den gamla delen af staden.

På morgonen drogo vi kvadratroten af Dresden. D. v. s. vi beskådade slottet, den ståtliga katolska hofkyrkan med alla apostlarna och andra äldre gentlemän på taket, Neu-markt, Altmarkt, bryggorna öfver Elbe etc. samt hamnade slutligen i det konstnärliga Dresdens hjärta, jag menar Galleriet.

Såsom artiga karlar ägnade vi naturligtvis en stund vår uppmärksamhet åt Raphaels Sixtinska madonna. Dock begrepo vi föga af det fina i kråksången utan kunde endast med jämnmod konstatera, att hon var'förvillande lik alla de kolorerade planscher vi skådat af henne. Men Rubens och Jordaens — de målade kvinnor, som ännu kunna komma en yngling att rodna!

Som emellertid inga bulldoggar kunde upptäckas i Dresden bl ef naturligtvis vår vistelse där ganska kortvarig. Och vi rustade oss således till affärd och ett besök

I Europas största hundgård.

Ett par mil norr om Wittenberg, inte det stora Wittenberg där Luther spikade upp sina förskräckliga teser, utan det lilla Wittenberg i Sachsen, ligger en plats, som heter Zahna, och här är Europas, åtminstone kontinentens, måhända största hunduppfostringsanstalt belägen.

Zahna ligger midt på rama tyska landsbygden. Vibo i en gästgifvargård, och alla karlar, som gå ut och in här, ha gröna slokhattar med hönsfjädrar och bössor öfver axeln. De röka bastanta pipor och dricka svart öl ur stora

stånkor. De äro feta och trefliga, och hvar och en hörs på omkring en svensk mils omkrets. Jag börjar nästan känna mig som om jag kommit midt in i Fliegende Blätter.

Firman, som innehar hunduppfostringsanstalten, heter Ccesar et Minka. Den är naturligtvis kejserlig hofleverantör, och en massa tyska småfurstar och landtjunkrar köpa här sina olikartade fyrfotingar.

Hundarna upptaga ett stort fält, genomkorsadt af långa, raka gångar. En, två, tre, fyra eller flera individer inom samma afbalkning, kringgärdad af ståltrådsnät, och för öfrigt rymligt och snyggt öfverallt.

Den första vov-voven hälsar oss med ett ljudligt väl-komstskall. Detta är signalen. Alla de andra hundratals hundarna stämma in. Sanct Bernhardshundarnas och ull-merdoggarnas grofva basar blanda sig med terriers och pudlars skarpa gläfsande. Det är ett skall, som stiger och sjunker i olika tonarter, det glider stundom ned till mjuka, smekande symfonier, det går öfver i en munter valstakt, det kulminerar i ett ohyggligt, öronslitande crescendo, som ekar vida öfver Tysklands jord. Midt under exekverandet af konserten hoppa alla dessa hundratals hundar högt i luften, springa omkull och skutta öfver hvarandra, de ko-och hjulbenta taxarna gno i väg som små leksakslokomotiv, och en långhårig, hvit vindthund, troligen nyss inköpt af kejsaren själf, står och betraktar oss med suveränt- förakt.

Jag vet inte om det är hr Caesar eller hr Minka, som för oss omkring, men det är en stor tjock karl, nästan rund som en tunna, klädd i någon sorts skogvaktarrock och den gröna hatten med hönsfjädren. Hans språk är någon sorts småländsk tyska och vi tala mest genom tecken och under. *

*Resultatet.

Vi fingo ingen hund i Zahna. Det fanns godt om äldre bulldoggar, men Valdemarssons trängtan stod efter en bulldoggsvalp. Hr Caesar påstod att han hade 600 bull-doggsvalpar, men de voro utackorderade i bygderna, och det skulle ta tre dagar att få hem dem. Hr Caesar var en lurifax. Han litade på att vi skulle ta någon af de äldre individerna, som han helst först ville bli af med, och då vi bugade oss till farväl syntes han absolut öfvertygad om att vi skulle komma tillbaka, eftersom vi rest ända från Stockholm.

Men han måste slutligen ha blifvit betänksam. Ty då vi redan sutto på tåget sågo vi honom med fundersam min styra sina steg till gästgifvargården för att göra oss ett fördelaktigt anbud. —

Valdemarsson köpte en dogg i Köpenhamn af fru Madsen för 500 kr. Dessutom köpte han en andra klass biljett åt honom till Stockholm. Det är en rätt snygg hund och förekommer numera hvarenda eftermiddag i Rydbergs tambur. Men själf är jag öfvertygad om, att jag hvarsomhelst på Söder och Kungsholmen skulle kunna köpa tjogtals dylika för 12,50 pr styck.Den lycksalige droskkusken.

Koncentrerad sederoman ur Stoekholmslifvet i flere spännande kapitel.

FÖRSTA KAPITLET.

Äktenskapet med pantlånaren.

Hon var i ungdomen en fager uppenbarelse. Hon hade en hy som ros och lilja, ett par smäktande förgät-mig-ej-ögon och en röd mun som Amors pilbåge.

Akta dig det lif är smidigt, akta dig den barm är full!

Och kring hvita nacken strömmar tjocka flätors sköna gull.

Han däremot var icke fullt så skön. Han hade uppnått medelåldern, hade en blåröd finne på näsan samt dref för öfrigt det lofvärda pantlånareyrket. Men han var rik, mycket rik, och på grund af detta snöda mammon var det hans lifliga öfvertygelse, att det rika var det sköna mycket värdt.

Men vi böra väl närmare presentera dem. Henne kunna vi ju kalla Selma Johansson. Hvad han hette i det borgerliga lifvet angår dig ju strängt taget inte, gode läsare, men vi kunna ju för skoj skull kalla honom Petrus Fjällkvist.

Selma Johansson gifte sig en dag helt sonika med medelålders pantbanksföreståndaren herr Petrus Fjällkvist. Icke på grund af att hon älskade honom — tvärtom bet honhonom i den ofvannämnda rödblå näsan när han sökte ta första kyssen. Men hon var ett ganska slugt fruntimmer, som insåg, att man för pengar kunde få allt. Ja, möjligen äfven en hel del portioner kärlek i framtiden, om ödet ville väl.

Sådan var skön Selma.

Äktenskapet blef mot alla belackares förmodan mycket lyckligt. Fru Selma Fjällkvist fick vackra klädningar, broscher och armband samt ett mycket kärvänligt bemötande. Till gengäld skänkte hon med varm hand sin make, pantlånaren, fem frodiga barn. Häröfver kände sig Fjällkvist också mycket lycklig. Och allt var fröjd och gamman.

Men så en dag kände sig Fjällkvist så öfverlycklig, att han i ren lycksalighet lade sig neder och dog.

Han fick en hederlig begrafning med vederbörlig gråt och tandagnisslan samt många bibelspråk.

ANDRA KAPITLET.

Äktenskapet med pantlånarens broder.

Fru Selma Fjällkvist var nu lös och ledig.

Hon sörjde nog förskräckligt, men hon var alldeles för rädd om sin vackra hy af ros och lilja för att sörja sig fördärf-vad. Dessutom hade hon äfven under årens lopp blifvit fetare, hvilket klädde henne utmärkt. Detta visste hon äfven mycket väl och aktade sig sålunda noga för att sörja sig för mager.

Tvärtom bibehöll hon ganska bra sitt goda och klädsamma hull.

Emellertid är det icke godt att människan är allena. Det finns ingen som så klart har insett detta bibelspråk som just nuvarande änkefru Selma Fjällkvist.

Hon längtade efter någon som kunde trösta henne i hennes sorg, men som hon inte ville vara för vidlyftig af sig, så gick hon inte öfver ån efter vatten. Hon var nämligen ganska bekväm af sig.

Pantlånar Fjällkvist hade en broder Paulus Fjällkvist, som var hans kompanjon. Han var yngre och skönare änPetrus Fjällkvist samt en mycket beskedlig karl, som hyste stor respekt för sin svägerska.

Med honom gifte sig nu änkefru Selma. Dels var hon nämligen för bekväm att byta om namn, dels tyckte hon som förståndig människa, att allting skulle stanna i familjen.

Men för alla sina väninnor uttalade hon med stor suckan och rörelse, att hon och Paulus Fjällkvist gift sig mest — »på grund af pietet mot broderns minne».

I sammanhang med detta andra giftermål kan jag dock berätta en liten bagatell.

Giftermålsannonsen, som lästes i en mycket stor, daglig Stockholmstidning hade följande högst korrekta och allmänna lydelse:

Vigde.

SELMA FJÄLLKVIST

född JOHANSSON och

Bankdirektör PAULUS FJÄLLKVIST.

Meddelas endast på detta sätt.

Men till de nygiftas stora förbluffelse lästes under denna annons följande:

Födde.

Ett duktigt tvillingpar

SELMA och PAULUS FJÄLLKVIST.

Meddelas endast på detta sätt.

Fru Fjällkvist letar ännu efter den illasinnade person, som smugglat in denna annons.TREDJE KAPITLET.

Drosk-kontorsbiträdets korta lyekodröm.

Skön fm Selmas äktenskap n :r 2 blef äfvenledes mycket lyckligt.

Annonsen om de välskapade tvillingarne ägde sin fulla riktighet, fast alla rättänkande människor ansågo dess placering något oläglig. Man skall väl inte annonsera om allting häller!

Men så småningom afsomnade äfven herr Paulus Fjällkvist stilla och lycksaligt i tron på alltings förgänglighet. Och åter fick fru Selma en tid gå som en djupt sörjande änka.

Hon hade nu blifvit betydligt fetare. Men hennes hy var fortfarande ros och lilja, hennes förgät-mig-ej-ögon voro lika skälmska, och den allmänna välmågan klädde henne. Det var ingen, som vågade säga något annat, ty efter Paul Fjällkvists saliga hädanfärd hade hon blifvit dubbelt så rik och ägde nu en hel flock pantbanker, som hon på ett utomordentligt sätt förvaltade genom bulvaner. Genom giftermål med två pantlåneridirektörer hade hon nämligen förvärfvat sig en viss affärsblick.

Visserligen hade hon förutom de olägliga tvillingarna skänkt sin andre gemål ytterligare tre arfvingar, så att hon nu inalles var moder till tio barn. Men det var ju endast en enkel lydnad af vår herres bud: Föröken eder etc.

Änkedoket är emellertid en otreflig toalett, i synnerhet när man är föga öfver 40 år gammal, fortfarande trind och treflig samt till äktenskap ledig.

Snedt emot änkefru Selmas magnifika våning låg ett droskkuskverk. På kontoret till detta droskkuskverk satt en ung man, lydande namnet herr Filip Jeremiasson.

Han var liten, blek och mager och hade nyss exercerat beväring. Men han hade något visst tjusfullt i ögonen, och som han rakade sig ofta fick han så småningom små stubbiga svarta mustascher.

Hur han egentligen första gången blef bekant medänkefru Selma Fjällkvist minns jag inte så noga. Men jag tror han hade en minderårig syster, som gick i familjen och sydde dockor åt hennes tvillingar och andra barn. Och unge herr Filip Jeremiasson kom ofta och hämtade sin syster. Herr Filip Jeremiasson ¡var nämligen i själfva verket en mycket hygglig familjegosse, som jämte sin fader bidrog att sörja för sin moders och sina systrars uppehälle. Heder åt en sådan familjegosse!

Hur änkefru Selma Fjällkvist blef kär i unge herr Filip Jeremiasson, som nyss exercerat beväring, kan jag häller inte närmare beskrifva. Ty kärlekens vägar äro underbarare än att t. o. m. diktkonstens utvalde kunna begripa dem.

Faktum var dock, att änkefru Selma blef öfvermåttan kär i drosk-kontorsbiträdet herr Filip. Men så hade också hans mustascher på grund af flitig rakning och något användande af dansk skäggbalsam utvecklat sig till anmärkningsvärda dimensioner.

En kväll voro kontorsbiträdet herr Filip och änkefru Selma ensamma.

— Sitt här i soffan hos mig — sade den feta fru Selma och log med sina förgät-mig-ej-ögon.

Ja, det gjorde Filip, ity han var en lydig familjegosse och hade dessutom nyss exercerat beväring. Så han var lätthandterlig.

— Tycker inte herr Filip, att det kan vara underligt ibland? — sade hon vidare och log ännu blidare.

— Jo, det kan det visst, det — tyckte herr Filip, som rodnade märkbart när den feta frun nöp honom i byxbenet.

— O, jag tycker så mycket om dig, älskade Filip, — sade den välmående pantlåneridirektöränkan och lade sina mycket runda armar om hans hals. — Åh, så’na stiliga mustascher du har!

¿¿. — Ja, något, — sade Filip smickrad och. tänkte på att hans skäggbalsam snart var slut.

— Säg Filip, älskade Filip, vet du hvad kärlek är?

— Nej, hm, — jo, jooo, nu vet jag, — sade Filip när änkan flyttade sig litet närmare.

— Säg, Filip, säg min lille egen rare och älskade Filip, skulle du vilja bli en liten pappa för alla mina barn?— Hvafalls! — sa' Filip.

— O, min lille gubbe, du förstår väl!

— Jag förstår, — sa' Filip och försvann nästan helt och hållet i den feta änkans sköte.

FJÄRDE KAPITLET.

Den tjusfulle droskkusken.

Droskkontorbiträdet herr Filip Jeremiasson öfver-hopades efter den dagen med fina presenter. Han fick sköna kostymer, guldklocka, hög hatt, ljusgrå damasker, och en nobel promenadpäls med bjömskinnsuppslag.

Han och änkefru Selma voro hemligt förlofvade och kysstes så ofta de hade tid för de tio styfbarnens nyfikenhet. Det var öfverenskommet, att herr Filip för en tid skulle resa utrikes för att skaffa sig en bättre väldsmannavana samt mera förföriskt pli på mustascherna. Se'n skulle bröllopet stå.

Herr Filip satt emellertid fortfarande som en praktisk yngling kvar på droskkontoret. Och en dag sade hans tro-lofvade änkefru till honom:

— Hör du, Filip lille, du kan gärna skaffa mig en elegant droska, som står för min och din räkning och som ser ut som ett privatekipage.

— Ska' ske, — sa' herr Filip, som var en flink expe-ditionskarl och mån om sin firma.

— Men kom ihåg, — sa' den förälskade och trolofvade änkefrun, — det ska' vara en ståtlig kusk!

Herr Filip, som var lydig och väluppfostrad, efterkom till alla delar sin trolofvades önskningar. Han anskaffade en »stående» droska, som var så gentil man gärna kunde önska sig, och så tog han bolagets stiligaste kusk, en ståtlig karl, nära sju fot lång samt försedd med väldiga knäfvel-borrar. Kontorsbiträdet herr Filip Jeremiasson såg mycket obetydlig ut i jämförelse med denne kuskbockens Don Juan, trots han på sista tiden användt skäggbalsam så flitigt, att han rent af fått helskägg.Vid första lustfärden utåt Djurgården blef änkefru Selma helt tankspridd och kunde inte alls finna något behag i den tröstlösa barvintern.

Vid andra färden sade hon inte ett ord, och på den tredje fick hennes hemligt trolofvade herr Filip Jeremiasson med det nya helskägget ej alls följa med. Ej häller på den fjärde och femte. Änkefru Selma Fjällkvist hade fattat ett förunderligt intresse för denne stilige kusk, som var sju fot lång och hade sådana väldiga svarta knäfvelborrar.

Sådant är lifvet. De ensliga färderna med kusken fortsattes, och herr Filip Jeremiasson rakade i förtviflan af sitt nya helskägg.

Efter fjorton dagar voro kusken och änkefru Selma officiellt förlofvade med en stor annons.

* * *

Strax före julen voro de ordentligt gifta. Alla de tio styfbamen voro tärnor och marskalkar, och det tog sig mycket ståtligt ut.

För närvarande vistas de på en första klassens wedding-tripp till Rivieran och Söderns rosor strö sin vällukt kring deras brinnande kärlek.

Men drosk-kontorsbiträdet herr Filip Jeremiasson har rakat af sig både helskägg och mustascher.

Till nästa sommar skall han ut och exercera andra årets beväring.

Bokskatt X.

Då jag första gången i mitt lif lyckades förvärfva mig namn, heder och värdighet af hufvudredaktör var jag nitton år gammal. En ganska respektabel ålder tyckte jag själf på den tiden.

Hvad det märkvärdiga bladet i fråga hette angår ju strängt taget ingen, han må vara aldrig så nyfiken, men vi kunna ju för skoj skull kalla det »Hufvudstaden», ty det kom verkligen ut här i sta'n och skulle utgöra ett organ för de mest vidsträfvande intressen — hvilka kommer jag dock ej ihåg så noga numera, och gudskelof för det!

Det var ett underligt tryckeri. Det skulle kunna prydt sin plats hvar som helst i Texas, Dakota eller annorstädes i Vilda Västern. Det var ett gammalt rankigt hus, som låg vid en af stadens yttersta gator med utsikt åt en slätt, och på andra sidan denna sträckte sig en mörk skog. Det låg särdeles inbjudande att när som helst bli sprängdt i luften af någon glad liga af illasinnade kväsargrabbar. Och redan från första stund kände jag ett starkt behof att köpa mig en massa pistoler, änterbilor och kofötter. Ty ingen kunde ju veta, hvad som kunde komma att inträffa.

Genom springorna i det gamla husets väggar tjöto alla himmelens vindar, och den gamle väderflöjeln på taket hvisslade som socialistiska ungdomsklubben på ett religionsmöte i Folkets hus.

I första rummet stodo tre små gubbar vid kasten. Jag vet inte, om de brukade intaga någon fast föda, men hela golfvet var fullt med tömda ölbuteljer i symmetriskt vackra rader. Jag är säker på, att jag slog an på dem redan vidförsta sammanträffandet, ty efter två dagar kommo de alla tre till mig i sluten trupp och ville vigga hvardera en tolfskilling, alldenstund de inte fått något öl på hela förmiddagen. Jag har ett godt hjärta och gaf dem en tolfskilling tillhopa. Ty på den tiden var ölet billigare, och maltskattens otäcka hydra hade ännu ej innästlat sig i vederbörande lagstiftares dåliga samveten. Men detta hände också i den gamla goda tiden.

I rummet bredvid stodo fyra unga flickor, som tycktes nyss ha blifvit konfirmerade. De drucko intet öl, men gåfvo mig i stället vackra ögonkast, så att jag kände mig helt rörd om mitt unga redaktörshjärta och tyckte, att det här tryckeriet i alla fall inte var så galet.

I det inre och största rummet stodo ett par fruar, som sågo ganska solida ut. Någon faktor eller ombrytare skådade jag aldrig. Hvadan jag, redaktör som jag var, fick trafva omkring med en liten usel stump till mätsnöre och mäta och mäta, flytta ur »skepp» i »form» cch mäta igen, så att jag blef svart både om fingrar och näsa och mumlade de svartaste ord mellan tänderna.

Men allra svartast i själen blef jag, när jag första gången skulle läsa korrektur på min första ledare, hvilken enligt min lifliga öfvertygelse skulle skaka samhället i dess murkna grundvalar. Det fattades bokstäfver, ja hela ord på hvar-annan rad! Jag funderade en stund, och så hörde jag ett tassande bakom mig. Jag såg mig om, och till min stora förbluffelse stod där en liten rödhårig sättareyngling och nafsade, nafsade och plockade till sig den ena typen efter den andra ur redan uppsatta »skepp»! Jo, sablarna i det! Det fanns för litet typer här och där och därför knöck man helt enkelt hvar man kunde komma åt.

Men efter den betan var den lilla rödhåriga ynglingens högra öra i två veckor en tum längre än det vänstra.

En dag kom jag att titta närmare på en af de ofvan-nämnda fruarna, den solidaste naturligtvis. Hon stod alltid mycket tyst vid sin kast i en krok och beblandade sig ej mer än som behöfligt var med de andra.Jag var mycket ung den tiden och kunde sällan slita mina blickar från det burriga mörka hår och dessa pigga, skälmska ögon, som då och då tittade på mig i smyg. Hon var kanske dubbelt så gammal som jag och ganska fet, men inte fäster sig en gentleman vid en dams ålder! Det är inte fint. Och för resten skall man ju vörda och älska äfven sin mormor.

Som jag stod där en dag så gick plötsligt upp för mig ett långt ljus. Minnet klarnade hastigt.

Jag var, som sagdt, mycket ung, men det hade dock funnits en tid då jag var yngre. Jag var en gång femton år gammal och gick i sjätte öfre. Då och då smögo vi oss utan rektors tillåtelse upp på tredje raden af stadens teater, där vi njöto ohyggligt. Jag minns, att man spelade något som jag tror hette »Fru Venus», ett mycket pampigt utstyrselstycke. Sällskapets primadonna uppträdde själf som denna fru, klädd i skära trikåer, hvilka hon uppfyllde

på ett sätt, som kom mig och alla andra oskyldiga ynglingar att rodna.

Vi sålde alla våra gamla indianböcker och hängde hvar-annan kväll på tredje raden. Vi blefvo alla förskräckligt kära, men naturligtvis ville ingen låsta om'et. Utan när vi tittade på hvarandra, så rynkade vi kritiskt och blaseradt på näsan och sade:

— Asch, inte var det där något!

Somliga gingo visst så långt i slösaktighet, att de köpte buketter, och en och annan skref visst t. o. m. vers, fast det vågade han förstås aldrig tala om. Vi voro mycket be-tuttade och ledo outsägligt i smyg, då ryktet spred sig i staden, att det lefdes mycket gladt på hotellet där primadonnan bodde. Det berättades upprörande historier, om hur hon, fortfarande ikládd de skära trikåerna, som hon så väl fyllde upp, satt och drack champagne och förtärde ostron tillhopa med löjtnanter och häradshöfdingar. Och en dag kom en invigd yngling och berättade, att hon sparkat den inslumrande borgmästaren på näsan med sin sidensko och skrattat med sin silfverstämma:

— Vakna nu, gubbe lilla, nu ska' vi ha roligt!

O!!Alla dessa gamla minnen brusade genom min unga redaktörssjäl, där jag en stilla eftermiddag stod och betraktade den feta frun med de skälmska ögonen och det burriga håret därborta vid fönstret. Jo, det var hon, det kunde inte vara någon annan än hon!

Och totalt glömsk af min stolta redaktörsvärdighet och all annan gentlemannalikhet också traskade jag i väg bort till kasten vid fönstret, bugade mig chevalereskt, talade och sade:

— Hur mår fru Venus själf? —

Nu tror du måhända, min gode läsare, att hon tappade både koncept och vinkelhake för att ge till ett litet näpet skri och sedan falla afsvimmad i mina armar? Nej då, visst inte!

Hon endast tittade på mig nyfiket småleende, och så sa' hon:

— Jo, tackar bra, hur mår redaktörn (hm!) själf?

Sedermera fick jag höra hennes historia.

Innan hon blef primadonna och uppträdde i skära trikåer, hade hon egnat sin första ungdom åt det redliga sätteriyrket. Och då hon inte kunde vara primadonna längre, så återvände hon som en klok och förnuftig människa till sin kast. Det var en mycket enkel historia.

Ja, du får inte bli ond på mig, gode läsare. Du hade naturligtvis i din vanliga fåvitskhet efter detta väntat dig en spännande kärleksroman med en finare upplösning. Men vi blefvo hvarken förlofvade eller gifta. Icke ens »på stockholmska». Utan våra vägar skildes.

Möjligen står hon ännu vid kasten, såvida inte konstnärsblodet än en gång tagit öfverhand. Jag kan inte svära på't, men jag tyckte jag såg en liknande fet och skön kvinna vid en karusell på Djurgården för ett par somrar sedan.

Och skulle bortåt höstsidan »den skäggiga damen» börja uppträda i Grönalund, så skall jag gå dit och titta efter.Tolfskillingen,

Ett blad ur hvardagslifvets mystik.

Jag kände en gång en stor stark karl. Hans hållning var ståtlig, hans muskler välbildade och hans uppsyn sådan, att han godt skulle kunnat stanna blodet i hvilken exeku-tionsbetjänt som helst, om det knep. Den mannen hade stått för kulor i krig, han hade bestigit höga fjäll och skeppsbruten simmat omkring på en planka i Atlanten. Han fruktade intet mellan himmel och jord midt på ljusa dagen.

Men karlen var mörkrädd. Det låter löjligt, men han skulle omöjligt kunnat gå ensam upp på en vind i skumrasket. Och sofva kunde han inte, om han än ätit en aldrig så styf supé, såvida han inte var säker på, att det fanns folk i närheten. Han skulle en gång slå sig lös och bo ensam i en stuga ute bland skären. Men fast det var i

de ljusa nätternas tid fick han gråa hår på tre dygn och flyttade skynd-sammeligen in igen till staden, till människorna. Så snart skuggorna börjat sin sällsamma lek blef han i ensamheten alldeles som ett stackars litet barn, som man skrämt med busen, hans själ genombäfvades af rädsla, och han skalf som ett asplöf i mörkret.

Härför fick han naturligtvis lida mycken smälek och stort gyckel, men han blef alltid allvarsam, och man såg tydligt hur karlen led.

»Jag har aldrig fruktat kött och blod», sa' han. »Men jag är mäkta rädd för skuggor.»

Nå, »under medvetandets tröskel» finnas många, ännu aldrig pejlade djup. Och mycket, som för hvardags-blicken i hvardagsljuset synes löjligt och dumt, är måhändaett strandhugg på det oförklarades och outforskades oändliga kuster.

Min gode läsare, jag tänker ingalunda lösa några psykiska problem eller ge mig in på några högre filosofiska spekulationer, som du i alla fall inte skulle begripa. Men en smula ur hvardagslifvets mystik tror jag ej skall skada dig, där du i din hängmatta ligger försjunken i lättjans för-därfliga armar.

Har du ett någorlunda sensibelt temperament har du förmodligen någon gång lagt märke till följande:

Du vandrar en dag gatan framåt, utan att tänka på något särskildt och utan att i nämnvärd grad spänna uppmärksamheten å omgifningen. Rundtorn brusar gatulifvet, du möter människor en och en samt i flockar, andra snudda vid din ärm, knuffa dig och rusa förbi dig. Men du går lugn din väg, ser dig hvarken åt höger eller vänster, butik-fönstrens lockelser glida dig likgiltigt förbi och ett trefligt slagsmål i rännstenen mellan en tax och en ullmerdogg in tresserar dig inte ett dugg.

Plötsligt kommer du att tänka på en bekant. Alldeles omotiveradt, utan det minsta sammanhang med din föregående tankekedja. Du ser hans ansikte tydligt framför dig, det svävfar rundt omkring dig i luften, och du söker fåfängt på en stund bli kvitt den bilden. Så förbleknar den då så småningom du tänker på något helt annat och fortsätter obesvärad din promenad. Du kan vandra en minut eller så, oftast mindre, du kan ha passerat ett gathörn eller par, då du plötsligt — står ansikte mot ansikte med den, som nyss så lifligt föresväfvade ditt inre öga.

Jag kommer särskildt ihåg ett ganska märkligt fall.

Jag hade en dag förirrat mig långt ut på Söder och vandrade genom kvarter, som sällan min fot beträdt. Det var nyuppstampade hyreskaserner och det var små pittoreska kåkar, klättrande omkring på klippor, dem ännu ej spekulationsilskan och vandalismen hunnit spränga bort.

Som jag traskar där, försjunken i diverse betraktelser öfver gammalt och nytt, kommer jag alldeles omotiveradt att tänka på en bekant. Det var en ung lofvande artist, som jag för ett eller annat år sedan sällskapat rätt mycketmed, men som jag på sista tiden endast träffat helt flyktigt då och då.

Som jag visste hvad en sådan där plötslig andeuppenbarelse betydde rann snabbt för mig tanken: Nu möter jag

naturligtvis den där gossen i draget.

Och därtill hade jag egentligen ingen lust. Han hade på sista tiden lagt sig till med den lilla otrefliga ovanan att alltid vigga en tolfskilling af mig, så fort han fick syn på mig. Men det kunde inte vara möjligt! Han kunde omöjligt ha förirrat sig så långt bort från all ära och redlighet. Han höll sig för det mesta i mera centrala stadsdelar, sökande hvem han uppsluka månde i och för en enkel frukostrisp.

Jag vandrade således oförskräckt vidare på den knaggliga gatan. Men jag kunde omöjligt få honom ur tankame. Hans melankoliska ansikte sväfvade rundt omkring mig.

Han måste således vara här, tänkte jag. Om ett par minuter ränner jag, förstås, rakt på honom. Men det ska' bli lögn! I dag får han ingen tolfskilling!

Med ett raskt beslut snurrade jag helt om och skyndade på mina steg. Den här gången skall du allt bli lurad! Det

är skönt att ha en sensibel själ.

Kommen till närmaste gathörn stannade jag emellertid tvekande. Jag kunde omöjligt bli kvitt honom. Jag såg den unge artistens fysionomi så lifslefvande, som om han stod alldeles inpå mig. Hm, tänkte jag, jag måste bestämdt ha missräknat mig, kanske kommer han den här vägen. Hvadan jag svängde om hörnet och åter en gång gick åt helt annat håll än jag från början tänkt.

Vid nästa hörn blef jag lika tvehågsen. Hans bild förföljde mig fortfarande lika envist.

Ordentligt förargad svängde jag äfven om detta höm och rusade med långa steg framåt den lilla bakgatan. Men han släppte mig inte. Hela luften var full med hans ansikte. Alldeles utmattad, stapplade jag in på ett kafé, hvars gamla skylt gnisslade i vinden. På något sätt skulle jag väl slippa undan honom.

En unken luft slog mig till mötes. Det var half skumt därinne, och kaféet tycktes tomt. Men långt borta i ett höm satt en ensam man med ryggen mot dörrren. Då han hörde denna klirra, vände han sig hastigt om.Det var han.

Jag stirrade på honom stum af häpnad. Ej heller han fick till en början fram ett ljud. Han var tydligen lika häpen som jag. Hans stora bruna hundögon stodo på vid gafvel.

»Jaså, sade jag slutligen, »skall detta vara ditt stamlo-cus?»

»Nej», svarade han dröjande. »Jag har aldrig varit här förr. Men strax innan du kom in satt jag och tänkte på dig och undrade, hvar du brukar hålla hus på sista tiden. Jag har suttit här ganska länge, ty när jag räknade mina kopparslantar fann jag, att det fattades ett par öre till den här pilsnern. Du har händelsevis inte en 25 öre på dig? —

Jag drog en lång djup suck. Det var tydligen en outgrundlig djup makt, som bestämt detta.

Och med en undergifven min räckte jag honom silfret.Sedelärande berättelser,

Ärlighet varar längst.

En gång för många år sedan hittade jag en plånbok med inneliggande 500 kronor. Bredvid hundralapparne låg ett visitkort, och därpå stod namnet på en millionär. Jag såg mig om, att ingen såg mig, och försvann därpå snabbt in på en bakgata.

Jag använde pengarne mycket väl, ty jag var mycket fattig på den tiden och behöfde just 500 kronor.

Sedan jag ordnat mina små affärer lefde jag därefter med lugnt samvete många lyckliga år. Ty jag visste att millionären fortfarande var millionär och inte mådde illa.

* * *

Så fick jag en dag i tidningarna läsa, att min millionär inlåtit sig på ohälsosamma spekulationer. Jag beklagade honom af hjärtat, ty det har aldrig varit bra med dylika spekulationer.

Jag läste vidare en dag, att det gått alldeles åt helsicke för honom, och att han till slut nödgats göra konkurs med svindlande skulder. Då beklagade jag honom icke längre, utan jag förbannade honom, som så kunnat bedraga sina medmänniskor.

*Åter gingo flera år, Då träffade jag en dag i ett gathörn en buse. Han var trasig och svulten, hade röd näsa och såg ryslig ut. Det var ingen annan än min f. d. millionär. Jag kände genast igen honom.

— Hör på, min gode man, sade jag ädelmodigt, ni har det bestämdt mycket svårt. Men jag vill göra något för er, det har jag alltid tänkt. Se här, tag dessa 500 kronor och låt mig se, att ni sköter er!

Busen blef förstås glad. Han tackade mjukast och var snart försvunnen.

Hur det sedan gick? Jo, han skötte sig verkligen. Han satte upp en liten charkuterihandel på Söder, bildade efter ett par år ett mindre kommanditbolag och är nu på god väg att åter bli millionär!

Ja, där ser man, att ärlighet varar längst.

Förnöjsamhet.

Jag åt en gång frukost med fem feta grundläggeri-entreprenörer. De voro så feta att de sutto hvardera på två stolar. Det var en bastant frukost. Först ett hej-dundrande smörgåsbord med sädes, akvavit, genever, pommerans och vanligt tiodubbelt. Därefter Filet å la h. m:t Oskar II, sparris med smör samt jordgubbar med grädde, ty det var på sommaren. Då jordgubbarne voro slut, upptäckte hofmästaren till sin sorg att han på smörgåsbordet glömt en finfin sillåda samt bad mjukast om ursäkt.

— Gör ingenting, sa' de fem feta grundläggerientre-prenörerna. Ro hit med lådan!

Sillådan kom fram och med den åter sädes, akvavit, genever, pommerans och vanligt tiodubbelt. Det var, som sagdt, en mycket bastant frukost. Jag kom ihåg den en hel vecka.

Vid kaffet med avecen kom man naturligtvis in på allvarliga och allmängiltiga spörsmål.

— Ja, det är då visst och sant, sade grundläggar Pärsson, förnöjsamhet är en dygd. När man vet hvadman har och är nöjd med det, lefver man lyckligt. Hvarpå han växlade en tusenlapp, betalte frukosten för sig själf och gaf fem öre i dricks.

— Det har du, min själ, rätt i bror, sa' grundläggar Larsson, växlade en hundralapp, köpte en cigarr och skällde ut kyparen, därför att han inte kom med ovikta tior.

— D'ä lögn, mina herrar, sa' jag, ty äfven jag hade fått frukost och var modig. D'ä en alldeles fly förbaskad lögn, att förnöjsamhet är en dygd. Den som hittat på det där var alldeles säkert en af mänsklighetens värsta förtryckare och svartare bof än de flesta. Vore man alltid nöjd med hvad man hade, så fick man väl det aldrig bättre. Då skulle vi ännu lefva i slafveri och förtryck, ja, skall man gå riktigt till kärnan med saken, så dinglade vi väl fortfarande som apor i träden och kastade boll på hvarandra med kokosnötter. Det skulle förresten vara rätt roligt!

Alla de fem feta grundläggerientreprenörema runkade på sig.

— Han är oförskämd, mumlade en.

— Nej, fortsatte jag, i det jag högg mig en konjak på gubbames bekostnad, förnöjsamhet är nog en svår last. Det är detsamma som trögheten, som är det värsta som finns. Hvad skulle t. ex. farbror Larsson säga om han som fordom fick sitta och knacka sten för 25 öre i timmen? Och hvad skulle farbror Pärsson säga, som fick dra en skottkärra för 3: 50 i veckan? Skulle han vara nöjd med det nu? Nej, mina herrar, förnöjsamheten är en stor last, men det allmänna missnöjet en stor dygd, ty det drifver mänskligheten framåt — —

— Kör ut ynglingen han är full! skrek grundläggeri-entreprenören Larsson.

Nå, det gick ju i alla fall inte. Jag fick löf att stanna kvar, men förargligt var det i alla fall. Jag hade nämligen ursprungligen tänkt få ett par af gubbarne med på ett bättre riksbankslån.Hjälpsamhet.

Jag hade en gång en god vän. Det var på den tiden det var lätt att bli goda vänner. Vi voro nämligen mycket unga, vi buro hvita mössor, och det var i den ljufliga månad maj då alla knoppar brista och hela luften luktar godt.

Min gode vän hade ofta mycket pengar. Hans far var nämligen frireligiös och goodtemplare. Och allt hvad denna flitiga pappa förtjänade på bönestunder och nyk-terhetsföredrag söp sonen samvetsgrant opp bland vänner och kamrater. Det var en mycket god kamrat.

En ljum och blid eftermiddagsstund då vi sutto bland bersåns nyutspruckna blad — det var i den sköna tid då den härliga månaden Majus ännu icke var hemsökt af svåra hagelskurar och snöstormar — förebrådde jag honom detta hans uppförande i mycket milda ordalag. Jag var nämligen snäll i själen, ty den gode vännen satt och knackade efter den tredje punschhalfvan.

— Ho est du min vän, sade jag, som kan göra sålunda? Vet du då icke hvarifrån din pappa tager allt detta snöda

mammon, som du nu så lättsinnigt förskingrar?

— Jo då, sade den förhärdade ynglingen, men inte kan jag hjälpa att pappa är en idiot. Och inte heller, att alla de, som skrapa ihop detta guld, äro ännu större idioter. Man måste ju lefva, och människorna böra hjälpa hvarandra att lefva. Ändamålet helgar medlen.

Då han sålunda talat hällde han i sig hela glaset på en gång och smackade med tungan. Jag beskådade honom noga. Han var mycket trind och välfödd. Han hade små gröna ögon samt det rödaste hår jag sett.

Vi sutto en stund och blåste tjocka rökmoln ur långa fina cigarrer, som min vän tagit på kredit i ett bättre havannamagasin. Vårhimlen var drömmande dunkelblå, och bofinkarne skuttade gladeligen omkring bland det späda löfverket. Så sade han plötsligt:

— Har du någonsin gifvit en allmosa?

— Ja, svarade jag, jag har många gånger skänkt bort 25 öre till en buse.— Hvarför gjorde du det då?

— Naturligtvis af mitt goda hjärta.

— Nej du, sade min rödhårige vän och visade sina små råttänder. Det gjorde du endast af pur egennytta.

— Hvafalls?

— Jo, jag står för hvad jag sagt. Kände du dig inte illa till mods då du såg den fattige busen?

— Jo visst!

— Kände du dig inte bättre till mods då du skänkt honom tolfskillingen?

— Jo, det är klart.

— Nå, då gjorde du ju det af pur egennytta. För en fattig tolfskilling köpte du dig lättadt samvete och ett briljant humör. All välgörenhet är egoism, ser du.

Jag teg. Jag kände mig nästan till hälften besegrad. Min väns små gröna ögon lyste af skadeglädje. Han fick öfvertaget i dispyten hela eftermiddagen. Jag var mild och foglig som ett lamm och försjönk mest i naturens skönhet och milda drömmar.

Eftermiddagen gled undan och kvällen kom. I glädjen öfver sin stadfästa öfverlägsenhet bjöd min gode vän på supé. Vi gingo på en mycket fin restaurant. Gös å la Colbert och Filét å la Gustaf V Adolf slunko ned utan synbar ansträngning, genevem var god, dito pilsnern, och den eldiga bourgogne vi därefter förtärde gaf själarne en obestridlig lyftning.

Efteråt sutto vi länge tillhopa i kaféet, och den gröna cura$aon smälte den is, som möjligen ännu fanns kvar kring våra hjärtan. Min rödhårige vän och värd var älskvärdheten själf, och jag var fortfarande foglig som ett litet lamm. Vi talade om kunskapens träd på godt och ondt och smädade våra medmänniskor. Vi sutto där länge och väl, ty sådan är människan.

Då vi ändtligen kommo ut funno vi vårnatten hänförande skön. Himlen hängde däruppe som en mörkblå kungamantel kantad med molnens hvita hermelin och genomstungen af stjärnornas glada prickar.

Vi vandrade gata upp och gata ned och gåfvo hvar andra vackra förtroenden. Då vi ändtligen funno detlämpligt att skiljas skakade den rödhårige varmt min hand, talade och sade:

— Ädla vän, när jag nu räknar efter finner jag, att jag glömt betala en del af hyran. Du har händelsevis inte en tia på dig?

— Åhjo.

— Har du kanske flera?

— Jo då, många, många-------

— Skulle du kunna vigga mig en?

— Nää då?

— Hvarför dä då?!!!

— Därför, att jag själf troligen kommer att ha större glädje af dem än du. Ofantligt mycket större glädje. All hjälpsamhet och välgörenhet är endast pur egennytta, ser du. Och jag för min del vill vara oegennyttig.

Han släppte sitt varma tag om min hand. Han vandrade bort i månskenet, och det röda håret lyste som glorian kring en martyr.

Sedan dess ha vi sällan talat vid hvarandra.Krabban.

Grosshandlar Conradsson och jag hade suttit i kaféet ett par timmar och kanske druckit något whisky. Klockan var half elfva, hvadan vi klefvo öfver till matsalen för att komma före den snart inringlande floden af hungriga teatergäster. Och där sutto vi nu i hägnet af en yfvig blekröd chrysanthemum med armbågarne på den nystrukna bordduken och stirrade på hvar sin omfångsrika matsedel med många extra saker på tvärsidoma.

— Om vi skulle ta krabbor? föreslog jag.

Grosshandlar Conradsson teg, men mellan chrysante-

mumståndets trasiga bladflikar skymtade jag en nervös ryckning kring hans tunna, skägglösa läppar. Och hans eljes så stela ansikte förvandlades af en kraftig grimas till denna enda sammangyttring af djupa veck och fåror, som lär vara skönhetsidealet hos hottentotterna. Hans små kalla ögon stucko mig med en blick, halft misstänksam, halft ängslig:

— Jag äter hvad som helst, men aldrig krabbor!

Det var ju ingalunda märkvärdigt sagdt, men rösten

var egendomligare. Den lät som om han gurglat sig långt inne i själen.

En stund senare sutto vi naturligtvis åter inne i kaféet. Vi sutto där länge och väl sedan gästerna börjat glesna, hälften af lamporna släckts och de öfriga lyste som bleka nebulosor i de täta tobaksskyarna

Conradsson var grosshandlare i whisky, och jag hade känt honom i flera år utan att lära känna honom. Hansmagra slätrakade ansikte med sin i otaliga nätters vakor härdade askgrå hy och de små kalla ögonen förrådde intet, hans hjärna föreföll städse klar och skarp, och han syntes mig som den modärne affärsmannen utan andra vyer än att energiskt ligga i och tjäna pängar med den illusionslöse cynikerns kallgrin åt lifvet.

Det fanns nu bara kvar ett par bullrande lag borta vid fönstren, och här i pelarnes skymundan vid väggen syntes oss luften lämplig för mera ovanliga historier än dem som berättades af lagen därborta.

Grosshandlaren bolmade på sin cigarr under envis tystnad, och då ingenting annat föll mig på läppen sade jag med djupt forskande allvar:

— Hvarför tycker du inte om krabbor, Conradsson?

Han flyttade så småningom cigarren ur mun, skakade

af askan och började så med dröjande ord:

— Jo, det kommer sig nog från den tiden då äfven jag var en liten gosse, som sprang och lekte och drömde att bli en hjälte och mänsklighetens välgörare t. o. m. i andra saker än whisky. Jag bodde med min mor i en kuststad, i utkanten, i ett hus med bara ett par familjer till och en stor trädgård bakom. Öfver ett stycke landsväg och genom några branta knaggliga gator gick vägen nedåt sjön. Långgrund var den hvita, af tång och blåmusslor bekransade stranden, och långa rankiga bryggor på pålar i stenkistor ledde ut till de små badhusen.

Om sommaren badade vi pojkar fem sex gånger om dagen, och då vattnet var stilla och klart och grönt gingo vi och håfvade små hvita, nästan genomskinliga räkor långs den fina sandbottnen. Eller också sutto vi på bryggan

och fiskade krabbor. Detta gick mycket enkelt till. På stranden hittade man ett halftorrt torskhufvud, i det band man ett snöre och så halade man ned det bland pålame och stenarne. Snart kom en krabba framkraflande, kloade tag i torskhufvudet, vardt upphissad och åter nedsläppt, ty krabborna voro mycket små och oskyldiga, så detta fiske bedrefs mera som ett tidsfördrif än ett näringsfång. Men roligt var det.

En sommarkväll fick jag opp en krabba, som jag tyckte såg någorlunda respektabel ut. Hon var stor som min Bokskatt X. 7hand, men den handen var väl knappt mer än tio somrar gammal, så det var inte så mycket. Glad och stolt stoppade jag det kraflande kräket försiktigt i fickan och sprang hem uppför de branta gränderna, framåt landsvägen till det hvita huset vid trädgården. Det var en bra bit, men jag hade brådtom, ty jag ville glädja min moder med denna aftonspis.

Min mor stod i köket och lagade helt annan kvällsmat. Hon såg något förebrående på mig därför att jag kom väl sent hem, men den här gången kände jag inga samvetsförebråelser utan satte krabban på köksbordet, triumferande öfver att på något sätt kunna bidraga till familjens uppehälle.

— Hvad skall du med krabban, barn lilla?

— Kokas förstås!

— Nej, det är synd att koka en så liten krabba. Och förresten blir det ingenting kvar på den. Gå ut och släpp den i rännstenen, så får den gå.

Jag gick ut och släppte krabban i rännstenen. Men så föll det mig in, att detta var ännu mera synd om krabban. Det var långt för mig till sjön och följaktligen ännu längre för den lilla krabban.

Då fattade jag ett raskt beslut. Jag fångade åter det tveksamt framtrefvande djuret och sprang till den bortersta vrån af trädgården. Där hängde från ett par half-förtorkade syrénbuskar ännu några doftande klasar öfver en flat sten. Jag lade den illa krabban på flata stenen, grep en annan mindre och slog till. Krasch! Jag har aldrig hört ett så hemskt ljud. Och så såg jag ett par klor, som hjälplöst öppnade sig. Jag slog en gång till, slog två gånger,

tre gånger-------—. De blef så svart omkring mig bland

buskarna i trädgården och det fortaste benen kunde bära mig sprang jag in och kröp snart frysande ned i min lilla säng---------

Grosshandlaren drack ur sitt glas och stirrade på mig med ett egendomligt leende. De små stickande ögonen hape blifvit stora och blanka med onaturligt vidgade pupiler.

— Du må tro hvad du vill, fortsatte han, men ännu har ingen episod i mitt lif så hårdt etsat sig in i mitt minne! Men hvad tror du själf egentligen?— Du dricker alldeles för mycket whisky, Conradsson.

— Må vara händt' Ska' vi gå nu?

Vi voro de sista i kaféet, och rockvaktmästaren sof i tamburen. Det blåste ute, och otäcka, klibbiga snöflingor yrde öfver en våtglänsande trottoar. Klockan slog någonting i Jakobs kyrktorn.Ängbåtsmiddag.

Drama i en akt.

Personer:

Den ädla välgörarinnan. \ Äldre damer

Landsortsväninnan. j

En ung lyssnande herre.

En uppasserska.

Stockholmare på väg till sommarnöjet. Skärgårdsbor. Annat folk af bägge könen.

Den lagom stora skärgårdsångaren glider utåt Stora segelleden. Den har just passerat Blockhusudden och ränner följaktligen i väg med full fart. En ung man med intressant yttre skuttar behagfullt nedför trappan till

matsalongen och börjar granska smörgåsbordet. Han ser betänksam ut, tar därefter en sup och en rädisa och börjar granskningen ännu mera kritiskt. Uppasserskan uppenbarar sig med en assiette rökt lax plus en omelett. Hans anlete ljusnar betydligt och han tar en sup numro två. Slår sig därefter ned å bästa platsen i soffan. Vid bordet finnes en plats till i soffan samt två små ran-kiga fällstolar midt emot.

Den unge mannen beställer en graflax och börjar tillreda såsen med en vana och delikatess, som röjer gourmanden och den vane uteätaren.

Den ädla välgörarinnan och Landsortsväninnan uppenbara sig i trappan. Trappan förmörkas totalt under några minuter. Ändt-ligen stå de midt på golfvet och rulla som två aftacklade fregatter i storm. Bägge äro solida och välfödda, lindrigt svettiga och lindrigt vackra. Den ädla välgörarinnan har pincenez och stora plymeri hatten, landsortsväninnan är mera enkel men beväpnad med en kort kappa, en lång dito, en rägnkappa, tre sjalar, två smärre koffertar samt en hoprullad hängmatta.

Den ädla välgörarinnan: Sitt, sitt opp i soffan, kära du!

Landsortsväninnan: Åh, jag ber, sitt själf, kära du.

Den ädla välgörarinnan: Kommer aldrig i fråga. Jag

sitter så bra på fällstolar. Det är så pikant.

Bägge söka under tiden mörda den unge mannen med sina blickar. Han låtsar ej om deras tillvaro. Slutligen lyckas den ädla välgörarinnan efter diverse gymnastiska öfningar placera sig på fällstolen och den andra hamnar i soffan, halft begrafvande den unge mannen under bagaget. Den förra torkar pincenezen och börjar högt föredraga foderlistan:

Den ädla välgörarinnan'. Buljong eller filmjölk?

Landsortsväninnan: Ja, tack du, buljong är så godt.

Den ädla välgörarinnan: Ja, ta du det, men jag ska

då visst inte ha det. Varm buljong midt i sommaren!

Och filmjölk — ja, filmjölk-----------asch, filmjölk får man

ju hvar dag på landet. Nä, ska man äta ute, ska man ha något extra. (Nedlåtande): Men ta du din buljong!

Landsortsväninnan (dröjande): Nää vars — — —

Den ädla välgörarinnan: Å, kära du, men hvad säger

du om kyckling?

Vid ordet »kyckling» får hennes röst en smekande klang, men samtidigt fastnar hennes högra pekfinger på ett ostentativt sätt på priset »en kr.», hvadan den andra pliktskyldigast skakar på huf-vudet.

Landsortsväninnan: Oförskämdt dyrt a 1'c

Den ädla välgörarinnan: Åh, sådant -.'v ¿rågar jag

visst aldrig efter när jag är ute. Men, kära du, jag har verkligen aldrig riktigt tyckt om kyckling. Godt är det nog, men inte kan man sitta och plocka benen när man är ute t Och det är ju dock det bästa. Hva säger du om benig kalf-stek?

Landsortsväninnan: Jo, det ä ocks' jodt.

Den ädla välgörarinnan: Ja, jag nycker mycket om

kalfstek, men (lutar sig framåt och hviskar) det ska varakalfkyl eller gödkalfbringa eller kalfbräss, men si benig kalf-stek det ä (en betecknande blick på uppasserskan) naturligtvis mest ben. Hahahaha!

Landsortsväninnan: Hahahaha. HihiU

Den unge mannen har just nu slutat graflaxen. Han skakar af sig en del af landsortsväninnans kappor, koffertar och sjalar, anhåller med en sirlig bugning att få låna foderlistan och beställer af den aktningsfullt nigande uppassarfröken något kokt skinka med blomkål.

Den ädla vålgörarinnan: Ska vi ta lite pilsner?

Landsortsväninnan: Ja, jag är så törstig så.

Den ädla vålgörarinnan (lutar sig fram och hviskar): Pilsner dricker jag gärna om jag bara tordes, men jag är så rädd om min mage. Och så ska jag säga dig (hviskar ännu lägre) det passar sig inte för två ensamma fruntimmer att sitta och pimpla öl ute, och förresten (en giftig och förkrossande blick på den unge mannen) det finns folk, som skulle kunna få något att säga!

Landsortsväninnan: (nickar vemodigt).

Den ädla vålgörarinnan: Men för all del drick du,

drick du, kära du, om du är törstig. Jag för min del ska be om en iskällardricka.

Landsortsväninnan (undergifvet): Det är lika bra och

släcker törsten bättre.

En flaska iskällardricka kommer in, delas systerligt och försvinner fortare än någon väntat.

Den ädla vålgörarinnan: Jag skall säga dig, kära du,

att det bästa jag vet när jag är ute, så är det smörgåsbord. Då ser man hvad man får och kan välja hur mycket man vill, och så är det så billigt. Och så skall jag ju ändå alltid ha choklad. Choklad är min älsklingsdryck. Tycker du inte om choklad?

Landsortsväninnan: (hopplöst): Jo, vars.

Den ädla vålgörarinnan (till uppasserskan): Fröken

lilla, får man äta smörgåsbord utan vidare spisning?

Fröken: Jo då.

Den ädla vålgörarinnan: Då äter jag smörgåsbord,snälla fröken, och så få vi be om en kopp choklad med bröd åt frun här. Mycket choklad och mycket bröd, så är fröken snäll. Hör fröken det!

Fröken: Ja då.

Den unge mannen bekommer nu sin skinka med blomkål och angriper med sund aptit, lifligt observerad af landsortsväninnans afundsamma blickar. Den ädla välgörarinnan reser sig från fäll-stolen och hugger med sällspord skicklighet in på smörgåsbordet. Inom 30 sekunder sitter hon åter på fällstolen med en stor tallrik fylld med 3 böcklingar, 2 grisfötter, 5 stekta strömmingar, en half omelett, en assiette kalfstek, plus gurka, en bit inkokt lax samt några rädisor och löjrom för aptitens skull. Dessutom sitter hon i räckhåll för smöret och brödet och kan således ledigt förse sig med fyllnadsmaterial. Tre öldrickande skärgårdsgubbar betrakta med häpnad och intresse denna rikliga skörd. Den unge mannen fortsätter på sin skinka med orubbadt lugn.

Den ädla välgörarinnan: Ack, kära du, det finns ingen-

ting härligare än smörgåsbord!!

Landsortsväninnan (med ett blekt försök till ironi): Ska du inte ta en snaps också?

Den ädla välgörarinnan: Hahaha! O, hvad du är rolig! (Med ett välvilligt uttryck i ögonen): Ät du också

lite smörgårbord, kära du!

Landsortsväninnan: Ja, tack du.

Hon gör ett energiskt försök att resa sig upp ur mångfalden af sjalar, kappor, koffertar etc. etc. men misslyckas totalt. Under djupa suckar sjunker hon åter undergifvet ned på sin plats. Den ädla välgörarinnan har emellertid snabbt gjort slut på den första laddningen och återvänder från smörgåsbordet, gemytligt leende, med en ännu rikligare.

Den ädla välgörarinnan: Åh, kära du, på båtar vet

dom hur ett smörgåsbord ska se ut. Det har jag alltid sagt.

Landsortsväninnan (tiger melankoliskt).

Upasserskan sätter fram choklad. Landsortsväninnan slår i åt sig med ganska stor tvekan och börjar med ett gåtfullt uttryck i anletet röra om i koppen.Den ädla välgörarinnan: Se, det ä choklad, det! Åh, hvad det ser godt ut! Du är lycklig, kära du!

Ångaren skrapar mot en brygga så brännvinsglasen klinga på smörgåsbordet. Man hör hur landgångarna kastas från fördäck. De tre skärgårdsgubbarna och öfriga gäster i matsalongen skynda opp för trappan. Äfven den unge mannen betalar och går. Uppas-serskan försvinner i köket. Det blir tomt i salongen. Den ädla väninnan begagnar situationen och skrapar åt sig en ny laddning på smörgåsbordet. Slår dessutom i fullständig distraktion i en hela, så det rinner långt öfver.En sällsam begrafning.

i.

Detta är en enkel, uppbygglig och nära nog sann historia om en ondskefull käring. Hon var så full af knep och ill-fundighet, att gubben Hin själf på sistone, då hennes tid var all, ingalunda vågade mottaga henne i sitt rike.

Detta är äfvenledes historien om hur hon dock genom ädla och modiga mäns stora besvär och omvårdnad slutligen fick sina gärningars lön.

Det är nu snart öfver hundra år sedan hennes syndiga fötter trampade guds gröna jord, men hon lefver ännu i folkets minne, och föräldrar skrämma sina små barn med denna bus-kvinna. Hon kallades för Putta Långhaka, alldenstund hennes haka var så lång, att den räckte half-vägs ned på bröstet, och mången tackar än i dag sin himmelse fader att han slapp höra när den hakan gick.

Hade hon left hundra år innan hon värkligen lefde, hade det hela varit mycket enklare, ty på den tiden gjorde man en gudi behaglig brasa af hvarje trollpacka man fick tag i, vore hon än aldrig så fager under ögonen. Men dessa enkla och rättframma seder voro redan bortlagda, folket hade blifvit mera blötigt och betänksamt af sig, och det var väl därför man fick slita en sådan hund innan man ändtligen blef af med Putta Långhaka och lyckades skaffa henne bort ur denna jämmerdalen.Just där stora landsvägen från Allerum delar sig för att sända en arm inåt Jonstorp och den andra till Höganäs låg gamla Snärpagården. Nu ligger där en gård med annat namn, men det hör inte hit.

Det var väl öfver en half mil ned till hafs, men ofta förirrade sig dock måsame från Öresund in öfver ägorna, och i de nordliga vindarna kunde man understundom ännu känna saltstänket. Bortom fälten och bokskogarna böljade Hallandsåsens linjer, och längst bort i nordväst stod Kullabärg ut i Kattegat som en dunkelblå jätte.

Den gamla gården var nästan gömd innanför den stora hagens vördnadsvärda aplar och päronträd, endast manbyggnaden, en ryggåsastuga med väggame timrade af väldiga, rödmålade stockar, reste sig imponerande i midten. På ömse sidor om de stora, smått urhålkade stenplattor, som bildade fotstegen till hufvudingången, reste sig ett par mör-sare, men när och hur man egentligen kommit öfver dessa morska persedlar därom visste ingen att förtälja. Midt på det breda halmtaket var ett stort fönster, och för öfrigt växte gula blomster och gröna blader däroppe så tätt, att hade det varit i ett fattigare och snålare landskap hade man minst släppt dit ett par får på bete.

Hur Pär Truls på Snärpagården fått den där Putta Långhaka di kalla'na, till mora var det ingen som egentligen begrep, troligen allra minst han själf. Hon hade kommit dit som piga redan på den tiden då Pär nyss tagit gården efter far sin, och efter en liten tid blef karlen nästan som förgjord. Lifvad och glad hade han varit förut och

raljerat och haft hyss tillhopa med hvarannan tös i bygden. Nu gick han och hängde hufvudet och glodde i backen och grubbla och grubbla och kunde knappt snacka ett klokt ord med en människa. Och mötte han en tös och skulle b ju till att vara uppspelt och slå slams som han förut brukt, stod han där ackurat som ett annat får.

Men det värsta var, att all märg och must tyckte liksom utsugen på'n. Han blef virrig i skallen och liksomblöt i bena bara af fem sex supar. Och jämnt fick han smörj först på alla kalas och tillställningar.

— Han är gastakramad, sa' några.

— Han har fått lappskott af Putta med hakan, sa' andra. Den tattarkonan hon styr och regerar på gården som vore hon mora där allaredan.

Nå, Putta hette hon egentligen inte, Karin var hennes namn eller rättare Kama, om vi ska hålla oss till ifrågavarande landsändas tungomål. Men förresten var det nog inte många, som sett hennes prästbetyg, och hon var lång och mager som en humlestång, men för öfrigt, om man ej räknade hennes långa haka, ganska däjelig att skåda fast hennes tänder voro så spetsiga och hvassa, att hon jämnt såg ut som hon skulle bitas. Och så fanns det folk som sett hur hennes ögon lyst i mörkret som en katts.

Hon kom inte tidt på dansgillen, men kom hon någon gång så blängde alla pojkarne på henne som en riktig märkvärdighet. Hennes nästan ljusbruna skinn var så mjukt och så fint, och hennes svarta hår låg så stort och tjockt öfver hjässan, att hennes hätta var yfvigare än andra fruntimmers och snibbarna hängde längre ned på ryggen. Till på köpet var den eldröd den hättan och stack i ögonen på långt håll liksom förklät, som lyste brokigt som en påfågels stjärt. Men i alla fall var man rädd för henne, och inte mången vågade föra henne i dansen.

Till slut gick det dock som man väntat. Pär Truls vred och vände sig i många år, men trollet släppte honom inte, och så blef då Putta Långhaka på sistone hemmans-mora på Snärpa.

III.

Men det var inte om hennes lefverne vi skulle tala utan om hennes ändalykt och sorgliga hädanfärd. Ty värre lif och uppståndelse har det väl sällan varit i den bygden.

I tjugo långa år eller så där omkring, hade hon styrt och ställt på Snärpa, och hon var visst knappt mer än femtio år när det föll henne in att lägga sig ned och dö. Ty troll och djäfvulens anhang vandra nog inte hädan förrän de ha lust, och aldrig dö de ordentligt som kristet folk.Där låg nu Putta Långhaka i den långa svarta kistan, som man ställt ut på logen. Men hon var inte som vanliga lik. De som hade svept henne sade, att det var som att ta i ett stycke trä, och omöjligt hade det varit att få igen ögonlocken, utan låg hon där och tittade lika styggt som när hon lefde, och det kusligaste var, att hon såg på en på hvilken sida man än stod om kistan. Då vördi prosten hade kommit för att ge henne nattvarden hade hon knuffat honom i magen, så att han satte sig bland enriset på golfvet i all sin härlighet med både kappa och krage och fick hela kalken öfver sig. Och så hade hon gett till ett hväsande skratt, så det luktade svafvel långt ut på landsvägen.

På detta ogudaktiga sätt hade hon gått till en annan värld. Ingen må undra på, att Pär var glad att bli af med henne, och sammaledes tyckte man nog lite hvarstans i bygden. Begrafningsfolket kom i stora massor, ty för första gången på många år skulle det bli ett ordentligt gille på Snärpa.

— Vi ska lufta ut svafveloset efter konan och göra Pär te en karl igen, sa' byamännen.

Hon hade dött en torsdagseftermiddag på efterhösten. Pär ville med det fortaste ha henne stoppad i jorden, och redan på söndagsmorgonen kom man körande på vägarna till Snärpa. Snart var både stallet och ladugården alldeles fullproppade med hästar, och de som kommo sist bundos vid järnöglor rundt väggarna. Hela gården var full med allehanda åkdon, och ett par rader vagnar och bukiga tril-lor hade man fått köra ut på den närmaste huggna hvete-åkern.

Inne i ryggåsastugan var fäjadt och putsadt och klädt till storgille. Golfvets nötta bräder voro strödda med den finaste hvitaste hafssand och hackadt enris. Väggarna voro behängda med mjölkhvita hemmaväfda tapeter med

smala bårder, röda och blå enligt gammaldags mönster. De stora gröna, järnbeslagna ekkistorna med rankor af rosor och änglahufvuden på framsidorna voro höljda af brokiga, storrutiga täcken. Den lilla tennkronan i taket och tenn-stakarna i väggarna voro nyskurade, och på hyllorna omkring den väldiga spiseln och öfver dörren skeno kopparkärlen som solar.På de stora långborden, på de väggfasta bänkarna, på stolar och på golf vet, ute i köket och i småkamrarne — öfverallt skådade man fömingens skatter. Pär Truls var visserligen ej så barskrapad, och mat fanns det på Snärpa, tillräckligt att mätta en half by om det skulle knipa, men aldrig har det väl varit riktigt fin sed att komma med två tomma händer till gille, hvarken till bröllop eller begraf-ning. Nej, bra med förning, både vått och torrt, skall det vara, om man är rejält folk och vill bli estimerad och välkommen.

Det närmade sig gåsslakttiden, och på långbordet prunkade bortåt ett dussin gäss i all sin skinande feta prakt. Lindade i hvita dukar stucko slaktade smågrisar här och där fram sina trynen, och på bänken låg en lång rad af salta torkade fåralår, ljufliga »fioler» att spela på. Korgar fulla med ägg trängdes med stora smörby 11 or, och det blå- och rödrutiga täcket, som höljde den forna äktenskapliga sängen, hade man radat fullt med väldiga gulbruna sockertårtor, goror, klenättor och annat fruntimmerskrams. Utanför köksdörren hängde knippen med tjocka ålar vid sidan om en nyslaktad gödkalf och dito lamm, och på en träbock ett stycke därifrån lågo ölkaggarne, väntande att bli tappade på sitt svarta skummande innehåll. Det såg ut till att bli ett gille med kläm och mening i, och då och då flög ett förväntansfullt belåtet leende öfver anletena, som dock ännu för syns och skams skull bibehöllo en allvarlig begraf-ningsmin.

Där stodo de goda dannemännen i sina långa svarta vadmalsrockar, hvita tjocka yllestrumpor, kortbyxor och skor med silfverspännen. Och de likaledes svartklädda mororna och töserna sprungo beskäftigt omkring och ordnade med fömingen så ryggsnibbarne fladdrade på de runda hvita hättoma.

Den nyss vordne änkemannen gick omkring bland be-grafningsfolket och tog emot »sorgens beklagande» så godt han kunde. Ty var det inte förunderligt med Pär Truls! Fet och trind och treflig i ansiktet hade han alltid varit, och den gula skäggkransen under hakan hade ännu knappast något grått strå. Men det tycktes vara slut med sorgmodigheten — jaja, visserligen suckade han både djupt ochanständigt, men de gamla smilbårorna i de välmående kinderna hade kommit tillbaka, och det fanns många bland de gamle som sade, att han såg bra mycket mer hängfärdig ut på bröllopet än på den här begrafningen.

Som han gick där och vankade mötte han Anders på Fäladen. Nog var Anders en gammal filur och hästskojare, men ingen hade väl ändå trott att han skulle gå så långt i förakt för heliga ting att komma på en hemmansmoras begrafning i rödrutig väst!

Men där stod han bredbent och nackastyf med sin tjocka guldlänk på magen, och då han fick syn på Pär, slog han honom på axeln så det sjöng i skrofvet, krama hans näfve och sa':

— Ja, det säjer ja dej, Pär, att beklaga skulle ja, men ja är en rejäl bonne och därför säjer ja dej ackurat i synen: Lycka till!

Men det var inte bara Anders på Fäladen som var ogud-aktig. Stodo där inte ett par pojkar från Hittarp och Domsten och Måns skeppare från Viken och kråmade sig i stora rödgula silkeshalsdukar!

Detta var ju okristligt i sig själf, men angående de där halsdukarna fanns det nog en särskild historia, som man gjorde klokast i att berätta tyst. Likaledes angående de där två stora kaggarne med starkt spanskt vin, som Hit-tarpspojkarne och den gamle krutgubben från Viken haft med sig som föming till begrafningsgillet.

Men man skall inte lägga sig i nästans gärningar, hvar och en sörjer för sin bärgning. Nog visste de som trampade det enrisströdda golfvet i denna ryggåsastuga, att Måns Skeppare var den mest genompiskade lurendräjare på en god del af kusten, men ännu hade ingen dragit i tvifvelsmål, att han var lika hederlig och aktningsvärd för det. Och Pär Truls och mången med honom visste tillfyllest upp skatta det billiga pris den ljusa och dock så starka och ljuf-liga konjak, hvarmed Anders på Fäladen och ett par andra gubbar nu som bäst förfriskade sig ur små tennbägare borta i en krok.

Men de rödgula silkeshalsdukarna och det spanska vinet? Nå det hände ju ofta att ståtliga sydfarare rände opp på

Hittarps ref och fastnade där för evigt. Hvem varnärmast att bärga flytande gods, hvem var närmast att visitera vraket? Den som kommer först till kvarnen, får första mala. Och skulle en yxhammare råka träffa skallen på en främling, som utmattad hängde kvar vid rigg eller reling, hvem kunde veta om han kommit sig, om man än gjort sig besvär att släpa honom i land? Det är skönt att ha egna lagar och praktisk moral.

IV.

När Anders på Fäladen fått sig några ingångssupar började han för de närmaste gubbarna hålla ett litet privat grif tetal öfver den af lidna:

— Ja, det säjer jag er, gubbar, att gjorde Pär rätt så tog han och la en gammal lie öfver'na i kistan. För stål är sådana där rädda för, det är det enda som håller dom i skinnet. Annars ska ni få se, att hon kommer att traska här om nätterna i många år ännu, det lea stycket.

Ungar hade hon gudskelof inga, och det kan en väl begripa då hon kunnat begå sig minst femton gånger innan hon blef gift. — Inte för ja vill säja nå't ondt om'na när hon ä dö, men nog vet ja hvem det var som satte spatt i benen på min blåsiga märr, och mor vet nog likaledes hvem det var som förgjorde korna, så di ble magra och eländiga som Faraos sju magra nöt och inte släppte ifrån sig så mycket som en tår mjölk i förfjor sommar. — Nå, »dömer icke, så värden I icke dömda», säger Herren, men nog ska väl rackar-konan få sin ärliga lön för att hon satte engelska sjukan på alla tre ungarna hos Nils på Myren nere i Laröd, så di ble krokryggiga krymplingar och sköra i benen och får gå som skuggor för världen i all sin tid!

Anders på Fäladen tystnade några ögonblick, men då samtliga gubbarne nickade gillande styrkte han sig ytterligare med en ingångsbägare och fortsatte:

— Ja, det är då säkert som amen i kyrkan, att hon var släkt med gamle Skam och Blåkullafolket. Ni kommer väl ihåg den gamla statarestugan ett stycke oppåt landsvägen härifrån. Den brann ju opp för fem sex år se'n fast ingen visste hur de gick till, för inte hade där bott folkpå många herrans år. Nu taltes det om, att Långhakan brukte tassa dit opp när det blifvit riktigt mörkt på efter-hösta-kvällarna, och det skulle vara roligt att veta hvad hon hade för sig för trolltyg och mörksens konster.

— En kväll då jag kom körande från sta'n och satt och spankulera på ingenting fick jag se hur det lyste därinne i det kyffet. Jag har aldrig varit så värst rädder af mig och skulle inte väja för att titta skam själf i synen, och därför så tog jag och band hästen och tassa så tyst hän till väggen. Där var en stor spricka, så det var ingen konst att titta in.

— Till en början såg jag bara något långt, smalt och svart, som stod och vagga fram och tillbaks midt i ljuset. Men när jag såttt där och glott en stund böjde det sig åt sidan, och så såg jag att det var Putta Långhaka. Jag hade aldrig riktigt märkt förut, att hon hade en så hiskelig haka. Hon var svart som sot i synen, håret hängde ned på ryggen på'na som en svans, och när hon titta åt sprickan där jag stod såg jag, att ögonen voro stora, runda och gulgröna och skeno som ljus. Inte vill jag svärja på, att det inte klack till i mig, men det säger jag, att inte var hon stort likare än Hins mormor själf.

— Nå, som sagdt var, jag är inte den som är rädder, och fast hon glodde och glodde som hon skulle sluka mig hel, så stod jag där jag stod. Och nu såg jag, att hon rörde i en stor gryta på spisen, och rundtorn slefen fräste blå eld, som hoppade opp och ner och osa så jag fick hålla mig för näsan. Och det var nog bäst det, för ingen kan veta, hur trollskott kan komma på en.

— Rätt som det var kom en lång svart hand med långa klor ner genom skorstenen. Hon streta och bände ett slag så mycke hon orka, men så fick hon följa med och det med en så hiskelig fart, att hon nätt och jämnt hann sticka ett kvastaskaft mellan benen. Grytan sparka hon till så all elden rann ut, och de blå smådjäflarne dansade omkring på golfvet som tosingar tills de hoppa ner i sprickorna i golfvet och gömde sig. Det susa och tjöt i luften som den värsta orkan, och lycka var, att jag bundit hästen så väl för annars hade han väl den kvällen kommit hem före mig.Det gick galet nästan ända från början. Det blåste så det hvisslade i luften och små stenkorn kommo flygande i ögonen, det pep och hven, så att man knappt kunde öppna mun och få ett ord i vädret. Värst va det

förstås för dem, som skulle bära kistan till grafven, de fingo streta sig fram med små, små steg rakt mot blåsten, och ändå svettades och pustade de och tyckte, att kistan var tung som bly. Ja, Nils på Myren och Stuta-Sven, som buro vid hufvudet, sa' se'n att de tydligt hade kännt hur hon riktigt rullat rundt i kistan, så att de knappt kunde balansera henne, men den saken är svår att bevisa, alldenstund både Nils på Myren och Stuta-Sven tagit ganska många ingångssupar.

Men det skulle gå värre än så. Just som kistan skulle hissas ned i grafven brast bärduken för bägge bemälde dannemän, så att liket kom att stå på hufvudet i grafven, och först efter mycket krångel och besvär fick man kistan placerad på ett kristligt sätt.

Så var då ändtligen denna svåra och bedröfliga jordafärd öfver och man samlades åter i Snärpa ryggåsastuga för att sörja den hädangångna med mycket mat och mycket dryckjom.

Det fräste och puttrade i köket så det lät som en ljufvelig konsert och det goda oset ångade kring hela gården. Stuta-Sven och hans mora, som voro de mest förfarne hus-behofsbrännare i hela socknen och kände till en massa knep och finurligheter, som ingen vanlig bonde kunde bli klok på, hade tagit med sig ett par kaggar af sitt bästa, som de slogo opp, och hvarmed de ärliga trakterade. I stora träståankor forsade det svarta, hembryggda ölet ur tunnorna och Anders på Fäladen hade totalt förlorat sin begrafnings-min långt innan man kom till den feta gåsakråsasoppan. Följde så äggakakor, rejäla äggakakor stora som små vagnshjul och med ett halft tjog ägg minst i hvardera samt högar med stekta fläskskifvor. Därpå inburos med vördnad och helig andakt de härligt skinande och ljufligt doftande gässen, och först nu började det ordentliga ätandet, precis som allt det föregående endast varit smakbitar.

Bokskatt X.

8Länge och väl frossade man under helig tystnad, man arbetade träget med okuflig energi och gaf sig ingalunda förrän musten var sugen ur hvarje »prästnäsa» och hvarje sönderknäckt lårben. Strax därpå var man värdig och väl beredd att med jämna skedtag forsla in några väldiga skålar söt fruktsoppa, men först sedan några digra, gulbruna sockertårtor försvunnit från långbordens horisont ansåg man tiden vara inne att ägna sig åt mindre allvarliga sysselsättningar.

Nu vet jag inte om det var på grund af Stuta-Svens söndagsbrännvin, Pär Truls ljusbruna konjak eller Hittarpapojkames spanska vin, men säkert är att begrafnings-folket tyckte, att det blef ovanligt fort mörkt den dagen. Och då man tände dankama i tennkronan i taket och i de trearmade stakarne i väggarna kom en tjock rök, så man endast otydligt kunde skymta detta virrvarr af trinda, röda och belåtna anleten. * 1

— Så länge man kan hitta munnen går det väl an, utlät sig Anders på Fäladen, den där lyckats smuggla sin stora ölstånka full med spanskt vin. Men så sant mig gud hjälpe, tror jag inte det luktar svafvel ännu efter människan!

Under den allmänna välmåga och lättja som lägrat sig öfver gillesfolket, lät man dankarna ryka bäst de gitte och fortsatte i stilla frid att läska strupen och förnöja själen samt understundom högt begrunda det underliga i Herrans vägar.

Plötsligt slog en kall vindpust genom stugan, och i ett nu släcktes alla dankarna, så att man satt i kolmörkret. Det blef slut med allt pratet och glammet, och man hörde endast de grofva snarkningarna från änkemannen Pär Truls själf, hvilken obekymrad om världen och människorna lagt sig på rygg i sin nu så ensamma äkta säng och inslumrat med stånkan dinglande i näfven.

Ett skarpt ljussken flammade ett par sekunder ned genom fönstret på taket, ett starkt mullrande dån som när åskan går skrällde i öronen, och så kom en vindstöt, som hvisslade kring alla knutar, och nästan skakade de fasta väggarna.

— Hva i jösse namn! Tordön i november! Ja, vardet inte det jag sa', trollen ä inte så lätta att bli af med. Nu är käringen ute och flyger och far igen!

Och Anders på Fäladen och alla de andra af gillesfolket, som ännu kunde stå på sina ben, letade sig väg till

dörrarna och störtade ut på gården.

Där ute möttes de i blåsten af en hisklig konsert. Bandhunden skällde ursinnigt, hästarne gnäggade, stampade och sparkade, korna råmade med sina lungors fulla kraft, alla fåren bräkte, de största svinen hade redan skrikit sig hesa och smågrisarna klämde i, så de höllo på att skära sönder både hjärtan och njurar.

Ett stort, svart moln kom seglande fram mot gården, och ur kanterna slogo blixtar och blå lågor. Midt öfver gården delade sig molnet, och till alla gillesfolkets förfäran kom en svart likkista svängande sakta nedåt i ringar. Portarna till logen flögo opp af sig själfva med buller och brak, och kistan flög in med hvinande fart, dragande efter sig en väg af blå eld och kväljande svafvelrök.-----------------—

Det skulle vara ganska omständligt och inveckladt att beskrifva de närvarandes känslor och uppförande, ty fast de voro ungefär barnbarnsbarn af dem, som en gång låtit häxbålen brinna snart sagdt i hvarje socken, och fast de trodde på trolltyg och svartkonstböcker, så hade de dock inte varit med i gamla testamentets dagar och skådat de riktiga undervärken.

Därför må ingen förundra sig öfver att de, fast en hel kvart förrunnit sedan det hemska miraklet, fortfarande lågo och krälade i en oordnad hög på gården. När de sedermera åter så småningom kommit till sig, rest sig opp på sina ben och skådat sig omkring, funno de, att den förskräckliga blåsten lagt sig, att himlen var nästan klar, att några bleka stjärnor leende tittade ned på dem och att allt var tyst och stilla. Endast då och då skrapade en häst med hofven eller röck i grimskaftet. Troende att de sett i syne stultade de flesta in igen i ryggåsastugan eller gingo att lägga sig att sofva i småkamrarne eller oppe på höskullen.

Men då Anders på Fäladen och Stuta-Sven ändtligen fått tag i änkemannen Pär, som vaknat vid den stora skrällen och mycket omomad kommit ut på förstutrappan, hvarifrån han utan att klart fatta något stirrat på den blåeldstrimman och den krälande folkhopen på gården, ruskade de opp honom så godt de kunde och förkunnade den hiskliga händelsen. De togo Måns Skeppare och Hittarps-pojkarna till hjälp och styrkte sig med återstoden i den sista spanska vinkaggen. Då de ansågo sig ha insupit tillräckligt mod, smögo de sig öfver gårdsplanen och öppnade försiktigt de stora logdörrarna.

I häpnad och förskräckelse tumlade de några steg baklänges och stodo där orörliga, stirrande med vidöppna ögon och munnar på den underliga syn, som mötte deras blickar.

Kistan stod på sina bockar precis som den stått innan man bar bort den. Rundtomkring lekte ett svagt ljussken, locket var aflyftadt, och midt i kistan satt Putta Långhaka själf i sin hvita svepning. Hon stirrade stelt på dem med sina stora grönlysande ögon, de ville springa sin väg, men fotterna kändes tunga som bly. Så öppnade häxan sin tandlösa mun och gaf till ett skratt så hemskt och skärande, att de kände det som om man skurit genom ryggraden med en knif.

Så föllo portarna igen med en smäll, och de stodo där i mörkret.

VI.

Då gillesfolket vaknade påföljande morgon konstaterades, naturligtvis fortfarande till allmän skräck och häpnad, att kistan stod kvar på logen, trots man dagen förut sänkt den i grafven och dödgräfvaren skottat igen öfver den.

Ingen kunde förklara denna sällsamma händelse, icke ens prosten själf, och här var tydligen ingenting annat att göra än att köra kistan tillbaks till kyrkogården och be-grafva den en gång till. Detta skedde, prosten läste sina längsta och vackraste böner och besvor den lede Belsebub väldeliga.

Men det halp ingalunda. Nästa kväll uppstod samma förskräckliga oväder, och med blixt och brak kom kistan åter farande genom luften och flög i lågor och svafvelångor in på logen. Den natten var det inte många utaf gillesfolket som lade sig att sofva, utan i ängslan och bäfvan gjorde man slut på så mycket mat och brännvin och svartöl man orkade.Hastigt spred sig emellertid ryktet om de svåra spöke-rierna på Snärpa, inom de närmaste socknarne lämnade man höstplöjningen på åkrarne och tröskningen på logen samt gick man ur huse för att skåda det anskrämmeliga lefvemet.

Då det tydligen inte gick att få Putta Långhaka att stanna i jorden enligt den vanliga evangelisk-lutherska ritualen, lyckades man slutligen efter många böner och mycket hot öfvertyga prosten om, att det hörde till hans prästerliga kall att i ensamhet under bön och åkallan vaka en natt vid kistan på logen.

Han stretade emot i det längsta, sägande att han endast var en skröplig människa, som ingalunda begrep sig på djäfvulens funder, men ändtligen fick man då honom innestängd på ifrågavarande ställe. Hvad som tilldrog sig den natten har dock aldrig blifvit utrönt, ty då man på morgonen öppnade portarne till logen låg prosten af dånad på golf vet i en pöl af svett. Han var mycket svår att känna igen, ty han hade magrat alldeles förskräckligt och skinnet hängde kring hans eljes välmående lekamen som en tom säck. Aldrig nämnde han sedermera i hela sitt lifs dagar om hvad han upplefvat den natten. Och frågade man honom så bara kippade han efter andan och rullade med ögonen.

Nu hade visserligen prosten aldrig varit omtalad för så stor fromhet, men han hade ju ändå lärdomen, och då är det ju förunderligt, att inte en Herrens tjänare kan få makt med den Onde. Ty allt hans vakande och bedjande halp inte ett dugg. Kistan stoppades ner och stoppades ner igen men hvar kväll kom den flygande tillbaka, och eländet tycktes aldrig vilja taga något slut.

Då fick Anders på Fäladen en god idé:

-—- Troll ä troll, sa’ han, och ondt ska’ med ondt för-drif vas!

Han pratade och pratade, och till slut fick han Pär Truls och ett par andra med sig ut i hugghuset, och snart hade de yxat till en lång påle, som de spetsade i ena ändan, och smeden i byn kom dit och satte på en doppsko af järn, som de härdade i svafvel.

Bortåt eftermiddagssidan då solen började luta till sinnedgång gingo de in på logen så många som vågade, och det var bara Pär Truls själf, Anders på Fäladen, Stuta-Sven, Måns skeppare och Hittarpspojkarne. Men det var då rejäla karlar allihop, som inte skulle skämmas för att dra gamle Horn-Pär i skägget, i synnerhet nu då de liksom blifvit litet närmre bekanta med hans anhang på sista tiden.

Anders bröt opp locket på kistan, och fast häxan glodde på honom så blodet höll på att frysa till isklumpar i hans ådror, som han sedermera själf berättade, lade han två gamla slitna liar i kors på hennes bröst och spikade så locket på igen.

Så kördes både kista och påle till yttersta kanten af ägorna. Där låg en liten svart rund damm med kanterna klädda af gula och hvita näckrosor. Midt i denna sänkte man kistan, och för säkerhetens skull körde man pålen rakt igenom den, så att den sålunda blef fastnaglad vid bottnen —

Nu berättas det, att dammen kokade som en kittel i tre dagar. Men kistan blef där den var, fast den lilla stump af pålen som stod ofvan vattnet betänkligt vaggade fram och tillbaka. Så blef det åter så småningom lugnt i trakten, åren gingo, och prosten började åter på ett naturligt sätt fylla opp sitt hängande skinn.

Men en vinterdag tjugo år efter dessa märkliga händelser sprungo några pojkar på isen på dammen och roade sig med att åka kana. Då och då togo de tag och rystade i pålen som stack opp öfver isen.

Plötsligt hördes från djupet en hemsk, skarp röst:

— Ricka och ricka bra, så kommer Putta Långhaka

opp!

Men det aktade de sig noga för, utan satte iväg öfver vångarne så fort fotterna orkade bära dem. Och nu torde väl ändtligen den gamla häxan ha fått klart för sig att det inte lönar mödan längre att försöka komma tillbaka till denna syndiga värld.Galgpliggens hemlighet.

En sägen från hafvet.

I.

Det var därute vid kusten, där hafvet vaggar vidt, där solen hvar kväll släckes bland blågrå vågor och aldrig döljer sitt anlete bak skogarnes topprand.

I långa, blekröda ljungkullar sjönk landet ner mot stranden, kullarne gingo öfver till klipphällar, där ene-buskar och kungsljus grönskade och lyste bland skrefvorna, och långt ut i sjön spottade vredgade vågor skum kring grå granitblock, slungade huller om buller af nyckfulla jättehänder.

Bäddad mellan de höga klipphällarne bredde sig en fager grön vik. Där rullade böljorna öfver fin hvit sand och dränkte högar af svartbrun tång, där rader af blåmusslor sugit sig fast. Längre upp lågo fiskarhusen, rödstrukna och med hvita knutar. Därnere lågo de i rader med riktiga gator och gatt, men högst däroppe hängde de som rof-fågelbon bland klipporna. Det var en hel by, den var vacker, den var sällsam, och det skulle nästan vara banalt att kalla den endast pittoresk. Här och där bredde sig en grön täppa, och där det var lugnast för vindame, kunde apeln och körsbärsträdet blomma. Mellan grofva störar, nedstuckna i sanden, spännas nät och ryssjor, därunder är marken sållad med fiskaffall. Längst hela stranden ligga högar af vrakgods, sönderslagna kajutor, delar af skeppsdäck, ståtliga mastspiror. Ty det är en farlig kust, och mycket vore att tälja om dess dramer.Ofvan de ljungklädda höjderna, som sjunka mjukt mot strandens klippor, sträcka sig gröna ängar, och vackra åkrar inåt land. Här bo bönderna i fredsamma gårdar och byar, säfliga och lugna, odla sin jord, äta sin gröt, frodas och dö i dåsigt lugn och ro.

Men folket därnere vid hafvet, i de röda husen bland klipporna är säkert af annat skrot och korn. Det är män med viga kroppar och med veck kring rappa ögon, som vants att kisa mot solen och de stora böljande vidderna. De äro fattigare än folket däruppe bland åkrarne, ty hafvet tar och hafvet ger med barsk och nyckfull hand. Men mera älska de ändå det salta hafvets böljegång än den jämna rågåkerns.

Och folket därnere hade sin egen moral. Alla hafvets skördar voro lofliga. Mången ståtlig sydfarare rände upp på reflarne eller slogs sönder mot klipporna. Han kunde ha gyllne skatter och godt vin ombord. Än se'n då? Hvem var närmast att bärga flytande gods, hvem var närmast att visitera vraket? Den som kommer först till kvarnen får först mala. Och skulle en yxhammare eller åra råka träffa en främling, som utmattad hänger kvar vid reling eller rigg, hvad mera? Ingen kunde ju veta, om han tagit sig, om man än gjort sig besväret att släpa honom i land. Ja, det folket hade sin egen moral. Och vrakplundring var ett näringsfång så godt som storfiske--------

Då det var lugnt väder och man stod uppe bland de röda stugorna eller ute på den hemmagjorda vågbrytaren, såg man ett stycke i nordost en orolig svallning, om än vattnet rundt omkring låg blankt som en spegel.

Det var Galgpliggen, ett farligt skär, doldt strax under ytan och osynligt, då aldrig så små böljor hoppade öfver vattnet. I vackra kvällar, då solen gled nedåt i väster, där haf och himmel dränktes samman, lekte ett underligt blekt skimmer däromkring.

Nu glimmar från djupet den gamle ostindiefararens skatt, sade folket. Den skatten, som vi aldrig fingo upp.

— Nu skiner kattguldet i sjön, sade andra och skakade öfverlägset på hufvudet, enligt nya tiders sed. Och så skrattade man och gick in i de röda stugorna för att sofva.

Men det var just om den sägnen vi skulle tala.För länge sedan rasade en gång på förhösten en väldig storm. Hela hafvet därute kokade som en jättekitel, och vågorna vräkte fram högre än något hus i det lilla fiskläget.

I tre dagar rasade stormen, och på den tredje såg man ett stort främmande skepp med alla refven intagna hålla tätt inpå land. Man samlades i tysta skaror på stranden, och väderbitna anleten stirrade i väntan ut mot främlingen, som tydligen på vinst och förlust försökte klara sig fram i det obekanta farvattnet.

Då gick ett mummel genom de vid faror och fasor vana åskådarne. Det stora skeppet stod plötsligt stilla. Gröna brottsjöar med hvitt skum vräkte öfver det väldiga skrof-vet, och mastspirorna vaggade hit och dit.

— Galgpliggen, Galgpliggen! Nu är det slut med den!

Främlingen hade ränt upp på det farliga skäret. Några karlar rusade ned till båtame för att i det vilda vädret

vedervåga ett äfventyr. Men det tjänade till föga. Inom några sekunder var främlingen försvunnen, och det skummade och brusade kring Galgpliggen som förut.

Då nästa morgon rann upp klar och vacker och hafvet lugnat sig, blef det lif och spring i det lilla samhället. Ett par ilandflutna lik skaffades hastigt undan, och en hel flottilj af båtar sköt snabbt ut mot skäret. Galgpliggen hade mången gång förut skaffat värdefullt gods till de fattiga stugorna, hvadan den hölls i helgd och vördnad och betraktades såsom en af försynen gifven inkomstkälla.

Man kände det gamla skäret så väl. Skepp, som där förliste, sjönko i regel ej djupare, än att man vid klart vatten kunde skönja masttopparne, och i så fall fanns det mycket att fiska upp ur djupet. Men strax utanför skäret, som förmodligen höjde sig i terasser, tog det omätliga djupet vid, och där försvann mången skuta, som sedermera aldrig vardt sedd.

Den här främlingen låg, som man beräknat, och man kunde tydligt därnere se masttopparne, som vaggade sakta af och an.På den tiden var dykarekonsten ej så inveklad som nu. Man band om lifvet en lång lina, som de ombordvarande fingo ta hand om, och hoppade så käckt öfver-bord med en stor gråsten i famnen för att snabbare sjunka i djupet.

Det var ingen behaglig lek, men i det båtlag, som nu vaggade kring Galgpliggen, funnos djärfva sällar. Det var den rödskäggige skeppar Hemming, som redan seglat så godt som jorden rundt och troligen skaffat sig mången vacker slant, ty hans stuga var den största och bästa däruppe bland bergknallarna. Men röde Hemming var inte den, som väjde för något, då det gällde en god affär. Ej heller gjorde så den långe, mörklagde Kalle Klyfvarbom, som kallades så för sin försvarliga näsas skull.

Bägge voro lika styfva i nacken, aldrig hade någon velat vara sämre än den andre. Och därför voro de också de första, som reste sig och förklarade sig beredda för den vådliga färden.

De fingo sina långa linor med bastanta hvarf och knutar under armarna och kring lifvet, de pröfvade om de långa knifvarne sutto ordentligt i slidoma, togo hvar sin tunga gråsten ur båtarnes barlast i famnen, drogo några djupa andetag och störtade sig samtidigt öfver bord. De för-svunno snabbt, och endast några bubblor på vattenytan visade, hvilken väg de tagit. I spänd väntan sutto männen i båtarne med räddningslinorna i sina seniga händer, spejande ned i djupet.

Det dröjde en minut, och så började vattnet rundt omkring skumma hvitt och gå i vågor som i storm. På samma gång hördes ett starkt och underligt dån därnere-ifrån. Det bullrade och brakade som om åskan gått i djupet.

Båtarne slängde hit och dit, det ryckte och stramade i räddningslinorna, och gripna af skräck började karlarne hala upp med förtviflans krafter.

Snart hade man de oförvägna dykarne of van vattnet, fast det dröjde både länge och väl, innan man fick dem bärgade inom relingen. De lågo bleka och orörliga med krampaktigt knutna händer och stirrande ögon. Man gned och bultade dem, hällde brännvin mellan deras käkar,allt under det de andra för spända åror rodde i land med en fart, som voro de jagade af afgrundsandar.

Men aldrig fick man veta, hvad som händt därnere i det mörka djupet.

Röde Hemming låg så godt som mållös i fyra dagar, och talade han något, så var det några enstaka, förvirrade ord, men hvar och en kunde begripa, att något förskräckligt måste ha tilldragit sig därnere vid hafvets botten. Och på natten till femte dagen försvann han, utan att någon visste hvart han tagit vägen.

Ännu värre var det med Kalle Klyfvarbom. Han låg i feber och yrade en hel vecka, utan att någon människa kunde få ett klokt ord ur honom. Och då han småningom kryade till sig, så han kunde gå uppe, var det uppenbart, att han var vorden vansinnig för lifvet. Hans svarta hår hade blifvit nästan hvitt, hans ansikte var fullt med rynkor, och han gick där som en skugga för sig själf och för världen.

Om ett par år dog han, och hemligheten tog han med sig i grafven på den lilla enkla kyrkogården däruppe bland

ljungbackarna.

Af det förlista främmande skeppet såg man aldrig mer ett spår. Det hade tydligen glidit från Galgpliggen ut i det omätliga djupet. Såvida inte den lede själf dragit i väg med det för att ha det till en lustjakt på sina svafvel-sjöar, som en grånad visdomsman uttryckte sig.

Men ännu håller sägnen i sig, att det fanns en stor glimmande skatt, och att de bägge olycklige, som störtat sig i djupet, vetat något därom.

Och det var väl därför som det bleka skenet i stilla kvällar städse lekte kring Galgpliggen.

III.

Skeppar Hemming var och förblef försvunnen. Hans stuga var, som sagdt, den präktigaste, där den hängde uppe bland klipporna med en liten sluttande trädgårdstäppa omkring sig, där lavendel, stora georginer och eldröda pioner samt mångfaldiga andra af markens fagra blomster prunkade i all sin härlighet. Och grann var denstugan äfven, målad både röd och blå och gul och grön, fast den närmast liknade en stor och fantastisk kajuta. Midt på ena gafveln åt sjön satt en gammal hisklig gallions-bild med hvit lekamen och blåa kinder.

I den stugan hade skeppar Hemming några år hvilat ut från sina strapatser och äfventyr under den första ungdomstiden. När han nu så sorgligt och mystiskt försvunnit, satt hans änka där ensam med en liten ljuslockig dotter, som lekte i sanden och med sina klara barnaögon späjade ut öfver det hemlighetsfulla hafvet, om aldrig hennes förlorade fader skulle komma tillbaka.

Kalle Klyfvarbom, hans olycklige stallbroder, som trots unga år, redan hunnit bli änkling, lämnade efter sig en liten ensam, mörklockig pilt, och hvad var väl naturligare än att denne togs upp i skeppar Hemmings stuga.

Sålunda växte lille Knut och lilla Stina upp tillsammans, tvenne fria, friska och starka barn af hafvet. Och då de blefvo till mogen ålder komna, ingingo de ett förbund så pass kristligt äkta, som det var brukligt därute vid kusten. Huru härvid närmare tillgick, ligger ej inom ramen för denna lilla sägen, men det finns saker, som äro mera invecklade.

Men säkert är, att de lefde lyckliga och nöjda, brynta af väder och vind i den brokiga stugan bland klipporna under gallionsbildens hägn. Och en liten Stina i ny upplaga satt i sanden och lekte och tittade utåt hafvet---------

Så kom en höst med stormar, svårare än man på länge hört dåna. Den hösten förliste många skepp längs den klippiga kusten, och folket ville minnas, att himlens vindar ej varit så vilda på tjugu år, sedan den ödesdigra gången då det underliga främmande skeppet försvann vid Galg-pliggen.

Man hade haft svårt arbete af både det ena och andra slaget, och så en klar stilla höstmorgon låg därutanför det lilla fiskläget ett annat okändt skepp som ett minne af den gångna nattens förskräckligheter. Men denna gång var det ingalunda Galgpliggens skull. Den främmande skutan hade ränt fast på en af de långa sandreflarne utanför den väna viken, och där låg nu skrofvet ochh lutade i fyrtiofem graders vinkel.Masterna hade bräckts och störtat öfver bord, fasthållna ännu vid vraket af ett virrvarr af tåg, och som gråa jättebubblor flöto de delvis lösslitna seglen omkring på vattnet.

Stranden var sållad af vrakgods, och de små böljorna sorlade sakta i morgonljuset öfver kullerstenarne och den fina, hvita sanden. Uppe på de stora tånghögarne bland blåmusslorna och de hvita småsnäckorna låg en lång rad af styfnade kroppar i långstöflar och grofva sjömanskläder med blåbleka anletsdrag. De flesta lågo som om de sofvo lugnt, men här och där voro dragen förvridna af någon ohygglig kamp.

De få, som man kunnat rädda undan skeppsbrottet, hade fått en fristad uppe bland stugorna, där de ännu sofvo de tröttes och rättfärdiges sömn, allt under det den idoga befolkningen i största hast, men med mycken omsorg, bärgade hvad anständigtvis bärgas kunde.

Och det var härliga saker. Det var långa lådor med sydländska frukter, stora kaggar med doftande spanskt vin, hela balar med sällsamt väfda tyger, kistor fulla med brokiga sidenklutar, något skadade af vattnet kanhända,

men sköna ändå till hucklen åt någon blåögd jänta och lämpliga att knyta svajiga rosetter kring en ung sjömans bruna hals. Ja, där fanns mycket mera, som skulle göra lifvet angenämt och gladt i många stugor under de långa vinterkvällarne. Vi få ju komma ihåg, att detta hände för öfver hundra år se'n, då allting ej var så väl ordnadt som nu, då man mångenstädes i vilda kusttrakter själf skapade lämpliga lagar och förordningar, och då man för öfrigt ej hade så väluppfostrade samveten som nu.

Brådtom hade man hvar i sin stad, men kring en af de utsträckta kroppame på tånghögarne hade samlats en del gammalt folk.

Den, som låg där blek och orörlig, var tydligen en äldre man, därpå tydde fårorna i hans ansikte, fast hans välklippta röda skägg knappast hade några hvita strimmor.

En gubbe bland de församlade strök sig om sin stubbiga skäggkrans, talade och sade:

— Det är han, det kan inte vara någon annan än han. Skägget är visst inte så långt och så rödt, men jag kännerigen det långa ärret vid tinningen. Och så var det mig en baddare till att va' fin.

Den gamle skeppsbrutne bar också kläder af ett främmande snitt. Hans väst var af tjockt sammet, hans mång-färgade halsduk af siden, och på de krampaktigt slutna fingrarna glimmade ringar, som kommo de närvarandes ögon att lysa med otillbörlig glans.

— Ja, det är säkert han, bekräftade en annan gubbe. Han såg nästa ut på samma sätt för tjugu år se'n, när vi hifvade opp honom från ostindiefararen. Det är ingen annan än gamle Röde Hemming!

— Nej, se han rör sig! ropade en tredje och lutade sig

ned.

Den förmodade döde hade verkligen gjort en svag rörelse. Tio par välvilliga armar kommo i rörelse, och efter en stunds kraftigt och omtänksamt arbete fick man tillfredsställelsen att se honom slå upp ögonen och så småningom resa sig i sittande ställning.

Man hade glömt att plundra och bärga vrakgods, från alla kanter rusade folk till, och under stor tystnad och häpnad bars den skeppsbrutne upp till den välkända, brokiga stugan på höjden.

IV.

I ett par dagar hade gamle skeppar Hemming legat nedbäddad, utan att kunna yttra många ord. Med ett stilla leende följde han den unga kvinnan och den lilla flicka, som sysslade kring hans läger, men då mörke Knut, den unge herren i huset och sin faders trogne afbild med den svarta luggen och den långa näsan, klef in genom stugudörren, stirrade han på honom i stum förskräckelse. Han försökte tala, men rösten svek honom, och han föll tillbaka på kudden med knutna näfvar, där knogarne hvitnade.

Ändtligen blef han då så kry, att han kunde sitta uppe i den stora stolen borta vid fönstret under gallionsbilden och skåda ut öfver hafvet. Blankt och outgrundligt hvilade det där som en aldrig fläckad stålsköld, på sträckta vingarseglade måsarne inåt land, och solens sjunkande röda kop-parskifva kastade några sneda strålar in genom rutan. Därinne låg golfvet strödt med hvit sand och hackadt enris, och pelargoniema blommade i fönsterkarmen.

Rundt om den gamle sutto de, som han kallade de sina, bredvid sig hade han en gammal silfverremmare, och måhända var det det spanska vinet därutinnan, som lossade hans tungas pand till den sällsamhet vi nu gå att förtälja. Sålunda började den gamle:

— Det var den gången för tjugu år sedan då den

gamle ostindiefararen försvann vid Galgpliggen, som ni väl alla hört. Det var Kalle Klyfvarbom och jag — ja, vi va' gastar som pröfvat lite af hvarje — ja, det var vi som hoppade i sjön för att se efter, om det fanns några granna grejor och don därnere. Vi sjönko snabbt, och när vi släppte stenarne, hamnade vi vid relingen af skutan, precis som vi räknat ut. Vi klamrade oss ombord och vadade fram i det mörkgröna vattnet, där vi bara kunde se

ett par alnar framför oss. Det susade och ringde i öronen, och hemskt var det, fast vi mången gång förut gått ner på djupare vatten. Ty hvar man kom hängde en människa snärjd i tacklingen och flaxade emot oss med långa armar. Hvita voro de i synen, men de stirrade på oss med stora svarta ögon och sågo ut, som om de lefde allihop. Jag fick en kall labb rakt i ansiktet, och då jag böjde mig undan, for jag rakt i famnen på ett gammalt gråskägg, som såg ut att vilja strypa mig---------

— Men man har aldrig tid att bli rädd, när man äntrar

en sjunken skuta på hafvets botten. Tätt i hälarna på mig hade jag Kalle Klyfvarbom, och tur hade vi haft att hamna nästan midt för kaptenens kajuta, kan jag tro. Dörren stod flängd upp på vid gafvel, och vi rusade dit bägge på en gång, så att vi höllo på att sätta oss fast i dörröppningen. Ty därinne glänste och glimmade något med förunderlig makt. Det såg ut som ett öppnadt skrin, och vi anade ju bägge, att ombord på så'na här skutor fanns guldpengar i stora staplar. Vi ramlade in i kajutan på samma gång, men då-----------

Den gamle sjönk tillbaka i stolen, blekare ån förutoch tydligen uppskakad af minnet. Så kramade han åter hårdt kring remmaren, tog sig en djup klunk och fortsatte:

— Fram emot oss simmade hastigt något stort hvitt

— det var en kvinna i blotta linnet! Och Gud nåde mig, slog det mig inte, att det var hafsfrun själf, som skulle anamma oss! Hennes långa, klibbiga hår föll ned på axlarna, hennes svarta ögon stirrade, som ville hon sticka oss med dolkar, och så sträckte hon mot oss ett par armar, långa och knotiga med utspärrade fingrar --------

Skeppar Hemming tystnade ännu en gång och måste åter ett slag stärka sig. Hans bröst häfde sig tungt, och så fortsatte han:

— Gud straffe mig för hvad jag nu gjorde! Alldeles bredvid mig var Kalle Klyfvarbom, men han måtte ha varit blind, ty han stod orörlig. Då gaf jag honom hastigt en knuff så godt jag kunde, så han for rakt i famnen på den hvita häxan. Själf böjde jag mig fram för att gripa skrinet. Men i detsamma hörde jag ett brak som af åskan, och öfver mig brusade en kall undervattenström. Skrinet gled undan, och pängarna runno mellan mina fingrar som ett gyllne regn. Det brakade ännu värre, och så började hela skutan vagga och sucka i fogarna och ge sig i väg. Jaja, ni förstår, att allt de här gick tjugo gånger fortare, än jag hunnit tala, ty brådt får man ha på sjöbottnen.

— Innan jag visste ordet af kände jag linan kring lifvet strama, och det bar i väg med mig ut genom kajut-dörren och upp genom det gröna vattnet bland alla kropparna som trefvade efter mig med sina långa armar. Jag fastnade ett tag i tågen kring stormasten, men knifven hade jag genast färdig. Jag kapade, kapade för lifvet, och däruppifrån drog man, som om man ville dra mig af på mid-ten. Så blef jag fri, jag såg kölarne af båtame däruppe, vattnet ljusnade och den fulla dagern strömmade emot mig

V.

Den gamle tystnade, och åhörarne sutto en god stund stumma af häpnad öfver hvad de hört. Den lilla flickan hade förskräckt krupit upp i sin moders knä och höll hennehårdt om halsen. Den gamle bröt åter tystnaden och vände sig mot sin måg med utsträckta händer:

— Och därför frågar jag dig nu, Knut, du som fått

min dotter och allt hvad jag ägt, om du kan tillgifva mig hvad jag gjort din far? Jag skulle aldrig kommit tillbaka, om ej ödet och stormen kastat mig upp på detta land. Och då jag en gång försvunnit i den stora sjömansgrafven, skulle aldrig någon fått spörja hvad som hände vid Galg-pliggen. Men jag känner mig så konstig, jag tror det lider mot slutet----------

Han sträckte åter ut sina darrande händer mot mågen, men denne satt tyst och skrufvade på sig med en förlägen rodnad öfver de mörka dragen. Slutligen stammade han:

— Ja, eftersom I nu talt om allt det där, skeppar Hemming, så — så skulle jag spörja, om också I ville tillgifva mig något?

Gubben såg på honom med en underbart frågande blick:

— Jo, fortsatte Knut, den natten, då den sista skutan

körde fast härute på ref vet, var jag med ute för att plocka upp så många vi kunde. Jag såg när I damp ned från relingen och kom simmande emot oss, och det var jag—det var jag — som slog er i skallen med åran. — Ja — jag skulle aldrig gjort så — men se båten var allaredan full med folk, så många den kunde bära, och I höll så hårdt i relingen, att jag var rädd vi skulle kantra och komma i allesammans. Men jag visste ju inte, hvem I var---------

Ett sällsamt leende for öfver gubbens 'drag, en svag rodnad färgade hans kinder, och han sprang upp från stolen, spänstig och rak.

— Nå, Gud bättre, ropade han. Kommer inte hämnden när man minst det anar! Nu är jag kvitt allt hvad jag burit på i alla dessa år. Lika mot lika! Så var lagen härute.

Utmattad sjönk han åter ned i stolen och sträckte ut sin hand mot mågen, hvilken denne fattade med ett hårdt handslag. Och han nästan hviskade:

— Knut, min pojke, vi äro alla som hafvet härute. Det är öppet, brusande, fritt, men därunder lura dolska makter. Och den, som vill kämpa mot hafvet, måste sätta

Bokskatt X. 9hårdt mot hårdt, och hårda äro vi vordna i kampen mot hvarandra. Men då intet finns att tillgifva och intet att tillgifvas, så ligger hafvet blankt och lugnt. Och då kan man tryggt lägga sig neder------------

Med en suck föll han tillbaka, och hufvudet föll ned mot ena axeln. Hans dotter lutade sig fram och kände på hans hand. Den var redan styfnad. Hon täckte sitt ansikte med förklädet och grät sakta.

— Se, mor, sade den lilla flickan. Se så vackert morfar ler!

Det låg verkligen ett stilla leende öfver de hårda dragen som solsken öfver karga klippor. Hans brustna ögon stirrade ut öfver det blanka hafvet. Solen hade gått ned, men borta öfver Galgpliggen lekte ännu ett skimmer som från matt guld.INNEHÅLL.

sid.

(Fortt. trio omslagots 2:dra sldal)

» 2. Gungfly. Kärleksroman af Elisabeth Kuylcnstierna-Wcnster. Svenskt original. — Illustrerad. — 2:dra uppl.

> 3. De gyllene knifvarna. Äfventyrsröman af Paul Féval. Öfver-

sättning. -r- Illustrerad

» 4. Kärlek och Galvanoplastik. En utvald samling glada historier

från skilda länder. Öfversättning.

> 5. Smugglarens hemlighet. Novell af Frank Barret. Öfversätt-

ning. — Illustrerad.

» 6. Poste Restante. Amerikansk kriminalnovell af John Nobody. Öfversättning.

> 7. Huru jag fick mig en hustru och andra berättelser af Fritz Reuter.

Öfversättning från plattyskan. — Illustrerad.

» 8. Min brud från Södern. Roman af Arch. Claver. Gunter. Öfvers.

i> 9. DIKTER. Af OSCAR FREDRIK. Med teckn. af Gunnar Hallström. :~u . '<*. .

> 10. Genom Europa efter en bulidogg. * Studentminnen, historier

och hugskott. Af Johan Levart (Satyr). — Svenskt original.

Under förberedelse: **

N:r 11. I elfte timmen. Roman af Elisabeth Kuylen&tierua-Wenster.

Svenskt original. — Illustrerad. (OBS. I Fristående fortéahning på n:r 2, Gungfly, af samma förf)

Stockholm, Victor Pettersons A.-B. Boktr.. 1907